

# BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felelős szerkesztő: Kiadja:  
VÉSEI JOZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre  
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 irt.).  
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

## Szell és Goluchowski.

Budapest, május 16.

(v.) Akik hivatásszerűen hirdetik, hogy a multnak erjedező kadávere még új életre lesz támasztható, azok ma két képtelenséggel vonulnak a nyilvánosság elé. Hogy Goluchowski állása megrendült, ez az egyik képtelenség; a másik pedig az, hogy Széll Kálmán azokkal tart, akik a közös külügyminiszter ellen aknamunkát folytatnak. Abszurd mesebeszéd mind a kettő. Goluchowski sziklaszilárdul áll a helyén; s közte és a magyar miniszterelnök között a személyes barátság és a politikai összhang a legtisztább, a legbensőbb és a legmelegebb. Nagyon jól tudják mind a ketten, kiknek állna érdekében, hogy meghasonlás támadjon közöttük; de biztosíthatjuk azokat, akik ezt a visszavonást állítják és áhítják, hogy vágyakozásuk nem fog teljesülni.

„Goluchowski inog”, — rebesgetik a multnak üynökei. Ugyan mért inogna? Megváltozott-e tényleg a monarchia külpolitikájának az iránya? Meguntuk talán a békét s háborus kalandok vágya epeszti Magyarországot és Ausztria közvéleményét? Avagy megcsömörlöttük-e szövetségünket s kifelé kívánczunk abból az intím viszonyból, mely minket a német birodalommal s Olaszországgal összeköt? Vagy tényleg a Keleten óhajtanánk valami kis felfordulást rögtönözni s ezért akarnók magunkról lerázni az Oroszországgal létrejött megállapodás nyűgét? Ugy-e bár, hogy e kérdések valamennyijére a továbbszólás nélkül nemmel felel a józan ész. A külpolitika tehát a régi; tartalma, iránya és módszere nem kíván, de nem is tűr semmiféle változást. Vagyis: érvényben marad ez a legapróbb árnyalatig a gróf Goluchowski Agenor politikája. A monarchia népeinek hangulata és a legutóbbi napok szembeötlő tényei — a berlini ut és uralkodóknak a delegációkhoz intézett szavai — mind

azt hirdetik, hogy a monarchia nemzetközi politikájában szigorúan annak kell folytatódnia, amit Goluchowski eddig cselekedett, s folytatódnia kell ugyanabban a szellemben s ugyanazon a módon, ahogy Goluchowski eddig csinálta. Ilyen körülmények között a közös külügyminiszter állása csakis két esetben rendülhetett volna meg: ha vagy gróf Goluchowski Agenornak politikai egyénisége módosult volna tegnapról mára, vagy pedig ha ő felségének bizalma csapant volna meg a külügyminiszter iránt. Mind a két tekintetben megnyugtathatjuk az aggódotkat. Goluchowski, akinek politikai hitvallása bennfoglaltatott a felséges urnak vasárnapi nyilatkozatában, se hétfőn, se kedden, se szerdán nem változtatta meg nézeteit; s nem árulunk el államtitkot annak a kijelentésével, hogy holnap sem, sőt holnapután sem fogja magát dezavualni. Ami pedig a felséges urat illeti, mi úgy tudjuk, — s ezt nagyon alaposan véljük tudni — hogy uralkodónk egyre fokozódó kegyével jutalmazza annak az államférfinak a hűség-munkálkodását, aki példás ügyességgel és szerencsés tapintattal hajtvá végre fejedelmének akaratát, teljes sikerrel intézi a monarchia nemzetközi politikáját. Goluchowski tehát nem inog. Sőt erősebben áll mint valaha. Ezt ki kellett mutatnunk, noha sejtjük, hogy nem nagy örömet szerzünk vele azoknak, akik azt óhajtanák, hogy bukják meg Goluchowski s döntében temesse maga alá Széll Kálmánt is.

A második mesére már nem kell ennyi szót vesztegetnünk. Kókolyt hinteni a közös külügyminiszter és a magyar miniszterelnök közé hiába igyekszik a mesemondók igricfurfangja. Gróf Goluchowski nagyon jól tudja, hogy kitűnően koncipiált s mesteri kézzel irányított külpolitikájának Széll Kálmán a leg-hathatósabb és leglojálisabb támogatója. A monarchia hatalmi fajsúlyát és nemzetközi tekin-

télyét sértetlenül fenntartani ma nehezebb feladat mint valaha. Két előfeltétele van e feladat sikeres megoldásának. Az egyik az, hogy Ausztriában ne harapózzék még tovább az állambomlás folyamata. A másik pedig az, hogy legalább Magyarország maradjon konszolidált állapotban s imponáljon kifelé a maga rendíthetetlen nyugalmanak s erőtlen fejlődésének folytonosságával. Nos, gróf Goluchowski és Széll Kálmán közt nemcsak hogy ellentét nincsen, hanem politikájuk a legszerencsésebben egészíti ki egymást. Goluchowski egyuttal jó magyar politikát is csinál, midőn megóva a békét s istápolva a monarchia nemzetközi tekintélyét, munkájának ez eredményével megszerzi a magyar nemzet haladásának s a magyar állam teljes kiépítésének külpolitikai biztosítékait. Viszont Széll Kálmán jó külpolitikát is csinál egyszersmind, midőn a magyar közélet egyensúlyát fenntartja, a magyar állam szilárdságát fokozza s Magyarországot politikájával egyuttal olyformán irányítja, hogy az osztrák bonyodalmak sem ide át ne csaphassanak, sem innen táplálékot ne nyerhessenek. Széll Kálmán hálásan méltányolja és lelkesen appreciálja Goluchowski érdemeit Magyarország irányában; s úgy tudjuk, hogy a magyar miniszterelnök működése is feltétlen elismerésre s buzgó támogatásra talál a közös külügyminiszter részéről. Annál a személyes barátságánál, amely e két férfit egymáshoz fűzi, nem csekélyebb melegségű az a megfelelő összhang, amely gondolkodásukat jellemzi. Ami különösen Széll Kálmánt illeti, ő nemcsak nem venne részt bármilyen aknamunkában gróf Goluchowski ellen, hanem minden erélyével szemközt találna magát bármiféle olyan törekvés, amely a közös külügyminiszter állását akár nyíltan, akár alattomosan megtagadni merészelné. Ezt mindenki nagyon jól tudja; s mindenkinél a legjobban maga gróf Goluchowski tudja ezt.

## TÁRCA.

### Kutyás nenne.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Telekes Béla.

A nagy szürke házból, melyben a kerületi hivatalok fészkelnek, igen-igen elszomorodottan csoszog kifelé a vén Demeter Jánosné. Vörösrő sirt szemén meglátszik, hogy szörnyen bajos dolgban járhatott odabenn az urak előtt. Bármennyire türtőzteti is magát még az árverési hirdetésekkel teleagatott folyosón és künn az utcán is ki-kiserked elkeseredésének egy-egy forró könnye, végigperren sovány, ráncos arcán s lepattanván fekete mantiljára, amely egy-két év-tized óta immár egyre zöldebbé fakult, úgy folyik el ott hosszukás, felkiáltójel-formájú fölötté, amilyen fölkiáltójelre az ő bánatának már több is szikkadozik ott a fakó szöveten.

De hiszen a napfényes utcán ide-oda siető emberek csöppet sem törődnek vele, hogyan csoszog így botjára támaszkodva tova s összezsuzott kezében, amelyen pókhálóként szürkül valami ósrégi, hálósan horgoit félkezeit, — mért reszket egy a bot.

Legföljebb meglöki, beleütözköznek itt-ott, ha kisse megáll, mert hogy nehéz a lélekzete, — holmi siető suhanok, akik még csak meg sem követik ezért.

A zsihongrásba, koesirobogásba észrevétlenül vesznek bele sűrű sóhajásai, meg nem hallik, amint önfeléd motyogással hajtvá, ismételtgeti: — Istenem, istenem, mi lesz már most velünk ?!

A legelső mellékután befordul. Ott kevesebb a járó-kelő; kocsi sem robognak. A legcsöndesebb utcákon úgy ér a tabáni templom elé.

Két vak koldus gubbaszt a bejáratnál. A léptek zajára hangosabban kezdik mormolni imádságukat. A vén Demeterné megáll előtük, balkezebe fogja botját, úgy támaszkodik meg, jobbával pedig a zsebébe nyúl s kotorászni kezd.

— Rosszul imádkoztatok, rosszul — dühnyögi — pedig mindig adtam nektek...

Nagy csomó kétes színű kendőt húz elő zsebéből, mire az egészen kifordul s két rézpénz hull belőle a földre. A két vak koldus, mintha időközben meg is siketült volna, csak imádkozik tovább; a vén asszony pedig reszket kézzel veszi föl s adja oda nekik a két pénzdarabot.

— Nincs több, nincs más... Tán az utolsó is... De azért csak imádkoztatok, jobban imádkoztatok minden szegény bűnös lélekért...

A templomba úgy eihelődik befelé. Az istentisztelet már régen véget érhetett. A hívős boltívek alatt alig van öt-hat imádkozó. Demeterné odaacsoszog az oltár közelébe s nagy keresztvetégetés közben remegve ereszkedik térdre egy sarokban. De nem bír úgy imádkozni, mint másszor szokott. A mintyánk, a hiszek-egy, az üdvözlet igéi helyett egészen más szavak törnek föl ajkára:

— Istenem, istenem, — mormolja félhangosan és a szeme teleszköki könnyel, — hiába kérlek, hiába minden... Büntetsz, büntetsz negyven éve már... Hiába bocsátott meg szegény megcsalt uram, áldott legyen pora, te még most sem bocsátasz meg nekem... Akiért vétkeztem, tudod, mint hagyott el; barátok, barátok, tudod, mint esáltak meg; őh tudod, hogy senkim sem maradt s elidegenedve magamtól és minden

emberektől, tudod, hogy bujtam meg kiesi házikómban annyi-annyi éve... S most sujtasz leg-súlyosabban, kis kunyhómat most, most veszed el!...

Fölzokogott, a templom csöndje tompán verte vissza e kinosan fölesklő hangot.

— Óh, mért nem vettél el már előbb, akkor régen tölem, amikor benne még csak emberek laktak! Amikor még nem tudtam, hogy az emberekkel jobbak, méltóbbak a szeretetre — ne rójjál fel bűnömöt — a kutyák... Akkor csak én magam pusztultam volna el, most egyedüli vigasztalóimnak, e jó, e hü állatoknak is velem kell pusztulniok!... Óh bűnök csak dolgozni még értök! Engem még csak befogadnának, de őket nem tőrök meg az emberek...

Keservesen sirdogálva egy suttogja mindezt a vén Demeterné, majd nagy-remegve von le ujjáról egy egészen vékonynyá kopott arany karikagyűrűt s négyezer-ötzör is megcsókolja azt.

— Méltatlanná váltam, hogy viseljem, de mégis viseltem... Elvesztettem mindent, de ezt megőriztem... Szegény jó Jánosom, én szegény új uram... Óh csak meg ne tudná ott a más-világon, hogy ezt is el fogom tékozolni most!... Istenem, hisz látod, nem magamért teszem... Szegény, hü állatok legalább utójára ne éhezzenek...

Ujra s újra megcsókolja a vékony arany karikát, de ujjára föl nem huzza már. Könnye kiapadt, ajka vonagló mozog.

— Istenem, istenem... Egyebet már nem tud mondani. Nagy keservesen föltápáskodik s indul kifelé.

A kapu aljában a két vak újra mormogni

A mondottakat összefoglalva, konstatáljuk, hogy Goluchowski állása ma szilárdabb, mint valaha, aknamunkát ellene senki nem folytat s viszonya a magyar miniszterelnökhöz a legintimebb és a legmelegebb. Aki egyebet állít, az vagy maga beszél félre, vagy másokat akar félrevezetni.

## Egy ölelés — egy izenet.

— A pápa és Zichy Nándor. —

Budapest, május 16.

A nagy római zarándoklat után a néppárt sajtója nagyon érdekes és feltűnő hírek bocsátott világra. Egy ölelésről és egy izenetről szólnak a hírek. Gróf Zichy Nándor kapta az ölelést és a magyar katolikusok lápták az izenetet Zichy Nándor útján — a Szentatyától.

Az ölelés, a néppárti hír szerint, a lábszék ceremóniája alatt történt április 29-ikén, vasárnap. Ekkor állítólag a pápa megölelte a néppárt vezérét „kijelentve, hogy nagyon szereti, működésére pedig áldását adja”.

Az izenet dátuma hétfő. Erről azt hirdette a néppárti diadalmi tárogató, hogy a zarándoklat tömeges fogadása után következő napon adott magánkihallgatása után így szólt a pápa gróf Zichy Nándorhoz:

— Mint tegnap is mondtam, áldásomat adom működésedre. Küzdj teljes erővel és kitartással az a harcot, melyet az egyházból folytat. Ezt az izenetedet pedig add át otthon haretársaidnak!

A néppárt diadalmára eléggé érthető volt, mikor hírül hozták a katolicizmus fejedelmének néppárti beszédét. És hogy feltűnést okozott a hír szélesebb körökben is, az egészen természetes. Mert ha csakugyan megtörténtek ezek a nyilatkozatok, akkor nagy, szinte kivételes jelentőségüket nem lehet eltagadni. Csak az a kérdés, hogy valóban megtörténtek-e?

Erre nézve Rómából, olyan forrásból, amely a Vatikán dolgairól kitűnően van tájékozva, a következő nagyon érdekes levelet kaptuk:

Róma, május 13.

A Vatikán köreiben nem kis meglepetést okoztak azok a hírek, amelyek gróf Zichy Nándor itteni viselt dolgairól a magyar sajtóban világot láttak. Ha ezeket a híreket maga gróf Zichy Nándor személye-

sen, vagyis a saját férfiúi felelősségének pesztje alatt hozta volna nyilvánosságra, akkor nem lehetne a valódiságunkban kételkedni, mert ennek a főrnak a jóhiszeműsége és szavahihetősége minden kétségen felül áll. De nem magának Zichy Nándornak előadásáról, hanem egy néppárti lapnak (az *Alkohalmánynak*) tudósításáról van szó. Mindaddig tehát, míg gróf Zichy Nándor ezt a híradást meg nem erősíti, lehet is, kell is megvizsgálni azt, hogy lehetségesek voltak-e ezek az eredmények; és ez annyival szükségesebb, mivel ezek az állítólagos események ellenkeznek egyfelől az ismert egyházi otikett szabályaival, másfelől a mostani pápa egyéni szokásaival.

En igyekeztem utána járni a dolognak és leghitelesebb, legpontosabb értesülesem alapján a következőket jelenthetem:

A magyar zarándoklatot április 29-én az osztrákokkal és belgákkal együtt fogadta a pápa Szent Péter templomában. A mise után, amelynek befejeztével általános áldást osztott, az oltár elé tett trónusra telepedett le a Szentatyá és rögtön körülvette a nemes testőrség, szoros gyűrűt képezve a trón körül, úgy, hogy azon senki sem hatolhatott keresztül. Ebben a gyűrűbe csak azokat bocsátották be, akiknek külön erre szóló igazolványuk volt. Ilyen igazolványt körülbelül kétszázat adtak ki. Kapott gróf Zichy Nándor is. Az igazolványokkal egyenként járultak a pápa elé az ugynevezett lábszék szertartására, amely csak másodpercre tart és abból áll, hogy az illető odajárul a pápa elé, lehajlik, hogy egy pillanatra megérintse a Szentatyá lábát (aki különben, különös kegyből, rendszerint a kezét nyújtja le), és rögtön távozik, miután a pápa külön megaládtotta. A helyzet ennél a szertartásnál az, hogy a pápa ül, az elébe járuló hívő pedig azonnal térdre borul, gyorsan megcsókolja a Szentatyá lábát, vagy kezét és gyorsan távozik. Ebben a szituációban az ölekezés ki van zárva még nagyobb testi rugalmasság mellett is, mint amekkora egy kilencvenéves agastyánban lehet.

De még ha fizikai lehetetlenség nem volna is ez az ölekezés, akkor is ellene szól az évezredek szokás és az egész ceremónia természetese. A lábszék ugyanis a legnagyobb megalázódás kifejezője, az ölekezés pedig a legnagyobb gyöngédség jele és legalább is nagyon bizalmas viszonyt, rendszerint azonban bizonyos egyenlőséget feltételez.

Hogy a ceremóniának egy-két másodpernyi ideje alatt mit beszél a pápa a lábcsókra elébe járulóhoz, azt senki sem hallhatja az illetőn kívül, de hogy ez alatt az idő alatt még egy mondat befejezésére sem jut idő, az az elmondottakból világos.

Egyébiránt gróf Zichy Nándornak még egyéb malőrje is történt a ceremónia alatt. Az ugyanis, hogy mikor a kétszáz közül, akinek igazolványa volt, vagy negyvenen elvégezték a szertartást, dr. Lapponi, a pápa orvosa hirtelen odaszólt:

— Assez!

És a szertartást véget ért, még mielőtt gróf Zichy Nándor a Szentatyá elé járulhatott volna. Ekkor gróf Revertera vatikáni osztrák-magyar nagykövét személyes intervenciójára megengedték, hogy gróf Zichy Nándor utólag egy másodpercre a pápa elé mehessen. Ha ez alatt az egy másodperc alatt gróf Zichy Nándor elmondhatta az ő misszióját — de csak spártai rövidséggel persze — akkor semmi kétség, hogy a Szentatyá ráadta a szokásos áldást. De kétségtelen az is, hogy politikai nyilatkozatot ez alkalommal nem tett a pápa, mert évezredek szokás, hogy politikai nyilatkozatok ilyen alkalmakkor nem történnek.

Másnapról szól állítólag az izenet. Aznap — 30-án — csakugyan ott volt a néppárt vezére a Szentatyánál. A pápa ugyanis a trónteremben külön kihallgatáson fogadta ekkor az osztrák és magyar arisztokrácia és parlamentek tagjait, körülbelül száz embert együtt. Gróf Revertera mutatta be egyenként valamennyit, többek közt gróf Zichy Nándort is. Szem- és fültanuk, akik a trón közelében állottak és mindent élénken megfigyeltek, nem vették észre, hogy a pápa politikai nyilatkozatot tett volna. Ilyen alkalmakkor politikai nyilatkozatok nem is szokásosak, de a dolgok rendje szerint nem is lehetségesek. Ő szentsége politikai nyilatkozatait vagy külön kihallgatáson (audientia privata particularia) teszi meg, vagy a legrészelebb nyilvánossággal, amikor egész kíséretével jelenik meg és az allocutiót felolvassa. Az előbbi esetben nyilatkozata színgouan bizalmas jellegű és nem juthat nyilvánosságra, az utóbbi esetben pedig szigorúan hivatalos, nem kerülheti el a hivatalos közzétételt.

Gróf Zichy Nándor esetében sem az egyik, sem a másik nem történt. Magánkihallgatáson volt a gróf, még pedig vagy századmagával de nem külön kihallgatáson. Igenis volt ilyen külön kihallgatá-

kezd. A vén Demeterné amint elköcög mellettök, csak úgy magában dűnyögi:

— A ti imádságok nem száll föl az égbe.

A napfényes után szeme fölé ernyőzi kezét, úgy néz körül. A közelben egy kirakat üvege mögött a napfényben mindenféle arany- és ezüstékszer, óra, drágakő csillog feléje. Nagy-lopva még egyszer a káchoz emeli a gyűrűt, aztán benyit abba a boltba és nemsokára kijövéen onnan, mintha nagy bűnt követett volna el, amennyire csak bír, úgy siet tova a Gellérthegy felé.

— Nekik csak két forintot ér, — suttogja többször is maga elé, — csak két forintot ér neki ...

És bármily nehéz is a lélekzete, meg sem áll, úgy siet.

— Szegény jó lelkeim! Hogyan várhattok ti reggel óta engem! Szegény, éhező árvaszáim ... Istenem, istenem! Mi lesz, ha majd végképp árvaságra juttok ...

A vén Gellérthegy málladozóbb lejtőjének egyik részén, a hova nyaralókat tán soha sem fogtak építeni, hét-nyolc olyan kis kunyhó áll, vagy inkább dűledezik, amiknek mindegyike ugyanev ter szerint épült valamikor: középen szűk pitvaros, fűstös konyha s jobbra is, balra is egy-egy kis szoba. Kicsi ezeken a házacskákon minden, nagy csak az, amit a hivatalos urak oly szigorúan rónak ki még az ilyen kis kunyhókra is: az adó.

E házikók felé igyekszik a vén Demeterné. Nagykot nyel a levegőből s bal kezét, amelyben görcsösen szorongatja a gyűrűje árát, oda-oda nyomja szipótjához, míg jobb karjával mind remegőbben támaszkodik kocogó botjára.

Oldalt a pázsiton meztelbás gyerekek játszanak. Amint az öregasszonyt megpillantják, hirtelen félbeszakad a iáték s éktelen sivalkodás támad.

— Kutyás lenne! Hau-hau-hau! Kutyás lenne, kutyás ... hangzik egyszerre öt-hat torokból is. Egyik-másik kölyök négykézláb mászik feléje s úgy igyekszik ugató hangokkal bosszantani őt.

Elvörösödik a vén Demeterné, remegő kezével nagynehezen megemeli botját s rekedt kiáltással úgy fenyegeti meg a vásott kölyköket.

— Oh, hiszen ha kutyák volnátok! A kutyájó. Csak az emberek gonoszak ...

És nagyfáradtan odaér végre a kunyhók sorához.

Az egyik házikó előtt, amelyből gőz és füst, szappan- és étel-szag gomolyog elő, jelöl, hogy odabenn javában mosnak, főznek, ott megáll a vén Demeterné s bekialt az ajtón:

— Szomszédasszony, kérem, szomszédasszony ...

Csatakos, felgyűrt ruhájú nő lép a küszöbre s kezét esipőjére téve, csak amugy foghegyről kiván jó napot s úgy kezdi rá rögtön:

— Hja, lelkem ténszasszonykám, bizony megüzentem tennap, hogy egy falatot sem küldhetek át, amíg meg nem fizet ...

A vén Demeterné szó nélkül nyitja föl balmarkát s úgy nyújtja oda a pénzt.

— Az már más, lelkem ténszasszonykám! — szól erre a szomszédné immár megbékült, szelid hangon s arcán édes szívéllyesség váltja föl az előbbi zordonságot; lugos, rőt kezé pedig a csipőjéről rögtön lekerül, mohón kap a pénz után s összecsergeti, megnézi, nem ólomból való-e ...

— Hát négy napot még előre is ki tetszik fizetni ... Jó, nagyon jó ... És már csak bocsáson meg, lelkem ténszasszonykám ... Mert bizony rászorul a szegény ember a pénzére ... Jaj, olyan drága minden ... Csak eiberét főzők ma és babot ... Tüstént kész az ebéd. No és máj is

lesz a kutyuskák számára ... Gyurka majd átviszi, kérem ... Hja, nehéz az élet, lelkem ténszasszonykám ...

Es nagyszaporán még sok mindent karattyolna, de a vén Demeterné köszön és a kis pihenő után most szinte csodálatosan fürgő sietéssel elhúlik a szomszéd házikó felé.

Kopott mantija alól előkerül a zsinórra kötött kapukules és amint ezt a zárba dugja, odabenn egyszerre örvendez, türelmetlen szűkölés, nyivítás, kaffogás, csahintás, vad ajtókaparás, pazar zenebona támad.

Nagygyorsan befordul a vén Demeterné — elgyötört arcán boldog mosolygás villan át s a következő pillanatban — négy kis kutya ug-rálja őt körül. Látszik, hogy öreg már mind a négy. Egymást eldöntve, egymással áthenteregve úgy törekszenek hozzá, kezét, ruháját úgy igyekszik megnyalni mindegyik. A vén asszony alig bír velök, lekuporodik a földre közéjük, nevéken szolngatja, simogatja őket, emberi szóval nem beszél hozzájuk, csak valami érthetetlen gűgyögéssel úgy becézi mind ...

Butorfélnének nyoma sincs a házban. Esztendők óta, lassankint úgy vált ez a kétszobás házikó mind üresebbé. Először az emberek kerültek ki belőle, aztán esztendőről-esztendőre a butordarabok, minden holmi sorra egymásután. Ugy élt itt napról-napra a vén Demeterné, egyre szaporodó kutyáin kívül nem törődve mással semmivel. S végül aztán úgy kezdődött pár hete a mostani gyászos állapot.

Az egyik szobában, a sarokban valami szalmazsák. Ruharongyok rajta. A falon egy-két kevésbé rongyos szoknya meg kabát lóg. A másik sarokban gyaluatlan deszkából való láda áll, rajta egy csorba korsó, három cseréptányér, száraz kenyérdarabok és holmi apróság. Ez a vén Demeterné szobája.

son báró *Dipauli*, az osztrák klerikálisok vezére, akinek valószínűleg tett is a pápa politikai nyilatkozatot, de es nem is került nyilvánosságra. A gróf *Zichy* audienciáján azonban, amelyen legalább százan voltak jelen, senki sem hallott olyan nyilatkozatot, amilyent a néppárti sajtó a pápa ajkára adott. Ennyit lehetett hallani mindössze, mikor meglátta a pápa gróf *Zichy* t:

— Ah, c'est un des chefs! (Ah, ez a vezérek egyike!)

Aztán megáldotta. Ez volt az egész.

Egyébiránt a magyar kormány könnyen meggyőződhet a valódi tényállásáról. Csak gróf *Reverderához* kell fordulnia, aki közvetlen közelben állott, aki hivatalosan volt jelen s aki bátran elmondhat mindent, hiszen százan voltak jelen, tehát nem hivatalos titok, ami akkor történt.

Ezekhez még csak annyit teszek hozzá, hogy a vatikáni körökben szinte aggodalmasan kerültek még a látszatát is annak, hogy a magyar nemzeti zárandoklatot politikai manifestációkra használják fel. És hogy *Dipauli* fogadta a pápa külön kihallgatáson, *Zichy Nándort* pedig nem, ez nyilván azt jelentette, hogy az osztrák politikai dolgoktól kíván a Szentatyá nyilatkozni, Magyarországára pedig nem volt izenni valója.

Eddig a levél. Közöljük minden kommentár nélkül, legfeljebb ismételve azt, amit levelezőnk is mond, hogy ha magától gróf *Zichy Nándortól* származtak volna azok a híresztelések, akkor nem volna okunk kétkedni a valóságukban; de így van rá okunk is, jogunk is, hogy levelezőnk hiteles előadását szembeállítsuk a néppárti sajtó állításaival.

## A tőzsdeadó.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, május 16.

Ahogy előre láttuk: nagyon szépen hódít az a legujabb társasjáték, melyet a minap néhány buzgó iparos talált ki a vendéglő fehér asztalánál. Most már vígan folyik fővárosszerte az inkompatibilitások bejelentése s a tegnapi napon például egyszerre huszonhét egyenruhás levél érkezett a t. Ház elnökéhez, csupa állítólagos inkompatibilitás bejelentésével. Ezek a levelek teljesen azonos szövegűek, ami rávall a közös forrásra. Egyébként pedig van ott bejelentés képviselők ellen, akik sohasem voltak semmiféle vállalkozás-

A másik szobában, ahonnan nehéz, fojtó szag árad szét, négy-öt rongyos matrác hever a földön. Ez a kutyák helye.

A padlózatlan pitvar közepén pedig kis halom emelkedik, rajta utszéli virágokból s fűből font koszorúeszkák hervadognak. A néhai kutyák közös sírja az. Csupa piszok, csupa nyomorúság az egész kaliba és mivel az adója esztendőnkön át immár az értékénél is nagyobbra szaporodott, most többé ezt a kis kunyhót sem mondhatja már a magáénak a vén Demeterné.

A reggeli nap már jó ideig besüt a poros ablakon. A kutyák még alsznak. Demeterné is ott fekszik még a szalmazsákján azonnód, amint tegnap délután odadött. Egész éjjel nem tudott aludni, bár tegnap óta oly nehéz a feje, amilyen még eddig sohasem volt. Valami nyomasztó kábultság úgy bénítja meg egész testét; csak fekszik mozdulatlanul s úgy nézi révedezve bambán, hogyan alszanak a kutyák. Tegnap óta egyre csak azon jár az esze, hogy reggel, ha kissé megerősödik, sorra látogatja majd a szomszédokat s összetett kézzel fogja kérni őket, fogadná házukba az ő négy kutyáját. Hiszen olyan jó állatok... és erre az esztendőre már nem is kell fizetni érettek... Az utolsó butordarab árán vajtotta meg a báráikat... Mindezt újra s újra elgondolja, de azért még mindig fekszik, fekszik tovább.

Egyszerre csak kopogtatnak az ajtón. A kutyák fölriadnak s ugatni kezdenek. A vén Demeterné egy ideig csak hallgatja vesztet a nagy lármát, aztán nagynehezen föltápászkodik s az ajtóhoz cammog.

— Ki az? — kérdi ijedségtől elfuló hangon s majd hogy össze nem rogy.

— A hatóság... mondják kívül, — nyissa

ban, sőt van ott egy bejelentés nem képviselő ellen is. A bejelentők foglalkozásra nézve így oszlanak meg:

egy ügynök, aki maga tizenkilenc esetet jelent be,

egy paszomántos,

egy lakatos és

egy betűszedő.

Összesen huszonhét eset bejelentésével szíveskedtek munkát adni az összeférhetlenségi bizottságnak s a t. Ház folyosóján ma természetesen sokat beszéltek az új társasjáték gyors terjedéséről.

A beszélgetésre volt idő elég, mert a tanács-teremben már csak a tőzsdeadó részleteivel foglalkoztak. Ez minden nagyobb emóció nélkül haladt előre s csak kétszer volt egy kis fönnakadás. Egyszer a szentesi követ, (aki ma nagyon sokat szerepelt) akasztotta meg a tanácskozást, követelvéen a határozatképesség megállapítását. Akkor föl kellett függeszteni az ülést, míg a delegáció üléséből átszóllítottak egy csomó honatyát s így a t. Ház megint határozatképessé vált. Másodszor pedig a kilencedik szakasznál akadt meg az igazi vita, mert egész házszabályvita fejlődött ki a körül, hogy *Lévay Lajos* előbb indítványozta a magasabb adót megállapító eredeti szakasz visszaállítását, holott *Rakovszky István* — akinek előbb volt joga beszélni — ugyanezt akarta indítványozni. Jó negyedórát vitakoztak azon, hogy az azonos indítvány *Lévay* vagy *Rakovszky* névvel kerüljön-e szavazás alá s ebben a vitában még *Szilágyi Dezső* is felszólt. Végül *Lévay* önként lemondott elsőbbségéről s a t. Ház megszavazta az eredeti szöveget szemben a pénzügyi bizottság módosításával — még pedig úgy szavazta meg, hogy ez *Rakovszky* indítványa volt.

Egyébként a részletes vita inkább csak arra volt jó alkalom, hogy a néppárt és a szélsőbal elvitakozzék, melyikük sürgette elsőnek a tőzsde megadóztatását. A vita persze meddő maradt s a közvélemény kénytelen lesz abban megnyugodni, hogy a Széll-kormány valóította meg.

A szentesi követről kell még megemlékezni, *Molnár Jenő* ma mutatkozott be igazán a Sima Ferenc utódnak. Ma sikerült megkapnia az első rendutasítást s ma hozakodott elő először szentesi interpellációkkal, és pedig az átöröklött szokás szerint mindjárt kettővel. Valószínű, hogy jön majd több is. Hogy a szentesi követ ezen a szereplésen kívül még a határozatképesség megállapításának követelésével is beszélgetett magáról, azt már volt szerencsénk említeni.

Komolyabb volt *Rakovszky István* interpellációja a líptói állapotok dolgában, amire *Széll*

ki csak azt az ajtót, Demeterné asszony, de hamar, mert nem igen érünk rá.

Reszkető kézzel forgatja meg a kulcsot a zárban, csúttgatón rá-rászól kutyáira s bebocsátja a hatóság emberét.

— Ha mi irománya, apró holmija van, szedje össze hamar, — szól a biztos, — szedje csak össze s jöjjön szépen velem.

— Szent isten, hová? Minek? — dadogja Demeterné.

— Sohse ijedezék annyira, jó asszony. A szegények házában csak jobban ellakhatik majd, mint itt.

— De a kutyáim, a kutyáim...

— Azokról is gondoskodunk már... Tesék csak készülni.

— Óh, mégis, mégis... az isten szerelmére, biztos ur... csak egy kis időcskét engedjen még nekem... csak a szomszédokat hadd kérhessem... istenem... istenem.

S azzal kapja magát s kifelé botorkál az ajtón. A kutyák utána.

De alig jut öt-hat lépésnyire, hirtelen visszatartózik: az uton szürke ketreces taligájával ott várakozik a gyepmester s a már ott kutyáknak a nyakán ime egy-kettőre már ott feszül a hurok...

Nagyot sikolt a vén Demeterné. Karjával kétségbeesetten nyul a vergődő állat felé.

A szomszédból három kölyök épp e pillanatban kezdi rá s ordítja torkaszakadtából:

— Kutyák nenne, hau, hau, hau...

Demeterné pedig hirtelen elvágódik a földön, kétszer-háromszor még levegő után kap, nagyot vonaglik és vége neki.

*Kálmán miniszterelnök* nyomban megadta a választ. Ez a válasz pedig kettős okból hívja ki a figyelmet. Először azért, hogy a miniszterelnök a legszigorubb törvényességi alapláról intézkedett a felpanaszolt líptói állapotok ügyében. Másodszor pedig azért, mert a kormány tekintélyének szempontjából tiltakozott az olyan eljárás ellen, hogy amikor a szigoru törvényességgel rendet akar csinálni, a megye törvényhatósága viszont bizalmat szavaz a felfüggesztett alispánnak s ilyenformán akkor tüntessen a kormány ellen, mikor ez a legtörvényesebben jár el. Ez az önrzetes tiltakozás, mely természetesen csak olyan kormányférfiutól eredhet, aki emelt fővel mondhatja, hogy intézkedéseinek törvényességéhez a kétegy árnyéka sem férközhetik, a legnagyobb hatással volt. A néppárt megújásodva, a többség pedig a legnagyobb lelkesedéssel hallgatta.

## A képviselőház ülése május 16-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

*Elnök: Perczel Dezső.*

A kormány részéről jelen vannak: *Széll Kálmán* miniszterelnök, *Lukács László*, *Hegedűs Sándor*, gróf *Széchenyi Gyula*.

*Elnök: Megnyitja az ülést s előterjeszti a jelentéseket.*

*Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszter: Kéri a Házat, hogy a *házaló-kereskedés* korlátozásáról szóló javaslatot, melyről jelentést a közgazdasági bizottság a Háznak már bejelentette, utasítsa az igazságügyi bizottsághoz is.

(A tőzsdeadó.)

*Elnök: Következik az értékpapir formalmi adóról szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása. Az előadó nem kíván szólni, következik *Rakovszky István* zárószava.*

*Rakovszky István: A kormány nem tudta megcáfolni az e törvényjavaslat hiánya ellen felhozott érveket. Nem hallatszott egy hang sem a tuloldal, a mely bona vagy mala fide hozzászólt volna e javaslatához.*

*Molnár Jenő: Nem értenek hozzá!*

*Elnök: Figyelmeztetem a képviselő urat, hogy ilyen megjegyzések nem illelenek a Házbá!*

*Rakovszky István: Azt hiszi, hogy bármilyen jó határozati javaslatot nyújtson is be valaki az ellenzék részéről, azt a kormány mindig elutasítja. Nem akarja hátráltatni e javaslatot, mert az a fő, hogy ez minél előbb szentesítést nyerjen. Aztán majd lehet e javaslat hiányait novelláris uton pótolni. A jelen javaslat nem retorzió, hanem inkább kedvezmény, mert oly alacsony az adókulcs. A mozgó tőke azért nem indított akciót a tőzsde-adó ellen, mert az nagyon kellemetlen visszhangot keltett volna. Az egyenlő adóterhességét már az 1845-iki törvények követelték s most 52 év múlva akarja ezt a pénzügyminiszter megcáfolni.*

Nagy abuzus az, hogy a nagytőke nincs kellőleg megadóztatva. Egy nagytőkés éppen csak annyi adót fizet nagy vagyona után, amely által szavazati joghoz jut. Egy szegény ember pedig, egy munkás, dacára annak, hogy viszonyaihoz mérten sokkal nagyobb mérvben járul a közterhek viseléséhez, mint a nagytőkés, politikai jogokat nem élvez. A javaslatot a részletes tárgyalás alapjául elfogadja s ajánlja határozati javaslatának elfogadását. (Helyeslés a néppártón.)

*Szabó Imre* előadó azt feleli, hogy azért nem élt a zárszóval, mert a pénzügyminiszter már elég alaposan megcáfolta az ellenzéki szónokok érveit.

*Elnök* felteszi a kérdést szavazásra.

A ház a javaslatot általánosságban elfogadja, a határozati javaslatokat pedig elveti.

*Elnök: Következik a részletes tárgyalás.*

A címnél

*Barta Ödön: Válaszol a pénzügyminiszternek s az általános vita szónokainak bizonyítja, hogy a függetlenségi párt sokkal előbb követeite a tőzsde-adót, mintsem a néppárt megalakult. A pénzügyminisztert mint szakembert nem kicsinyelte. A logikadanság vadját előbb rá tudja sütni a pénzügyminiszterre, mint ez ő reá. A javaslatot részleteiben azért nem fogadja el, mivel ez a javaslat egyáltalán nem felel meg a tőzsdeadó fogalmának. Ez a javaslat az ingó tőkét nem adóztatja meg oly mértékben, mint azt a függetlenségi párt óhajtja.*

*Molnár Jenő* a házszabályok 210. §-a alapján kéri az elnököt, olvastassa meg a képviselőket, mert a Ház nem határozatképes.

*Elnök* megszámláltja a képviselőket s konstatálja, hogy csak 92 képviselő van jelen. Az ülést negyedórára felfüggeszti.

Szünet után

A 8. §-hoz

*Szabó Imre* előadó módosítást ajánl a e) pontnál, hogy a végül szó helyeit és tétessék.

*Rakovszky István* új pontot ajánl a §-hoz, amely következőleg hangzanék:

g) A nem alakszerű letétügylet (depositum irregulare) és a nem alakszerű lombardügylet.

Nem hiszi, hogy a törvény e két ügylet adómentességét célozná s ezért kéri módosítása elfogadását.

*Lukács László* pénzügyminiszter: *Rakovszky* aggályait részben eloszlatja az előadó stílis mód-

sítása. A depositum irregulare felől a pénzügyi tudomány nézete elágazó, de az iránt nincs kétség, hogy a törvényi intenciója szerint csak az ügyletek adómentesei, amelyek tőzsdetorgalmat, haszonra irányuló üzletet nem céloznak. Rakovszky javaslatához nem járul hozzá.

**Rakovszky István** módosítványát visszavonja. Az 5. §-nál

**Rakovszky István:** Kéri az első bekezdésből a teljesítőkről vagy lebonyolítókról szavak kihagyását. Ez a módosítás azért szükséges, hogy a javaslatnak praktikus eredménye is legyen.

**Lukács László** pénzügyminiszter: Rakovszky módosítását elfogadja.

A 7. §-nál

**Rakovszky István:** Kéri e szavak: *egyike külön tartózkodik helyett egyikének állandó lakhelye külön van szavakat* beiktatni.

**Lukács László** pénzügyminiszter: Hozzájárul Rakovszky módosító javaslatához és maga is módosítást ajánl. A szakasz végére e szerint még odafigyelendő: és az ügyeltek utján kötetlen.

A 9. §-nál

**Lévay Lajos:** A 10 filléres adó ellen egy hang sem emelkedett a tőzsdések körében, de a 8 filléres adó lebonyolítása sok nehézséggel ütközik. A pénzügyi bizottság által javasolt adóösszeállítás értéken jelentéktelen kedvezmény, az üzleti precizitás és gyorsaság ellenében pedig gátlékot fog szerepelni. Számadatokkal bizonyítja az itt javasolt és Ausztriában fennálló adórendszer közti nagy különbséget. Javaslattal nyújt be, mely szerint minden kétezzer korona-érték után adó fejében 10 fillér szedessék.

**Rakovszky István:** Nem járul hozzá Lévay módosításához, bár teljesen azonos módosítást fog benyújtani. Kifogásolja, hogy a jegyző a házszabályok ellenére Lévayt szólította föl előbb, holott szóló már napokkal előbb föliratkozott e §. ellen. Kéri az elnököt, nehegy veszedelmes precedens alkottassék, hogy első sorban az ő indítványa, melyet majd be fog nyújtani, bocsáttassék szavazás alá. (Helyeslés a bal- és szélsőoldalon.)

#### (Házszabály-vita.)

**Polányi Géza:** A házszabályokhoz szól. Ha az előadó nem tesz módosítást a miniszter sem szól, akkor a házszabályok értelmében a kisebbség előadóját, vagy szószókat illeti a szó. Miután nyilvánvaló, hogy a házszabályok megsértettek, kéri az elnököt, hogy előbb ez a kérdés tisztáztassék. (Helyeslés a bal- és szélsőoldalon.)

**Elnök:** A képviselők nagyon gyakran nem tartják meg az a házszabályokhoz a feliratközösán. Az ellenzéki szószókat, ha a javaslat mellett szólalnak fel, ekkor is a baloldalra irakoznak fel, pedig a jobboldalra kellene. Lévay is helytelenül járt el, mert nona ellene irakozott az §-nak, mégis a jobboldal irakozott fel. Ami az indítványok közt való elsőbbséget illeti, a felett még nem dönthet, mivel hozzá addig csak egy indítványt nyújtottak be.

**Pichler Győző:** Rakovszky nagyon helyesen járt el, hogy indítványát be nem nyújtotta, mert ha benyújtja, akkor már csak másodszorban jöhet szavazás alá. A házszabálykérdést tisztázni kell előbb, s ezért kéri az elnököt, mondja ki, hogy az elsőbbség Rakovszkyt illeti s adja vissza Lévaynak az indítványát. (Helyeslés a bal- és szélsőoldalon.)

**Lévay Lajos:** Az elnök helyesen járt el, midőn őt ren-reutasította. Az elsőbbséget Rakovszky Istvánnak engedni át, (Általános helyeslés.) noha saját indítványát nem vonja vissza.

#### (9. §.)

**Rakovszky István** felolvassa módosítványát megjegyezvén, hogy őt ugyan ez a tízfilléres adókulcs sem elégti ki, de ennek elfogadását legalább reméli.

**Matlekovits Sándor:** A pénzügyi bizottság tekintetbe vette az osztrák tőzsdeadó-törvényt, de tekintetbe kellett vennie a budapesti tőzsdének győngyességét is, szemben a bécsi tőzsdével. Bizonyítja, hogy a bécsi tőzsdeadó, mely minden kétszáz egyformán 40 fillérben van megállapítva, tényleg kisebb, mint a magyar tőzsdeadó, ha az kétezer koronánként 10 fillér, tehát a legközségesebb 10.000 koronás kötésekre 50 fillér, ha azonban — és ez általánosabb — a papírok parin felül állanak, akkor 60 fillér, tehát minden kétszáz felényivel nagyobb.

**Sághy Gyula:** Hozzájárul a fölemelést célzó módosítványhoz, bizonyítván, hogy a német és francia tőzseadó sokkal magasabb, mint a magyar. A francia tőzsdeadó 1000 frankra 10 centim, a német 1000 márkára 20 fillér. Nem fél attól, hogy a magyar tőzsdeadó elterelés a forgalmat a budapesti tőzsdétől, mert hisz Bécsben már 1895 óta szednek tőzsdeadót, még sem történt meg, hogy a bécsi tőzse forgalma csappant, a budapesti pedig emelkedett volna. A módosítás szerint ceolt 10 filléres adó is aránytalanul csekély bármely más adóemelés viszonyitva.

**Polányi Géza:** A tőzsdeadó jogosult már ama szempontból is, hogy az egyik fél, aki adót tartozik fizetni, nyereségéből fizeti, tehát meg sem érzi az adót, míg más adóadózó saját vagyonából fizeti az adót. Elmond egy jellemző epizódot a borszéről. Nemrégiben hausse volt a tőzsdén. Ekkor elterjed a városban az a hír, hogy most lehet nyerni a tőzsdén, mert hausse van. Egy ember, kinek 900 forint volt a zsebében, elment egy kereskedőhöz és azt mondta, hogy játszani akar a tőzsdén.

— Milyen papirokat akar venni? — kérdi a kereskedő.

— Nekem mindegy, csak nyerjek.

— Jó lesz Rimamurányi?

— Jó.

A kereskedő ekkor odament a telefonhoz és beszélt a tőzsdével. Per perc mulva odafordul a játszani akaróhoz e szavakkal:

— Schon weg. (Derültség.)  
A schon weg nagyon mindennapos dolog a borszén. Elfogadja Rakovszky módosítását.

**Elnök** felteszi a kérdést. Miután Lévay átengedte az elsőbbséget Rakovszkynak, kérdi a Hazat, hogy Rakovszky módosításával fogadják-e el a §-t?

**Szilágyi Dezső:** A szavazás alatt nem akart felszólalni, de mert itt történt valami, erre nézve óhajtott megjelyezést tenni. (Halljuk! Halljuk!) Lévay kijelentette, hogy ő bizonyos elsőbbséget, amelyet kétes, hogy birt-e vagy sem, átenged Rakovszky Istvánnak. (Mozgás.) Vagy birta Lévay az elsőbbséget, akkor nem disponálhat abszolúte, vagy nem birta azt: akkor természetesen még kevésbé disponálhat, (Derültség.) mert a szabályok megszabják, hogy az indítványok, módosítványok milyen rendben kerüljenek szavazásra. Diszponálási joga ennélfogva a képviselő urnak nincs. (Derültség.) Ez az, amit megjegyezni óhajtott, különben a procedura és a szavazás ellen semmi kifogása nincsen. (Helyeslés jobboldalon.)

**Barta Ödön** a házszabályokhoz kér szót. Az elnök rosszul teleté föl a kérdést s hamar mondja ki a határozatot.

**Elnök:** Nem ő haladt gyorsan, hanem Barta megy lassan. S mivel már előzetes megállapodás van az interpellációk idejére nézve, a tárgyalást holnapra halasztja.

#### (Interpellációk.)

**Molnár Jenő** a következő interpellációt intézi a belügyminiszterhez:

Van-e tudomása a t. belügyminiszter urnak arról, hogy Csongrád vármegye főispánja nem a megye székhelyén, Szentesen, hanem Budapesten lakik állandóan?

Elegendőnek tartja-e a t. belügyminiszter ur, ha a megye főispánja, aki a kormány egyetlen ellenőrző közege a megye autonóm szervezeteiben, havonként egy-két napot szentel hivatalos teendőinek? És amennyiben, a mit hinni reménylik, ezen körülményekről a kormánynak tudomása nincsen, hajlandó-e intézkedni, hogy Csongrádvármegyében a kormány kellő módon és oly személylyel legyen képviselve, ki elváltat hivatásának meg is felel.

**Elnök:** Kiadja az interpellációt a belügyminiszternek.

**Molnár Jenő** második interpellációja az igazságügyminiszterhez szól:

Hajlandó-e az igazságügyminiszter ur a szentesi kir. járásbírósg ügy-tenetét egy Budapestre előt az igazságügyminiszter urna kebeléből kiküldendő magasabb rangú hivatalnok által megvizsgáltatni?

Hajlandó-e továbbá dr. Pallai Zoltán kir. aljárásbíró ellen ezen kérdés indokolása alapján a szentesi kir. ítélőtábla elnöke utján a fegyelmi vizsgálatot elrendelni és arról gondoskodni, hogy ezen ügyek a fegyelmi vizsgálat befejeztéig más bíróra szignáltassanak.

**Elnök:** Az interpellációt kiadja az igazságügyminiszternek.

#### (A liptómegei állapotok.)

**Rakovszky István** a következő interpellációt intézi a miniszterelnökhöz, mint belügyminiszterhez:

1. Igaz-e, hogy a miniszterelnök ur mint belügyminiszter Liptóvármegye közönséget azon határozata miatt, melylyel egyhangulag alispánjának, Paluzay Gyulának bizalmat szavazott, megrovásban részesítette?

2. Igaz-e, hogy e határozatot Kürthy Lajos főispán megfellebbezte?

3. Van-e tudomása a t. miniszter urnak, hogy ez indítvány azért lett egyhangulag elfogadva, mert Kürthy Lajos főispán maga sem találta benne kifogásolni valót és a közgyűlésen elfogadásra ajánlotta?

4. Az esetben, ha a főispán elnöklété alatt tartott hitelesítő közgyűlésen a jegyzőkönyv nem a tenyeknek megfelelően lett szerkesztve, hajlandó-e a miniszterelnök ur szigorú vizsgálatot elrendelni?

5. Hajlandó-e a miniszterelnök ur a Paluzay Gyula ellen megindított eljárás befejezését megszürgelni, hogy mihamarabb rendez állapotok álljanak helyre Liptómegejében?

6. Egyetért-e a t. miniszterelnök ur a főispán azon eljárásával, hogy meghusítja azon hivatalnokokat előléptetésre, akik eddig a bejegyzett alispán mellett foglaltak állást, idegeneket hív a megyébe és az üresedésben levő hivatalokat csekkel akarja betölteni, amazoknak mellőzősevei?

#### (A miniszterelnök válasza.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Ebben az interpellációban némely kérdés olyan természetű, amelyre kimerítő választ azonnal nem adhat, mert ténykérdésekről van szó; de azokra a kérdésekre, amelyek nem ténykérdést tartalmaznak, érdemelegesen válaszolhat.

Az első kérdésre azt feleli, hogy az igaz és nemcsak igaz, hanem helyesen is történt. (Helyeslés a jobboldalon.) Most lehet-e engedni általánosan, hogy akkor, amikor a belügyminiszter a maga hatáskörében jár el, történt feljelentések alapján vizsgálatot rendel el, a vizsgálat oly eredményre jár, hogy a maga lelkiismeretes kötelessége szerint nemcsak hogy elrendeli tartozik a fegyelmi eljárást és a fegyelmi vizsgálatot, hanem az alispán jelfüggesztésére határozza el magát és annak a vármegyei közigazgatási bizottságának és fegyelmi hatóságának további eljárása és vizsgálata alá szubmitálja a törvény értelmében az alispán ellen felelertendő dolgokra vonatkozó to-

vábbi eljárás, helyese-e, hogy akkor a vármegye a belügyminiszternek ez átirata, alapján annak az alispánnak bizalmat szavaz? (Élénk helyeslés.) Ugy van! Ugy van! (Jobboldalon.) Ez nemcsak nem helyes, hanem oly tény, amelyet el nem tűrhat (Élénk helyeslés.) Ugy van! Ugy van! (Jobboldalon.) amelyet a legszigorúbb módon, amit a törvény megenged, helytelenített és ezért a vármegye, t. közönséget, Rakovszkyyal együtt, mert hisz egyhangulag hozták e határozatot, megtróta. (Élénk helyeslés.) Ugy van! (Jobboldalon.) Ha a határozat nem olyan természetű lett volna, amelyre vonatkozhat nem volt értelme a határozat kasszállásának, kasszállta volna a határozatot; mert jogállamban nem lehet tűrni, hogy egy vármegye közönsége körében, egy tisztviselőt illetőleg, ki fegyelmi vizsgálat alá vonatik, az eljárás befolyásoltassék azon hatósággal szemben, amely azon közönségnek kifolyása. (Ugy van! Ugy van! (Jobboldalon.)

És ha Rakovszky azt mondja a maga indokolásában, hogy hiszen nem indítványozhatott mást, mert az ellenzéki képviselő olyat nem tehetett, ami a kormánynak kellemes: arra az a válasza, hogy ha a kormány a maga törvényes hatáskörében jár el, akkor nem tartja azt, hogy a képviselőnek az volna a feladata, hogy helytelen dolgot kövessen el, olyat, mely a törvénynek nemcsak szemmelével, hanem világos értelmével is ellenkezik.

Ami a többit illeti, azok nagyrészt ténykérdések. A második pontra nézve, hogy Kürthy főispán megfellebbezte-e azt a határozatot, erről e percben tudomása nincs, mert Rakovszky nem közölte jelle előbb interpellációját, csak ma délelőtt; tehát nem volt alkalma erről tudomást szerezni. Ami a harmadikát illeti, hogy van-e tudomása arról, hogy Kürthy főispán maga is ajánlotta ezt a bizalmi nyilatkozatot: erről sincsen tudomása, de erősen Tamás benne. (Derültség jobboldalon.) Alig képzelheti, nem akarja azt mondani, hogy nem ajánlotta, mert nem tudja, de alig képzelheti és alig téheti fel, hogy a főispán ilyen természetű indítványt támogatott volna. De majd értnémi fogja. A mi a negyedik kérdést illeti, hogy valami hamisítás történt azon a jegyzőkönyvön — a jegyzőkönyv meghamisíthatatik, vagyis a jegyzőkönyv hűségére állerátható két módon. Először természetesen úgy, hogy a jegyzőkönyv nem felel meg a hozott határozatnak. Ezt a közgyűlésen, a hitelesítésnél kell reparálni. Ennek ez az orvoslás-módja. Csak a felett téhet, a mi a jegyzőkönyv hitelesítése után hozzá fejlőd. Hogy azután a hitelesített jegyzőkönyv hamisított volna, ez már csakugyan kríminálitási eset és oly súlyos bebiztatás alá eső dolog volna, amit ilyen egyszerű feltételekre, mendemondákra alapítani kockázatos dolognak tartja. Hanem ha erre vonatkozólag az adatok kezébe kerülnek, el fog járni a törvény alapján. A mi az 5. kérdés illeti, hogy hajlandó e a fegyelmi eljárás befejezését megszürgelni, igenis nagyon szivesen. A dolog természeténél fogva nem tartja kívánatosnak, hogy az alispán, pláne egy félfigyeztelt alispán ellen a fegyelmi vizsgálat hosszú pározza eresztessék. Annak gyorsan kell lefolyni, a rendelkeztek erre vonatkozólag minden irányban kimontek és foganatosításokat siettetni fogja. (Élénk helyeslés.) Ami a végbe pontot illeti, hogy egyetért-e azal, hogy idegen hivatalnokok előbe tétessenek a többieknek, — ez megint oly dolog, amelyre nézve előbb a tényállást kell konstataálni, s csak azután beszélhetünk róla.

**Rakovszky István:** Nem veszi tudomásul a miniszterelnök választ. Amint a miniszterelnöknek meg van a joga valakit megtróni, nekik is joguk van, hogy valakivel szemben bizalmukat nyilvánítsák. Mar most nem akar ő semmit, csak azt, hogy ha a miniszterelnök megtróta a megyét, rója meg a főispánt is, aki a kellemetlenséget előidézte.

**Széll Kálmán miniszterelnök:** Csak egy megjegyzést akar még tenni, Rakovszky természetesen, mint képviselő, az ő fennhatósága alatt nem áll, más tekintetben sem áll, kivéve egy dologban; ebben áll. (Igaz! Ugy van! (Jobboldalon.) Rakovszky Liptóvármegye közönségének tagja, Liptóvármegye bizottságának tagja s az indítványt tevő 6 volt; tessék kívenni részt neki magának is abból, amit itt az ország színe előtt helytelenített. (Derültség és helyeslés.)

**Polányi Géza:** Mi lesz a főispánnal? Ne kerül-gessük a dolgot! (Zaj.)

**Széll Kálmán miniszterelnök:** Én nem kerül-getem. Legyen Polányi képviselő ur nyugodt, ha az a főispán helytelenül járt el, akkor az a főispán hasonlóképp meg fogja kapni azt, ami helytelen eljárásból, ha megtörtént, következik. De itt most nem arról van szó, hanem arról, milyen állapotot foglalok én ei Liptóvármegye e helytelen határozatával szemben. Általában kérem a t. képviselő urat, és kérem a képviselőház tulajdonán levő urnakat, ne méltóztassanak beszélni hajszaról. Nem fogadom el, sem a liptómegei eset alkalmból, sem más alkalmból.

Én amióta itt vagyok, azt az eljárás követtem és ezt a budget-tárgyalás alkalmával részletesen kifejtettem, hogy ahol panaszok merülnek fel arra nézve, hogy a közigazgatásban rendtelenségek történnek, mutassák, hanyagság vagy pláne visszaélések forognak fenn, vagy ahol a belügyminiszterium maga arra a meggyőződésre jut, hogy valamely vármegye közigazgatásában baj van, ott én vizsgálatokat rendelok el. Ha én azután üldözöm a visszaélést akar-mely vármegyében, akármiely alispán ellen — nem is tudom sokszor, hogy hívják az alispánt — ne méltóztassék azonnal pártját fogni egyiknek-másiknak. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) És ne méltóztassék állást foglalni sem a képviselőházban, sem a vármegyeben új törvényes eljárás ellen. (Helyeslés a jobboldalon.)

Mert nézze, tisztelt képviselő ur, — talán megérdemli ez a tárgy ezt a pár szót — ha az a Liptómege azt mondja volna: „ez a mi választott alis-

pánunk és mi addig, míg a törvényes eljárás le nem folyik és a vizsgálat tisztába nem hozza a kérdést, hibás-e, vagy nem, nem foglalkozunk vele. Akkor én egy szót sem szóltam volna. (Élénk helyeslés.) De akkor, mikor Liptóvármegye közönsége egyenesen bizalmat szavazt per Pausch und Bogen annak az alispánnak, aki ellen a fölmerült ténykedések olyan természetűek voltak, — nem akarom mondani, hogy be vannak bizonyítva — hogy indítatva éreztem magamat őt fölfüggeszteni, — akkor, bocsanatot kérek, minden törvényes, minden autoritárius, minden elementaris fölfüggesztés szerint egy jogállamban így kellett eljárni. (Zajos helyeslés a jobboldalon.)

De akkor ne is méltóztassék körülötte uton helyteleníteni akarni ezt. mert mikor a képviselő ur bizalmat indítványozott, helytelenítést indítványozott a miniszterelnök eljárása felett! Már pedig sürgetni a visszavételek ültözését, a hibák orvoslását az adminisztrációban és ha miniszterelnök eljárás helyes, eljárás szigorúan, akkor körülötte uton ezt meggyengíteni akarni, ez, bocsanatot kérek, se nem helyes, se nem követkevsen eljárás. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Azt hiszem, az enyém az. (Felkiáltások a jobboldalon: Az! Az!) Én nem nézem azt, ki kinek a barátja, ki kicsoda pártjához tartozik, vagy kicsoda pártjához tartozott; én tekintem az adminisztráció megvizsgálásánál és az általam elrendelt eljárásnál azt, ki kicsoda hivatali, miképp s a törvény értelmében helyesen vagy nem helyesen tölt-e be? (Zajos helyeslés a jobboldalon.)

Elnök: Felteszi a kérdést szavazásra.

A Ház tudomásul veszi a választ.

Az ülés délután két órakor végződik.

## BELFÖLD.

**Minisztertanács.** Ma délután minisztertanács volt, amelyben a kabinet valamennyi tagja résztvett.

**Szél Kálmán köszönete.** Szél Kálmán miniszterelnököt Udvarhely vármegye is üdvözölte kormánya lépte első évfordulója alkalmából. A miniszterelnök most külön leiratban köszöntö meg a vármegye figyelmét és bizalmának kifejezését. E leiratban a többi közt ezeket írja:

Ami a felleges urunk legmagasabb bizalmából a magyar kormányt vezetem, a magyar nemzet eszméit áthatott hamisítatlan szabadságszűz volt az irányítás, miként eddig is egész előző politikai pályámon. Hazafias megelégedéssel tölt el engem az, hogy ilyen irányú tevékenységem az ország minden részében és minden rétegeiben élénk visszhangra talál s mint azt a vármegyei közönségének üdvözlő irata tanúsítja, talált önkönnél is, — ami csak erőt önt belém arra, hogy ezen vezereszmék mellett továbbra is minden megalkuvás nélkül kitartsak. Fogadják a vármegyei közönség szives megemlékezéseit úgy a magam, valamint miniszterteráim nevében is köszönetemet és annak kijelentését, hogy Udvarhely vármegye érdekeit mindenkor szívesen viselendém.

**Tömeges összeférhetlenségek.** A képviselőház elnöke ma dusskálhatott az összeférhetlenségi bejelentésekben. Nem kevesebb, mint huszonhat képviselő névze jelentették be az incompatibilitást, s ezenkívül még egy törvényhozóra, aki nem képviselő. A legtöbbre bejelentő Markovics József úgnök, aki Lukács Béla, Hieronymi Károly, gróf Teleki Géza, gróf Andrássy Géza, gróf Tisza István, gróf Nádk Kálmán, Chorin Ferenc, Falk Miksa, báró Nepcsa Elek, Heltai Ferenc, Neményi Ambrus, Holló Lajos, Fészi József, Molnár János, Légrády Károly, ifjabb Ábrányi Kornél, Országú Sándor és Rosenber Gyula képviselőkre és báró Harkányi Frigyes főrendiházi tagra névze jelentett be incompatibilitást. Wottitz Jakab paszományos beírte négy képviselővel, névszerint Matkovics Sándorral és az Adria tengerhajós részvételrasság három tagjával: Rosenber Gyulával, gróf Tisza Istvánnal és Lánzy Leóval. Vancák János lakatos Pulzsky Ágoston ellen, Herzl Gyula betűszedő Chorin Ferenc ellen, Respinger Ignác Hieronymi Károly ellen, (aki a szegedi vasúti pályaház építéséhez téglát szállít) és végül ugyancsak Vancák János Zámory Béla ellen (aki a közös hadügyminiszterti kétszáz darab kincstári remonda-csököti évi eltartásban bír), jelentett be incompatibilitást.

**A függetlenségi párt értekezlete.** A függetlenségi és 48-as párt ma délután 6 órakor Kossuth Ferenc elnöke alatt értekezletet tartott, melyen — tekintettel az országgyűlésen ma hozott határozatra, a megrendelések gyűjtésére vonatkozó és az állatorvosok államosítását célzó törvényjavaslatok felett határozatot

nem hozott, hanem bevárja az igazságügyi bizottság jelentését. Így az értekezlet egyedüli tárgya az új zálogházi épületre vonatkozó törvényjavaslat volt, melyet a párt elfogadott.

## A közös hadügyi költségvetés.

— A delegáció hadügyi albizottságának ülése. —

Budapest, május 16.

A magyar delegáció hadügyi albizottsága ma megkezdte a közös hadügyi költségvetés tárgyalását. Müncheni Aurél előadó tüzetesen ismertette a budgetet, aztán általánosságban beható vita indult meg, amelyben a közös hadügyminiszteren kívül részt vettek: Horánszky Nándor, Pulzsky Ágost és Ernusz Kelemen.

A részletes tárgyalást csak éppen hogy megnyitotta a bizottság s mindjárt azután fel kellett függeszteni az ülést, mert a képviselőház nem volt együtt határozatképes számban és így a delegáció képviselői tagjai kénytelenek voltak átmenni a Ház ülésére.

Fenntartjuk a hadügyi albizottságban ma lefolyt vitának méltatását arra az időre, amikor a közös hadügyi költségvetés részleteivel is végzett a bizottság; egyelőre csak megelégedéssel konstatáljuk, hogy az általános tárgyalás magas színvonalon mozgott s a bizottság tüzetesen vitatott meg minden egyes tételt. A közös hadügyminiszter pedig behatóan válaszolt a felhozott megjegyzésekre.

Az ülésről a következő részletes tudósítás számolt be:

A magyar delegáció hadügyi albizottsága ma délután 11 órakor kezdte meg a közös hadsereg 1901. évi költségvetésének tárgyalását.

Jelen voltak a közös kormány részéről: Krieghammer hadügyminiszter, báró Spanu tengernagy, a tengerészeti osztály főnöke, a bejelentett szakelőadók és Köllög Béni közös pénzügyminiszter; a magyar kormány részéről: Szél Kálmán miniszterelnök, báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter és gróf Széchenyi Gyula őfelsége személye körüli miniszter. Később megérkezett gróf Goluchowski közös külügyminiszter is.

Gróf Szapáry Gyula elnök az ülést megnyitja. Müncheni Aurél előadó ismerteti a közös hadsereg 1901. évi költségvetését, végül néhány felvilágosítást kér, mi célra szolgál a rendkívüli költségvetésben foglalt néhány olyan tétel, melyekre névze folytatolagos hírel igénybevétele van jelelve.

Horánszky Nándor: Az előadó kérdéseinek kiegészítésül óhaj: néhány észrevétel tenni. Eszrevételei meztételénél semmiféle bizalmatlanság nem vezérl; mindig kellő értekellettel a hadügyi szükségletet iránt, természetesen az állam pénzügyei által megszabott korlátok között. Fősztyt helyoz arra, hogy az ország tisztán lásson. A rendes kiadásoknál is előfordulnak olyan tételek, amelyek a most éven felvéve nem voltak, a megelőző években azonban föl voltak véve. Vannak azután a rendes kiadások között nem nagy tettelekben ugyan, de olyan kiadások, amelyek lazusságban mennek és amelyek bizonyára elozhatók volna. Ilyen például, hogy némely állások nyugdíjas tisztekkel töltek be eddig, most pedig rendszeresítettek stb. Uj állások rendszeresítését csak ott tarthatja indokoltnak, ahol a szolgálat követelményei azt feltétlenül megszabják, különösen most, hogy a tisztii fizetések fölemeltek. A rendkívüli költségvetés tekintetében különbséget tesz a kezdeményezési és a létező szolgálati ágak fejlesztését jelentő tételek között. Csatlakozik az előadó azon kérdéséhez, miért szűnietnek némely években a rendkívüli szükségletek némely tetelei. Látni óhajta a határt, ahol kielégíthetők lesznek a szükségletek. Különösen az építkezéseknél sem az eddigi szükség világozom tel nem taratott, sem az irant nincs felvilágosítva az ország, mennyire lesz meg e téren a jövőben szükség. még pedig történetek-e olyan kezdeményezések, megrendelések, amelyek irant eddigél felvilágosításokkal nem bír az ország.

Isméti, hogy a legelőnkebb érzéke van a hadügyi szükségletek irant, de részletes felvilágosítást kíván, különben a tételek megszavazását nem volna képes sem önmaga, sem küldői előtt igazolni. A ruhazatnál például, ha rendkívüli igényekről van szó, mégis indokolni kell, hogy mi az a cél, amely további rendkívüli készleteknek a beszerzését szükségessé teszi.

Ezek alapján a következő kérdéseket intézi a hadügyi kormányhoz:

1. Nincs-e olyan újabb kezdeményezés vagy megrendelés, amely a delegációk bejelentése nincs, de amely az ország pénzügyeit jövőre engagirozhatnak akár gyűjtök, akár löfegyverek, akár más felszerelés tekintetében?

2. Hogyan állanak a hadsereg felszerelésének jelenlegi készletei? Mi az a szükség, amely még e tekintetben fennforog? Mi az a hiány,

amelynek pótlásáról ez alkalommal és a jövőre is gondoskodni kell?

Egyezszoval: a tervezésüz és a tisztánlátás az, amelynek előérére törekedni kell. Nem kéri a felvilágosítást rögtön, de nagyon óhajtana, hogy kellő előkészítés után ez az anyag a delegációnak tudomására hozassék. Ez már a delegáció intézményének hittele érdekében is kívánatos.

Müncheni Aurél előadó teljesen méltányolja a részletes felvilágosítások irant való óhaját, de kéri Horánszkyt, hogy kérdéseit a részletes tárgyalásra tartsa fenn, amíg az előadó a maga részéről is meg fogja tenni köteleességszerű megjegyzéseit.

Horánszky Nándor hangsúlyozza, hogy a felvilágosításokat csak annyiban óhajtja megnyerni, amennyiben azok nyomban megadhatók.

Pulzsky Ágost természetesen találja, hogy a tüzetes felvilágosítások a részletes tárgyalásra tartoznak, mindazonáltal teljesen hozzájárul Horánszky kérdéseinek, mert előtte is mint legfőbb érdek lebez az, hogy a delegáció meggyőződést szerezzen és meggyőződést terjesszen a költségvetés teljes realitása irant. Amint mindenekfelett tisztán kell látnunk, az az, hogy a költségvetésben foglalt kiadási tételekben kívül nincsen-e azoknak olyan folyományuk, amely ezelre a költségvetésben kívül szerepelne és amely azon pénzügyi egyenetlet és tehet, amelyet képesek vagyunk ennek alapján nemcsak most, hanem az előrelátható jövő szükségletre vonatkozólag megállapítani, melyen alternatív olyan intézkedések által, amelyek a költségvetés keretén kívül osván, valóban illozóriussá tennék a delegáció ellenőrző szerepét? Nevezetesen igen károsnak és veszedelmesnek tartaná, ha annak dacára, hogy itt tüzetesen megvitatatik minden, a zarszamadásoknál oly tulkiadásokkal találkoznánk, amelyek teljesen megoldhatók azt a tervezet, amelyet csak ismert tényezőkre lehet alapítani. Ezeket a tényezőket szükséges ismerni. Ezért tartja hasznosnak, hogy már ez alkalommal kérdések intéztessek a hadügyminiszterhez, hogy az egész költségvetés áttekinthető legyen.

Kérdi tehát a hadügyminisztertől, hogy a talval kibegyött és ura fölmerülő kiadások és azonkivül azok az új kezdeményezések, amelyek a költségvetés keretében meg aranyul szerezni öszszegyek lennének felvéve, minő eredménynyel fognak járni és hogy a jövőben a hadügyi költségvetés minő fejlődésére kell, hogy elkészítve legyűnk.

Ernusz Kelemen teljesen csatlakozik Horánszky felszólalásához és Pulzsky feltevéseéhez. Az alkotmányos ellenőrzés jogától elválaszthatatlannak tartja azt a súlyos köteleességet, hogy ez az ellenőrzés a legalaposabban gyakorolassék, éppen tekintettel arra, hogy a delegáció intézményének számos ellensége van. De van a kérdésnek egy más oldala is. A hadügyminiszter, mint lelkiismeretes kezelője annak, aminek kezelése hivatva van, igen természetesen ügykezni fog mindig a hadsereget ama tőkely fél vezetői, amelyet a nagyatalmi állás megkiván, szülő meg van győződve, hogy a hadügyminiszter e célú vezetőitete talán tovább megy, mint anyagi viszonyaink megengedik. Azért szükséges, hogy az ellenőrzés a nagy célok mellett másfélő a on torrasokra is tekintettel legyen, amelyekből az e célok megvalósítására szükséges pénz meríteni kell. Ezért szükséges az az ellenőrzési szigor, amely tájékoztatlank előtt talán elfogulniának vagy lukarságnak is látszhatik, de amelyet gyakorolni hazafias köteleesség. A hadsereg szükségletet irant szóls is kellő értekellet bír, amint bírnak bizonyára mindnyájtan azok is, akik azért mégis az ellenőrzés komoly gyakorlására vállalkoznak.

Krieghammer Ödön közös hadügyminiszter mindenekelőtt felel a hozzá intézett kérdésekre, melyek az 1899-ki költségvetésben megszavazott hiteleknek igénybe nem vételére vonatkoznak. Utal arra, hogy erre vonatkozólag már a legutóbbi delegációban adott felvilágosítást. A hitelek igénybe nem vétele fölött a monarchia pénzügyi helyzetére való tekintettel történt. A hitelek elodázása részben a vállalkozókkal feunálló szorzódések tartalma folytán lehetséges, másrészt a hadsereg védőképessége ebből semmi hátrány nem következik. A hadügyi kormányzat semmi olyan megrendelést nem tett, melyről a delegáció nem tudns. Kijelenti, hogy az ő költségelőirányzata s a budget kezelése mindig a legrealisabb és hogy a magyar pénzügyminiszter mindig a legszigorúbb ellenőrzést gyakorolja. A jövőt illetőleg közli, hogy az új ügyek kérdése körül neki nincs más magasabb követelésre kitélése, de ezzel a legelőnkebbi esztendőben igen is elő fog állani. Azután a készletekről és a tullepésekről ad felvilágosítást, ez utóbbiakról megjegyzi, hogy azok az utóbbi években csökkentek és most is csekélyek lesznek. Okuk az előre nem látott árdrágulásokban keresendők.

Erre a bizottság általánosságban megszavazta a költségvetést.

A részleteknél

Müncheni Aurél kérdezte: mi az oka, hogy a katonai akadémiákban csökken a hallgatók száma?

Krieghammer Ödön közös hadügyminiszter sajnálja, hogy az akadémiákban csökken a növendékek száma, remélt azonban, hogy a hadapródiskolák új tanterve alapján lehetséges lesz ezekből a magasabb

# EDLACH gyógyintézet

Aisó-Ausztria, 15 percreny Payerbachtól. Reichenau. Tülfügget: Dr. K. Knied. Gyönyörű, napos, szélől óvott fekvésben, 600 m mag. a tenger színe fölött. Teljes vizgyógyász. — Intézet gyógytorna számára. — Összes diéta-kurák. — Legnyugodt kényelem. — Vill. világítás. — Egész éven át nyitva. — Edlachi városközi telefon 2. sz. Prospektussal és értesítéssel szolgálnak az igazgatóság.

kioktatásra törekvő növendékeket áthelyezni, a mi által a hadapródokat is részesíteni lehet az akadémiai neveletés előnyeiben.

A bizottság ezután elhatározza, hogy a katonai akadémiákra vonatkozó határozatát megújítja és a hadügyminisztert felszólítja, hogy a jövő évi előirányzatokhoz erre vonatkozó választ adjon.

Széll Kálmán miniszterelnök tudatja, hogy a képviselőház határozatképtelen és kéri az ülés felfüggesztését, hogy a képviselők a Házban teljesíthessék köteleességeiket.

Elnök az ülést fél órára felfüggeszti, később azonban holnap déli 12 órára tüzi ki a részletes tárgyalás folytatását.

A magyar delegáció *pénzügyi albizottsága* pénteken délelőtt 11 órakor tárgyalja a közös pénzügyminisztérium és a közös legfőbb számvevőszék 1901. évi költségelőirányzatát.

## KÜLFÖLD.

**A csehek nem engednek.** *Koerber* osztrák miniszterelnök minden jel szerint teljesen sikertelen küzdelmet folytat. A cseh képviselők és a cseh lapok gunyos kacagással fogadják az osztrák kormány békítési kísérleteit. Ma a képviselőházban a baloldali pártok elnökei ülést tartottak, hogy megvitassák a kormány által kidolgozott nyelvtörvényeket. A reichsrath holnap megint összeül, de úgy látszik, hogy az egy heti szünet semmit sem használt, mert az ifjúségek még mindig harcias hangulatban vannak. Azok a válaszok, amelyeket a cseh képviselők a felségének a budapesti cserle alkalmával adtak a reichsrathra vonatkozó megjegyzéseire, azt engedik sejtetni, hogy az ifjúségek a reichsrath holnapi ülése előtt tartandó klubgyűlésen aligha fognak eleget tenni az antisemiták ama sürgős kérésének, hogy az iptörtvény novellájának tárgyalása kedvéért egy időre szereljék le az obstrukciót. A kormány most már kénytelen lesz a parlament feloszlásának gondolatával foglalkozni.

Bécs, május 16.

A képviselőház holnapi ülésén a kormány elő fogja terjeszteni a félévi költségvetési provizoriumról és a bányászok kilenc óras munkaidőjéről szóló törvényjavaslatokat.

Bécs, május 16.

A baloldali német pártjainak pártelnöki értekezletéről a következő kommunikát adták ki:

A baloldali pártelnökeinek értekezlete, melyen a békéltető értekezlet tagjai is résztvettek, ma a kormány nyelvtörvényjavaslatának megvizsgálása és véleményezése körül követendő eljárásról tanácskozott és albizottság küldött ki, mely a munkákat befejezése után jelentést tesz az értekezletnek. Az albizottság tagjai: Pergelt, Schücker, Prade, Baerenreither, Opitz, Gross, D'Elvert, Götz, Chiari, Lueger, Kaiser, Hoehenbürger és az utóbbinak akadályoztatása esetére Hoffmann von Wallenhop. Az albizottság Prade elnöklésével már meg is kezdte működését.

**Az olasz parlament elnapolása.** A hármasszövetség három országában tombol az obstrukció: Ausztriában, Németországban és Olaszországban. Leggyorsabban végzett vele az olasz kormány: királyi dekrétummal elnapolta a parlamentet s lehet, hogy nemsokára föl is oszlatja. Egyes olasz lapok azt is tudni vélik, hogy az új választások június végén vagy július elején lesznek meg. Az olasz obstrukció teljesen lehetetlenné tették a parlamenti munkát, valahányszor valaki szóhoz fogott, a baloldal és a szélsőbal rázendített a Garibaldi-nótára. Így, nótázás közt érte végé az az ülésszak, amely léhaság dolgában semmi kívánni valót sem hagyott hátra.

Egy este érkezett római táviratunk a következőket jelenti: Tegnap is, ma is minisztertanács volt. Tegnap esti 10 órakor a király *Pellouat* hosszabb kihallgatásos fogadta. A döntésre vonatkozólag nincs pozitív hír, de úgy látszik, hogy új választások lesznek.

Róma, május 16.

A lapok azt tartják, hogy a képviselőház elnapolását a feloszlítás fogja követni és az új választásokat június 10-ére, a pótválasztásokat június 17-ére tűzik ki. A baloldali gyűlés kiküldött egy bizottságot, melynek tagjai *Zanardelli*, *Giolitti* és *Coppino*, a választási akció vezetésére. A szélsőbal ma tartott gyűlésén elhatározta, hogy a három csoportja: a radikális, köztársasági és szocialista, az új választások esetére is fenntartja a szolidaritást.

**Német betörés a Kongó-államba.** Tegnap híre járt Berlinben, hogy német katonák a Kivu-tónál megdöntötték a Kongó-állam csapatait. Ezt a félhivatalos Wolff-ügynökség gyorsan de-

mentálta, a kormány pedig kijelentette, hogy szemmel sem tud erről az esetről. Ma egy brüsszeli távirat megerősíti az útközlet híreét. E szerint a németek szét akarták verni a kongo-csapatokat, az utóbbiak védekeztek s néhány halottat és sebesültet veszítettek. Brüsszel és Berlin közt most élénk táviratváltás folyik.

A Kivu-tó kérdése nem új, de ily erőszakos megoldást mégsem várt volna senki. Tavaly *Bernaert*, a belga kamara elnöke, Berlinbe utazott, kihallgatásos is volt *Vimos* császárnál, de a német birtokok és a Kongo-állam közt lebegő hátkérdést megoldani nem sikerült. A németek egy Uvirából, a Tanganyika-tó északi partjáról áprilisban kelt távirat szerint erőszakkal elfoglaltak egy 3000 angol négyzetméternyi, a Kongo-államhoz tartozó területet. Németország magának követeli az összes területeket, egész Kivu-tóig, azaz a természetes határig. Ebbe a Kongó-állam sehogy sem akar beleegyezni s tiltakozott ellene Anglia is. Lehet, hogy Németország most az angolok szorult helyzetét használja ki és birtokait erőszakkal terjeszti ki Afrikában a Kongo-állam rovására.

## A háború.

Budapest, május 16.

(C) Hetek óta most végre mégis jelentékeny boer sikerről érkezik hír. *Mafeking* e hír szerint elesett. Ami nem is volna csoda. Csoda csak az, hogy oly sokáig tarthatta magát. Öszintén szólva, meg kell vallanunk, hogy a dicsőség a hadjárat emez epizódjában inkább az angoloké, mint a boeroké, még ha *Mafeking* csakugyan elesett is, ami nem egészen bizonyos. E város 1300—1500 főnyi helyőrsége csodálatos módon viselte magát az egész idő alatt a boerok pedig a város ostromlása körül is bebizonyították, amit immár nem volt szükséges bebizonyítani, tudniillik, hogy ostromlásra vagyis támadásra egyáltalában nem képesek. Hét hónapi körülzárás után csak most az utolsó pillanatban, mikor az angol felszabadító hadsereg ugyszólván *Mafeking* kapuja előtt állott, szerták el magukat a ki éhezett, kimerült és megtizedelt helyőrség megrohanására és — legalább az ő tudósításai szerint — a tulértelt gyümölcs az első kísérletnél az ölkébe is hullott, mint hullott volna már hetek előtt is. *Mafeking* bevételének, ha épenséggel nem nagy tett is, mindenesetre nagy jelentősége van, föltéve, hogy a hír igaznak bizonyul.

A boeroknak ott hónapok óta leszögeztet jobb szárnya most már szabad kezét nyer és pedig éppen még idejében ahhoz, hogy az angoloknak *Hunter* és *Methuen* tábornokok parancsnoksága alatt álló csapatai ellen fordulhasson.

Míg a boerok sorsa a jobb szárnyon *Mafeking* elesével ezek szerint jobbra fordulhatott, a Vaal folyó mentén az utolsó döntő harca készülődnek. Mióta nem sikerült a Bloemfonteinban megletelezett Lord Roberts vasuti összeköttetését megszakítani, ami csak azért nem sikerült a boeroknak, mert nem elegendő erővel és még kevésbé elegendő elszántsággal mentek neki a feladatuknak, azóta alig fejtettek ki ellentállást az előrenyomuló angol főhadserggel szemben. Helyesen cselekedtek, mert egész Oranjoban nincs olyan hadállás, amely a boerok tiszta védelemre berendezett haremődjának megfelelő volna. Csak most, a Vaal folyó partja mentén emelkedő hegylanccon találnak olyan terepet, amelyből őket kimanővrozni alig lehetséges, és amelyet arevonaban megtámadni merész vállalkozás. *Botha* tábornok odagyűjti hát egész haderejét. Oda hagyta a Natalban eddig még megszállt pozíciókat és a híres Buller tábornoknak megint alkalma van előrevonulását jelenteni, mert ellensége — nincsen.

Ahogy a dolgok jelenleg állanak, az utolsó döntő ütközetek végeredménye alig kérdéses. A hadjárat a boerok meghódolásával fog végződni. De ez a végeredmény még csak távoli kilátásban van és a Vaal folyó partján még sok derék angol katona fog elvérzeni, míg a büszke, országmegszó Británia ráteheti lábát a kis bátor boer nép nyakára.

(*Mafeking* megszállása.)

London, május 16.

Ma délelőtt az a hivatalosan meg nem cáfolt hír terjedt el, hogy *Mafeking* megadta magát a boeroknak.

London, május 16.

A *Daily Mail* ma reggel a következő táviratot kapta Lourenço-Marquezből:

Ebben a pillanatban érkezett Pretóriából távirat, amely szerint *Baden-Powell* ezredes a mafekingi helyőrséggel együtt vasárnap délelőtt megadta magát *Snyman* boer tábornoknak.

*Snyman* azt jelenti Pretóriába, hogy *Baden-Powell* kilencszáz angol katonával együtt elfogta.

London, május 16.

A *Times*nak jelentik Pretóriából: *Baden-Powell* ezredes vasárnap délelőtt kilencszáz emberrel együtt megadta magát a boeroknak. A boerok megszállták *Mafekinget*.

*Mafekinget* a múlt évi október 16-án zárták körül a boerok s mindjárt az első napokban oly rettenetes bombázást indítottak a város ellen, hogy két párt alakult, egy, amely sürgette a kapitulációt s egy másik, amely a végsőig menő harcot kívánta. Az előbbi párthoz tartoztak a kafferek, akik a város külső részén laktak s igen sokat szenvedtek a bombázástól. Egy ízben ki is rohantak, így keresve menekülést, de megjárták, mert nagyobb részüket leölték, a többit pedig foglyul ejtették. *Baden-Powell* ezredes maga is többször igyekezett kirohanással keresztültörni a boerok sorain, de mindannyiszor nagy vereséggel visszaverték.

*Mig Buller* volt a fővezér, addig az angolok kevés kísérletet tehettek a város felszabadítására. Mikor azonban a vezérletet Lord Roberts vette át, első dolga volt az ostromlott városok fölmentése. Mikor *Kimberley* és *Ladysmith* felszabadult, *Roberts* megígérte *Viktória* királynőnek, hogy szűletése napjára, május 18-ikára, meg fogja lepni *Mafeking* fölmentésének a hírével. A fölmentésre rendelt angol sereg közel két hónapig állott azonban a Vaal folyónál *Warrenton* mellett, a boerok nem engedték átmenni. *Hunter* tábornok, az angol sereg parancsnoka, csak akkor tudott a folyón átkelni, mikor Lord Roberts a Natalból érkezett *Barton* tábornok két dandárával tizezerre egészítette ki a seregét. *Hunter* akkor nagy kanyarodással átkelt *Windsortonnál* a Vaalon s visszavonulásra kényszerítette a boerokat *Fourteen-Streamnál*. Serege ezután két részre oszlott; az egyik, nagyobb rész rész *Mafeking* felszabadítására indult, a másik bevonult *Transvaalba* *Johannesburg* irányában.

Magántáviratok már napokkal ezelőtt hirdették, hogy *Hunter* serege a szél gyorsaságával halad előre, tul van már *Vryburgon* s legfőbb 70—80 angol mérföldnyire van *Mafekingtől*. Nagy izgatottsággal várták Londonban a további híreket, mert tudták, hogy *Mafekingnek* csak május 13-ikáig van esélye, de az is milyen esetek volt! Két hét óta a katonák már csak lóhúst kaptak s abból is csak félporciót.

Tegnap még nagyobb izgatottságot okozott egy hír, hogy a fölmentő sereg még *Vryburgot* sem érte el. Ma aztán kiderült, hogy a fölmentő sereg megkezdett. Időközben *Roberts Plumer* ezredes is többször leküldte *Rodéziából* *Mafeking* felszabadítására. A baloldali engedettké jönni *Plumer*t, egészen *Romatlabanaig*, *Mafeking* közvetlen közelébe, ott azonban, március 30-ikán úgy megverték, hogy *Plumer* kétezer főnyi serege futva menekült vissza *Rodéziába*.

Beirából portugál területen át *Carrington* tábornokot is kiküldötte *Roberts* ezer emberrel az ostromlott város fölmentésére, *Carrington* azonban még csak *Rodéziában* van valahol. Ő is megkezdte.

A boerok jól értesültek arról a nagy erőmegfeszítésről, melyet *Roberts* tett, hogy május 18-ikára beváltsa a királynőnek tett ígérését, azért néhány nap óta borzasztó bombázást indítottak az ostromlott város ellen. Szombaton meg is támadták s heves harc után elfoglalták a kaffer-kerületet. A további hírekhez azonban kétség fér.

London, május 16.

A Reuter-ügynökség jelenti ma délután két órakor: *Mafeking* eleséről itt semmit sem tudnak:

London, május 16.

A *Daily Mail* tegnapi lourenço-marquezi jelentése részletesen így szól:

Szombaton *Mafekingben* kétségbeesett harc folyt, de azt hiszik, hogy a helyőrség győzelmével végződött. A boerok tüzérséggel támadták meg a várost. A kaffer-külváros csakhamar lánokban állott. Az e miatt támadt zavarban a boerok elfoglalták ezt a városrészt és onnan rövid távolságról a városra irányították ágyúikat. A helyőrségnek, megfogyott száma dacára, ügyes mozdulatokkal sikerült bekeríteni a boer sereget az a részét, amely a kaffer kerületet bevette. Erre heves harc keletkezett. A legutóbbi jelentések szerint, úgy látszik, hogy a boerok a kaffer városrészt még megszállva tartják, de valószínűleg be vannak még kerítve az angol csapatok által.

A lourenço-marquezi boer-párt tegnap a következő hírt terjesztette, amely bizonyára nagyrészt koholt:

*Mafekingben* a kaffer városrészben szombaton a boerok támadása alatt tűz ütött ki, amely után heves harc keletkezett. *Baden-Powell* fegyverszünetet kért és vasárnap reggel 7 órakor kapitulált. Pretóriából Lourenço-Marquezebe érkezett boerok tegnap egy táviratot mutozattak, amelyen

**Swemann** boer tábornok aláírása volt s amely így szól:

— Elég szerencsés voltam ma reggel Baden-Powellt 900 emberrel együtt elfogni.

A *Daily-Mail* tudósítója erre megjegyzi, hogy kétségtelen, hogy heves harc folyt és nem igen kétséges, hogy a kaffer városrészt meg van szállva, de olyan táviratokat, mint az imént említett, Ladysmithre és Wepenerre vonatkozólag is terjesztettek volt Pretóriában, ezt azonban csak a boer kormány kétes értékű kísérletének tekintették, amelynek az a célja, hogy a boerokat összetartsa.

London, május 16.

A *Reuter-ügynökség* jelenti *Lourenco-Marquezból* e hó 15-ikéről:

Portugál hivatalos forrásból eredő közlések szerint *Mafeking* mellett ütközet volt, melyben a boerokat súlyos vereséggel visszaverték.

(Hírek a csatátról.)

London, május 16.

A *Morningpost* jelenti Kroonstadból 14-diki kelettel: A boerok Lindleyben haditanácsot tartottak, amely úgy határozott, hogy Harrysmithet tartani kell, amíg csak lehet.

London, május 16.

*Buller* tábornok jelenti mai kelettel: Tegnap megszálltuk *Glencoe*. A transvaali boerok most elhagyták a Biggars-hegységet. A Drakenbergen levő oranji boerok száma erősen megfogyott. A karolinai, lydenburgi és pretóriai kommandók 13-án és 14-én Alitikutól északra vonultak. Glencoeban tizenegy ágyút vasútra szállítottak. Az utolsó vonat ambulanciákkal 15-én hajnalban ment el Glencoeból. A vonatok most a wesselsnecki állomás felé közlekednek.

London, május 16.

Hivatalos jelentések szerint az angol hadsereg május 2-án 18.799 embert veszített Dél-Afrikában. Ez a szám nem foglalja magában azokat a betegeteket és sebesülteket, akik most a dél-afrikai brit kórházakban vannak.

London, május 16.

*Lord Roberts* jelenti Kroonstadból tegnapi: Két tisz és hat közkatona tegnapi takarmányt szerzett be Kroonstad közelében. Amint egy farmhoz közeledtek, melyen fehér zászló volt, a falak mögött elbujt 15 boer rájuk lövöldözött. Két katona elesett és egy hadnagy megsebesült; egy hadnagyot és két katonát elfogtak.

Dundee, május 16.

A boerok, akik az új folyamán sietve visszavonultak és vagy 4000 emberrel rendelkeztek, 18 ágyút és podgyaszukat Vrijheidbe szállították.

(Portugál és a hadviselő felek.)

Lisszabon, május 16.

A külügyminiszter megcáfolja azt a hírt, mintha a transvaali kormány a pretóriai portugál konzult Transvaal elhagyására szólította volna fel. A miniszter hozzátette, hogy a transvaali kormányval való közlése annak, hogy Mozaubiquen angol csapatok fognak keresztül vonulni, semmiféle incidenst nem idézett fel. Tény, hogy egy konzervekből és más élelmi szerekből álló küldeményt, valamint egy felöltő-küldeményt, melyekről úgy látszik, hogy a hadviselő felek egyikének vannak száma, a végleges döntésig *Lourenco-Marquezból* visszatartották. Az árúknak hadi dugárú jellegét a priori nem lehet meghatározni, mert minden egyes esetben a különös körülmények irányadók.

London, május 16.

A *Reuter-ügynökség* jelenti Beirából, e hó 8-iki kelettel: Azon a diszebeden, melyet a portugál kormányzó az Imperial-yeomaury tiszteletére a kormányzóság épületében adott, gratulált az angoloknak a nemzeti lelkesedés hatalmas fellángolásához és azt mondta, hogy bár Portugal mindig barátja volt Angliának, e magasztos tények nélkül még sem alkothatott magának képet az angol-szász faj fényes egyetértéséről. Portugal az összes szövetségeseikkel együtt örvend ennek, mert a barátunk megerősödése egyúttal a saját magunk erősbödése is.

(A boer küldöttség Amerikában.)

Washington, május 16.

A kabinet tegnap a boer küldöttség fogadásának kérdésével foglalkozott és elhatározta, hogy a küldöttséget olyan barátságosan fogadják, amennyire a diplomáciai szokás engedi. Az esetben, ha a küldöttség tagjainak megbízó levelük lesz, alkalmat adnak nekik annak átadására. Minthogy azonban a kormány értesülése szerint a boer küldöttségnek nincs diplomáciai kvalifikációja, a kérdés sokkal egyszerűbb.

New York, május 16.

A boer küldöttség fogadására alakult newyorki bizottságnak kilenc tagból álló küldöttsége egy vámhatósági kutteren elébe ment a *Maasdam* gőzösnek. Amikor a küldöttség a háó fedélzetére ért, vezetője, *Van Hoeven* bíró azt mondta, hogy a newyorki bizottság rajta lesz, hogy a boer küldöttségnek Newyorkban való tartózkodása hazájukra nézve hasznos és egyszerűsággal kellemes legyen. *Montague White* már előbb járt a gőzhajón, hogy a boer küldöttséget a dolgok állásáról informálja s teljes támogatásáról biztosítsa.

New York, május 16.

A boer küldöttség ma kikötött Hobokennél. Partra szálláskor a polgármester, számos küldöttség és zenekar fogadta nagy lelkesedéssel. *Fischer*, a küldöttség vezetője kijelentette, hogy az angolok éppen süsséggel nem törték meg bátorságát, sőt ellenkezőleg az angol táviratokból a sorok között azt olvassa ki, hogy a boerok harcolni fognak, amíg függetlenségük biztosítása nem lesz.

New York, május 16.

*Fischer*, a boer küldöttség vezetője, egy újságíró előtt annak a reményének adott kifejezést, hogy *Amerika el fogja vállalni Angliával szemben a választott bírói tisztelet*. A küldöttség Washingtonba megy s kihallgatást fog kérni *Mac-Kinley* elnöktől. Ha nem sikerülne rábírnai az amerikai kormányt arra, amit kíván, az amerikai néphez fordul majd, amely kényszerítheti a kormányt a beavatkozásra. A küldöttség hatvan város polgármesterétől kapott meghívást s valószínűleg sokat meg fog látogatni közülük.

New York, május 16.

A boer küldöttség tagjait, mikor szállásukra érkeztek, barátságos fogadásban részesítették. *Fischer*, a küldöttség vezetője, azt mondta, hogy a küldöttség a közvéleményre és az érzelmeire önjait appellálni. Anglia a köztársaságok aranyára és gyémántjára sóvárog. A küldöttségnek az a célja, hogy a békét keresse, de ne minden áron; kéri az Egyesült Államokat, vizsgálják meg a köztársaságok ügyét. Ami azt a hírt illeti, mintha a boerok, ha Anglia elölgölné Transvaalt, Amerikába akarnának kivándorolni: kétségbe vonja *Fischer*, hogy a boerok mint nép kivándorolni szándékoznak, de egyes boerok bizonyára kivándorolnának.

Flume, május 16.

A *Sussex* angol gőzös 960 lóval este elindult Dél-Afrikába.

## HIREK.

### A legöregebb emberek.

A legöregebb emberek se emlékeznek rá, hogy a fagyos szentek ilyen pontosan beköszöntöttek volna.

Dicséret adassék a legöregebb embereknek, akik sohasem emlékeznek semmire.

Vén tarattyuk, akik világeletükben nem tesznek egyebet, mint egyre a pipájukatszivják, a körmüket nézik és mindenképpen azon vannak, hogy ne emlékezzenek semmire. Sem ilyen nagy szélviharra, ilyen rettenetes földrengésre, sem ilyen borzasztó sáskajárásra. Nem értem, hogy miképpen lehet mindegyre tanúságul hívti ezeket a legöregebb embereket, akik azt is el tudják felelni, hogy egyszer megnyitott alattuk a föld és rémes dobogás hallatszott a végtelen mélységekből, vagy hogy egyszerre csak elborult az ég s a napot sem lehetett látni a sok sáskától?

Ime tisztára be van bizonyítva, hogy a legöregebb emberekben éppen az nem ér egy pipa dohánt sem, amire használják: az emlékezésre. A tudományuk és a tapasztalatuk pedig még ennél is kevesebbet ér. Mert Falb bizonyos tudományos készültséggel meg tudja mondani, hogy mikor milyen idő lesz s el nem feled semmit. Holmi *Servác*, *Pongác*, *Bonifác*-féle elméletek felett pedig széles mosolygásra huzza a száját. Azért is hinni kell az ő jövődőlésiben, ha mindjárt szárazság van is akkortájt, mikorra ő egészségesen él. A szentekben ellenben nem szabad bizakodni, sem az aprókban, akik még tapasztalatlanok, sem a legöregebbekben, akik semmire sem emlékeznek.

Most az egyszer, mintha a pozitív tudományt lefőzték volna ezek a szentek. Oda-künn visszafordult az idő s tébbe ojtott tavasz van. A legöregebb emberek sem emlékeznek arra, hogy valaha ilyen kegyetlenül bántott volna az ő tudományuk s miközben hideg nyugalommal szívják a pipájukat s bánatosan nézik, mint dermednek meg a fák fiatal gyermekei, a tapasztalatlanok, az öregkört nem tisztelő gyermekek, csendesen mondják:

— Ej, ej! Még most sem hiszitek. Még most sem. Pedig mindig mondjuk, hogy az a *Pongrác* nagy mester. És a *Szervác* nemkülönben.

— Nem igaz az bátyám! A tudomány azt tanítja...

— Mit nekem a tudomány! A tapasztalat öcsém! A tapasztalat! Mondhatom, hogy ámbár én sem vagyok mai gyerek, nem emlékszem, hogy valaha ilyen...

Aztán megint csendesen szippant a pipájából és nézi, amint gyilkos lehelletével öldösi a fagy a tapasztalatlan, korai gyerekeket.

G—A.

Budapest, május 16.

— BUDAPESTI NAPLO. Május 15-én új előfűz. és nyit a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfűzetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról dejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Dr. *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter e heti kihallgatását ma május 17-ikén, csütörtökön délelőtt 11 órakor tartja meg.

— A román királyi pár utazása. A román királyi pár — mint Fiuméből jelentik — holnap Abbáziából, ahol Ferdinand trónörökösével időzik, Fiume és Budapestet át Bukarestbe tér vissza. A barátság-talan időjárás következtében a királyné nem talált üdülést Abbáziában.

— *József főherceg* szemleuton. *József* főherceg tegnap este *Varasdra* érkezett, hogy szemlélet tartson a honvédség felett. Megérkezésekor *Zichy* Rubidó főispán fogadta. A főherceg ma ebédet adott, amelyre hivatalosak voltak a polgári és katonai hatóságok fejei. A főherceg onnan *Kamizsára* utazik.

— A spanyol király kinttötése. Madridból jelenti egy táviratunk, hogy *Ferdinánd Károly* főherceg ma délen nyújtotta át *Alfonso* királynak a *Szent-István-rend* nagykeresztjét.

— *Lónyay grófné* Kalksburgban. gróf *Lónyay* Elemér és neje Kalksburgban a *Zichy-villát* hat hónapra kibérelte. Tegnap délelőtt foglalták el új otthonukat. Brixenből kocsin hajtottak oda s a tegnapi napot pihenéssel töltötték. *Lónyay grófné* nagyon jól néz ki, arca üde, gyengén piros. A *Zichy-villa* egyike Kalksburg legesinosabb nyaralóinak, szemben épült a *Jézus-társaság* gimnáziumával. Előtte tágas park terül el, árnyékos kert van mögötte. Berendezése előkelően egyszerű. Széles, lugasos erkélyéről pompás kilátás nyílik a szép luxemburgi határ felé, hol *Erzsébet* főhercegnő túli a nyarat. A *Zichy-villában* tizenöt szobája van, butorzata részben ó-német, részben rokokó, amelyet Bécsből és Luxemburgból is kiegészítettek. A nyár folyamán, — talán már legközelebb — *Bodrog-Olasziba* utazik a gróf pár.

— *Munkácsyné* nyugdíja. *Munkácsy* Mihály emléke iránt meghatóan nyilvánult ország-szerte a kegyelet. Ezt illetékes helyen most azzal kívánják tetézni, hogy nyugdíjat adnak a nagy művész özvegyének. Ez irányban már tanácskozások folynak a közoktatásügyi minisztériumban, ahonnan különben a kezdeményezés gondolata is kiindult.

— *Hegedűs Sándor* Erdélyben. A *Bud. Tud.* értesülése szerint *Hegedűs* Sándor kereskedelmi miniszter meglátogatta a junius elején megnyíló marosvásárhelyi iparkiallást s ez alkalommal Erdély több ipari központját is, így *Kézdi-Vásárhelyt*, *Sepsi-Szentgyörgyöt* stb. meg fogja látogatni.

— *Jókai Mór* Szegeden. *Jókai Mór* és *Endrődy* Sándor a szegedi Dugonics-társaság meghívta e hó 24-én tartandó nagygyűlésükre s felkérte őket egy-egy felolvasásra. A Dugonics-társaság már kijelölte a fogadó bizottságot, amelynek élén a polgármester és a város képviselői fogadják *Jókait* és *Endrődyt*. *Jókai* megérkezése alkalmából a várost fellobogózzák és este díszelőadást rendeznek a vendégek tisztelőre. *Jókai* ifju nejét is leviszi magával Szegedre.

— **A szobor-allé kivételei.** Párisban most — talán a berlini *Siegess-allee* hatása alatt — nagy *voie triomphalet* terveznek. Ez egy széles út lesz, amely a Champs-Élysées utól az Invalidusok palotájáig vezet, amelynek mindkét oldalára szobrokat állítanak. Amikor ezt elhatározták, mindjárt fölmerült az a kétség, hogy több lesz a szobor, mint a szoborra méltó ember. Erre kimondták azt, hogy a diadaluton szobrot csak olyasvalaki kaphat, aki legalább — száz éves. Aki a legutóbbi száz éven belül iparkodott hallhatatlanságot szerezni, az nem tarthat számot az értebeöntésre. De azért van két kivétel: Victor Hugo és Pasteur nevére kimondták, hogy szobrot kap. Se a nagy költő, se a nagy vegyész nincs még száz éves, s így ők lesznek a diadaluton Benjáminjai.

— **A vasárnapi munkaszünet.** A mi törvényeink szerint az év 10 hónapjában vasárnap déli 12 óráig van a munka megengedve és csak június meg július havában kell már 10 óráról fogva szünetelni. Ez a törvény szükkeblű nagyon, mert a természet nem respektálja a kalendáriumot és augusztus havában meg szeptemberben is bőséges meleggel látja el a magyar haza polgárait.

De szükkeblű a törvény meg abban a két hónapban is, mikor aránylag bőkezű, mert a vasárnapi munkaszünet, amely 10 órák kezdődik, csonkának mondható csupán.

A **Magántisztviselők Országos Szövetsége** azzal a kéréssel fordul tehát az országos kereskedelmi cégekhez, hogy június, július, augusztus és szeptember havában a vasárnapi munkaszünet dolgában ne ragaszkodjanak szigorúan a törvény betűjéhez, hanem adjanak az alkalmazottaknak ezen a négy hónapon át egész vasárnapra szabadságot, hogy ami más, kevésbé elfoglalt polgároknak olyan bőven jut, a nyár szepeit a dolgozóknak magántisztviselőkhöz hadd élvezzék szintén emberségesen. Más nagy és gazdaságilag erős, gazdag és óriás forgalmu országokban régen megvan a teljes vasárnapi munkaszünet, a nélkül, hogy az üzleti forgalom kárt vallaná. A nagy országok példái valamennyien mellette szólnak, de mellette szól a józan ész, az emberség, sőt még az üzleti számítás is, mert az az alkalmazott, akinek egy szabad napja van minden héten, a hét többi napján is frissebb erővel, rugalmasabb elmével élhet a munkának, mint a szünetlen munkában elgyötört, testben és lélekben kifárasztott tisztviselő. A **Magántisztviselők országos szövetsége** nyomatékosan kéri az ország összes kereskedelmi vállalatát, hogy az esztendő említett négy hónapjában léptessék életbe a teljes vasárnapi munkaszünetet, amelyből kára senkinek sem lehet és amely istennek és embernek tetsző dolog egyaránt.

— **A cár a vilgkállitáson.** Kerülő uton, *Kölnből* jelentik, hogy *Miklós* cár mégis csak ellátogat Párisba. A kölni távirat szerint a cárné nem megy el a vilgkállitásra, ellenben gróf *Muraviev* és *Witte* elkísérik a cárt.

— **Csak a hadihajókon!** Hol lesz érvényes a *lex Heinze*? Csak a német hadihajókon. Ezt követeli egy német szocialista képviselő s már be is adta erre vonatkozó indítványát a birodalmi gyűlés elnökségének és névszerinti szavazást kér rá. Az indítvány duplán hamis: túsúrnia a német kormánynak s kitűnő obstrukciós fogás, azután meg túsúrnia *Vilmos* császárnak, akinek a hadiflotta a kedvence. Csütörtökön tárgyalja a birodalomgyűlés a fura javaslatot, amely azonban nem áll egyedül. A szocialista képviselő ugyanis a legszűkebb obstrukciót határozta el s boldog-nál-boldogabb indítványokat terjesztenek be, megannyi javaslatot a *lex Heinze* egyik vagy másik pontjának megváltoztatására. Lesz közöttük olyan indítvány, amely kéri, hogy az új törvény csak a páros napokon vagy esős időben legyen érvényes. Mások majd követelik, hogy a *lex Heinze* a rendőrség csupán szöke vagy csak barna szerzőkkel szemben érvényesítse. Az ellenzéknek minden tagja bead egy-egy ily javaslatot s névszerinti szavazást kíván. Annál ilyféle hosszan megokolt indítványt adott be tegnap *Heine* szocialista képviselő, hogy a berlini államnyomda hétfőn alig győzte azokat kiszédelni és kinyomtatni. Holnap eszerint nagyon cifra mulatságnak lesz színhelye a birodalomgyűlés palotája és senki sem sejtheti ma, hogy hány hét, hány hónap mulva végződik majd ez az operet, amelyhez, hogy tökéletes legyen, csak Offenbach zenéje hiányzik.

— **Dreyfus.** A párisi *Gaulois* ma azt közölte, hogy *Dreyfus* Párisba érkezett. *Genf*-ből azt táviratozza tudósítónk, hogy *Dreyfus* családjaival még most is *Köln*-ben tartózkodik.

— **Zivatar.** Az országos időjelző állomás jelentése szerint tegnap délután az ország északi részén nagy zivatarok voltak. *Lesoncon*, *Verseen*, a temesmegyei Mramorakon diónagyasú jég esett, rengeteg kárt okozva.

— **Az igazgató botja.** Néhány nap előtt a drágonyosok fegyvergyakorlatára utazott *Gömöri Rikárd*, a soproni műtrágya-gyár igazgatója. Ott a fegyvergyakorlatok alatt levelet kapott a gyár igazgatóságától, amelyben felmondtak neki. *Gömöri* azt hitte, hogy e kellemetlenséget *Kaposi Mór* könyvelő szerezte neki és másnap reggel hazautazott Sopronba és — mint levelezők telefonálja — megböfozta a könyvelőt. Menyasszonya, *Lauz Magda* színésznő választotta szét a dulakodókat. A súlyosan megsérült *Kaposi* följelentette *Gömörit*, aki már visszautazott ezredéhez.

— **Levél a császárhoz.** A német császárt megindította az az iszonyatos inség, amiben ezrével hullanak el az embertársak Indiában s ötszáz ezer márkát küldött az inségesek számára. Valami olyan gondolata is lehetett a felséges adakozónak, hogy erre talán elszégyeli magát Anglia és segítségére cammog legalább a kizsákmányolt Indiának. És talán tudomást vesz Európa humanizmusa is az inségről. A császár azonban nem ért célt. Annira nem, hogy még a maga birodalmában is akadtak olyan hangok, amelyek ellenséges modorban tárgyalják a császárt igyekezetét. Báró *Thüngen*, az ismert bajor agrárius nyílt levelet írt *Vilmoshoz* a *Neue Baiserische Landeszeitungban*, amelyben olyan hangon tárgyalja a humánus akciót, a minék az élessége ott is szokatlan — a császárral szemben. Ime a nyílt levél:

A császár ő felségének.

A császár abban a táviratban, melyet India alkirályához intézett, megemlíti azt a „meleg érdeklődést és szeretetet, melyet népe India irányában táplál.” Ha „nép” alatt a poroszokat értette, akkor nekem nem hivatásom a dolgot szóvá tenni, noha meg vagyok győződve, hogy minden századik porosz sem osztja az érdeklődést és szeretetet Indiával szemben, ennél fogva a pénzadományokat nem helyesli, miket oda küldenek. De ha a császár „nép” alatt az egész német nemzetet értette, amely jogára alatt áll, akkor kötelessége minden igazságszerető németnek, hogy ez ellen erélyesen tiltakozzék. Egész déli Németországban nincs ember, akit a császár sürgönye a legkellemetlenebbül meg ne lepott volna; hiszen *II. Vilmos* nem szimpá magánember, hanem a németek császára, és külföldön, hol a németek belső viszonyait és hajlamait, rokoni- és ellenszenvét nem itélhetik meg pontosan, azt hihetik ezen távirat szövegének halatára, hogy tényleg a nép vagy legalább annak egy töredéke áll a császár háta mögött, ami pedig éppen nem így van ez esetben. Hanem az ellen, hogy a német népet ugyanabba a sorba számítsák Berlin bankár- és földesújaival, kik rendjelek utáni áhítozás által indítatva, ama bizonyos félmilliót „áldozták”, minden igaz németnek fel kell emelnie tiltakozó szavát.

Sen „rokonszenvet”, sem „szeretetet” nem táplaiunk keblünkben az indiai nép iránt, legfőkébb szánalmat, hogy az angol rablócsordák garázdálkodása alatt szenvednek és eleddig nincs erejük arra, hogy összezúzzák a jogtalan igát és kiverjék a zsarnokaikat országukból. A mit mi minél előbbre szívből kívánunk nekik. Hát nincs a császár környezetében vagy a birodalmi gyűlésen egyetlen ember, aki őt a német nép igaz érzelmei felől felvilágosítani tudná? Aki őt a kormányzással járó felelősségről, a külpolitikában követendő helyes utatról kioktatná?!

Igy lehet német politikát csinálni még abból is, hogy Indiában éhen pusztul a nép.

— **Vonatkisiklás.** *Sátoralja-Ujhelyről* telegrafálják, hogy a déli személyvonat az állomás mellett kiskított. Emberéletben nem esett kár.

— **Iskolatársak találkozója.** *Dr. Gruber* Sándor budapesti orvos felhívja volt iskolatársait, kik 1880-ban végezték a szegedi főgimnáziumot, hogy ismétükhez képest június 11-én jelenjenek meg a szegedi főgimnáziumban. A volt kollégák választott elnöke *Tóth József* Albin tanár, premonitri kanonok, néhány nappal ezelőtt elhunyt és halála előtt *Dr. Gruber* Sándort (Budapest, VII. Kertész-utca 33.) bízta meg az iskolatársak összehívásával, akik ezennel felkérletnek címüket vele tudatni.

— **Új napilap Szegeden.** Szeged város hírlap-irodalmá rohamosan gyarapodik. Tegnap jelent meg ott a negyedik napilap, *Szegedi Friss Újság* címen. Az új lapot *Ujlaky* Antal, a jeles tollú vidéki hírlapíró szerkeszti.

— **Házasságok.** *Tábori* Róbert jeles írótságunk, az *Új Idők* szerkesztője és a *Pesti Napló* belmunkatársi eljegyezte *Tutsek* Anna kisasszonyt, az ismert és népszerű írónőt.

*Szalmon* József ur, szloniki bankár holnap déli tizenkét órákor két házasságot *Salamon* Katinka kisasszonyt, *Salamon* Odón kiváló írótságunk buzával.

*Körmeny* Peter földbírtokos eljegyezte csurgói *Kéty* Annát, *Kéty* Károly egyetemi orvostanár leányát.

— **A tulságos szerénység is megárt.** Budapest szép város, nagy város és némely intézményeiben nemesak hogy versenyképes, hanem túltul az igazi vilggyárosokon is. A közúti közlekedése például páratlan, különösen amióta villamos vasut szalad át a föld alatt is, kivánni se lehet gyorsabb közlekedést még a messzebb eső pontok között se. Környéke gyönyörű s csak a formája olyan, mintha vad volna. remek utak visznek a messze hegyekre is. Gyönyörű a Dunánk, a várunk, a hidjaink, a szigetünk, éppen csak az a hiba, hogy minderről senki se tud semmit. A határon túl már hirtelen Budapestnek s hogy ne egy könnyen juthasson el hozzánk az idegen, arról a magunk hibáján kívül bőven gondoskodik *Gross-Wien*, amely mint egy silbak, ugy oda-posztolta magát a határra — és azontul már nincs világ. Ennek a városnak intelligens polgármestere csak nemrégiben követte el azt a neveletlenséget, hogy budapesti kollégájának egy átíratára nem is válaszolt, ezzel is bizonyítva azon, a mit amugy is tudunk, hogy mennyire bántja őket odaát Budapest rohamos emelkedése. S ha néha még elvetődik ide egy-egy idegen, az igazán nem a mi munkánk eredménye. Jön valahogy, jön magától, jön annak dacára, hogy mi itthon szabályrendeletet szerkesztünk az idegenvezetőkről s becsületes, komoly, soknyelvű és megbízható Bedákerek helyett egy német fotográfgyűjtőmetény szubvencionálunk kemény tízezer forintokkal, aminek az első lapján ugyan ki van diszmagyarban szép hosszú bajusszal? A főpolgármester ur. Valahogy komolyan kellene már gondoskodni arról, hogy a világ számára ne legyen jártában-keltében Bécs az utolsó stáció. A városok, a megnézni valók közé emelni Budapestet olyan feladat, a mitől nem volna szabad sajnálni a pénzt. Akármicsoda nagy summát se, mert minél többet adunk ki erre a célra, annál több térül meg idegenből. Azért jut ez éppen ma eszünkbe, mert erre vetődtek valami amerikaiak s miután itt hagytak egy esomó dollárt, levelet írt egyikük a polgármester urnak. Sok dícsérrel és sok okos, megszívlelni való tanácsal van tele az írás. Különbön itt van a levél maga:

Igen tisztelt polgármester ur! Nagy örömmel szolgál önt értesítenem, hogy néhány barátommal együtt az önök városát a múlt héten meglátogattam s hogy az ott látottaktól el vagyunk ragadtatva. Rendkívül meglepett bennünket, hogy itt a legmodernebb s teljesen a kor színvonalán álló városát láttuk Európának, London és Páris sem véve ki. Az önök széles utcái és azok járdái, valamint a városban belül s annak környékén levő utak leplek meg bennünket, mert rendkívül szépek és jók. Az önök gyönyörű, tiszta és jól ellátott vásári s egyéb üzleti épületeik, színházai s szállók világosság fölfedezés számba mentek, míg a középületek, hidak, földalatti vasut s villamos vasut, valamint egyéb közmunkák s javítások a legjobbak mindazok között, amelyeket bárhol is láttunk. És a város, amelynek ön első tisztviselője, joggal lehet azokra büszke. Én sajnálom, hogy az utazó közönség, különösen amerikai honfitársaim nem ismerik jobban az önök gyönyörű városát s országát, minek oka, meggyőződésem szerint, csaknem egészen abban rejlik, hogy az önök városa az utazó közönség figyelmét az abban levő látványosságokra fől nem hívja. Legyen szabad megjegyznem, hogy azon szerénység, amelyből városunk a közfigyelmet magára nem hívja fel, annak csak kárára válik. Mi is csak véletlenségből jutottunk ahhoz a szerencséhez, hogy ide ellátogassunk, ahol csak egy napot akartunk tölteni, s mégis közel egy hétig maradtunk s akkor is csak azért kellett elmennünk, mert málhánkat Bécsben hagytak. De föltétlenül újra fogunk Budapestre menni s barátainknak is ajánlani fogjuk a város meglátogatását. *Story E.* Franklin, Philadelphia, Pennsylvania.

Tehát nem kell tulságosan szerénynek lenni, — mondja az amerikai. — Nem is szerénység ez kérem, egyéb. Tessék kitalálni, hogy mi.

— **Finánc az oroszlan karmal között.** *Apatinból* jelentik, hogy ott tegnap nagy veszedelemben került *Zóka* István pénzügyőri szemléss. A vásártéren ugyanis állatseregletet mutogatnak, amit a szemléss is megnézett. Nagyon megtetszett neki a him oroszlan s benyulva a ketreche, elkezdte annak lábát simogatni. Ez a nyájaskodás annyira kihozta a sodrából az oroszlant, hogy megkapta a finánc kezét, szétmarrangolta és a keze fejét leharapta.

— **Igazgatói jubileum.** *Péter* János, a fővárosi II. kerületi felső kereskedelmi iskola igazgatója negyedszázad óta működik a tanári pályán. Tiszteletű és volt tanítványai ebből az alkalmából május 20-án, vasárnap délelőtt fél 11 órákor a budai vigadó nagy termében üdvözlő ünnepséget rendeznek, melyen részt vesz a fővárosi közélet több kitünősége. A rendező bizottság elnöke *Róser* János középiskolai igazgató. Az ünnep napján este nyolc órákor tarsas vacsora lesz a budai vigadó nagytermében.



**— Egyházkerületi gyűlés.** A tisztántuli év. ref. egyházkerület ma délelőtt kezdte meg *Debreceben* tavaszi közgyűlését. Az egyházkerületet megbízottai és gondnoki csaknem teljes számmal megjelentek. A gyűlést *Kiss Áron* püspök imával nyitotta meg, mire felhívta a gyűlés figyelmét a protestáns egyház bajaira, különösen azokra, melyek az egyház társadalmi élet hanyatlását jelentik és melyek orvoslását kötelességnek tart minden protestáns magyarra nézve. A bajokat főképpen a házasságkötéseknél nyilvánuló hitbeli közömbösségben, a felekezeti különültség és a bapizmus terjedésében látja. Erős hite, hogy ezek csak muló bajok. A püspök végre a felállítandó protestáns egyetemre célzott s azt hiszi, hogy az eszme nem halt meg, csak alszik. Az ülésessel fogadott beszéd után *Kiss Áron* püspök üdvözölte a szatmár-egyházmezei gondnokot, *Szegedy* Antalt. Az evangélikus egyház indítványára, az állami teológiai egyetem felállításának kérdése került ezután sorrendre. *Tisza* Kálmán hosszú beszédében vitatja, hogyha majd saját egyetemünk lesz, azt ténnyel ezzel tönkre, nem pártolja az ilyen egyetem eszméjét. Rövid vita után a közgyűlés ilyen értelemben határozott. Az egyházkerület mult évi számadásáról és a nyiregyházi leányintézet segélyezéséről szóló jelentéseket tudomásul vették. A székesfehérvári Vörösmartyú-népégyházi Thaly Kálmán küldték ki. *Kiss Áron* püspök jelentette ezután, hogy az apácázárdában tanuló református leányok lelki nevelését illetőleg megkereste az egri érseket és a szatmári katolikus püspököt. A szatmári püspök kijelentette, hogy református lelkész a zárda falai közé vallásitanítás céljából nem bocsáthat be, de ügyelni fog, hogy a református leány növendékek felsőbb osztályba csak akkor bocsáttassanak, ha lelkészükhöz elvették a választ tudomásul vették.

**— A rostélyos miatt.** Egy *Lux Ödön* nevű huszárkapitány a Baumeister-féle vendéglőben ebédelt Nyiregyházán, az állomáshelyén. A pincér olyan rostélyost talált eléje, ami nem tetszett neki, tehát mérgezően visszaküldte. A konyhán a vendéglős felesége elé került a rostélyos, az asszony jól megnézte a visszaküldött ételadagot, de nem talált rajta semmi kifogásolnivalót — s újra a vendég elé tálaltatta. A kapitány erre fátkellen dühbe jött, összeszedte a pincéret s szidalmakkal halmozta el a vendéglős feleségét is. A pincérnek egy szót se szóltak a gazdájuknak erről s az egész eset a legjobb uton volt arra felé, hogy feledésbe menjen, amikor két főhadnagy tudtára adta Baumeisternek az esetet. A vendéglős kérdőre vonta a pincéretket s rögtön fölkereste a századost a kávéházban. Izgatott szót váltás következett közöttük, aminek az lett a vége, hogy a vendéglős arenlutította a tisztet. A kapitány kardot rántott, de csapásait egy székkel fölfogta Baumeister. Erre két tiszt vette kezébe a százados dolgát. Provokálták a vendéglős, de az kijelentette, hogy akinek elégtételre volt szüksége, az 6 — és 6 már megszerezte magának a szatizfakciót. Ezek után fölött Budapestre. Itt azonban megadta a dolgot s irt az ügyvédnek, hogy adjon a százados segédeknek tudtára azt, hogy hajlandó fegyveresen is helytállani az inzultusért. Az ügyvéd el is járt a megbízatásában, de akkor már a hetvenhetedik gyalogdandár becsületbírója előtt volt az ügy, meg kellett várni, hogy az mit határoz. A bíróság fegyveres mérkőzés mellett döntött s most már a vendéglős részéről is két tiszt vette a kezébe a dolgot elintézését. Hosszasan elhúzódtak a tárgyalások, mert a százados segédei minden fontosabb határozat előtt a becsületbíróhoz fordultak rendelkezésért s végre is eredménytelenek maradtak a tárgyalások. A százados segédei sokkal súlyosabb föltételeket szabtak meg a verekedéshez, mint a milyenekbe beleegyezhetek volna a vendéglős szekundánsai. A tárgyalásokat beszűkítették s a százados azzal köszönte meg segédei fáradozását, hogy majd úgy vesz magának elégtételt, ahogy tud.

**— Általános sztrájk Berlinben.** Az éjle a berlini körtü vasúttársaságnak három ezer alkalmazottja gyűlést tartott, amelyen elhatározták, hogy ha nem emelik fel a béreket, nem rövidítik meg a napi munkaidőt és nem rendezik nyugdíjintézetüket, akkor *ők hétfőn megkezdik az általános sztrájkot.*

**— Bejelentett öngyilkosság.** *Fehér Imre* 21 éves szabólegény ma reggel elútt a Szentkirályi-utca 6-ik szám alatt levő lakásáról. Levelet hagyott hátra, amelyben öngyilkosságáról beszél:

**— Bevégelni akarom — írja —** pályafutásom, mert úgy vélem, hogy részemre már csak a tulvilág van hely... Annnyit szeretnék irni, de reszkező kezem nem engedi.

Az elútt középtermetű, arca hosszú, sápadt, szeme barna, haja gesztenyeszínű, bajusza szőke, szakala ninos. A rendőrség keresi.

**— Gyilkos fal.** Nyiregyházáról táviratozza tudósítónk: *Berkessen* a gróf Vay-féle kastély egyik fala ma beomlott. A fal maga alá temetett egy embert.

**— Egy halott, tizenegy sebesült és sok szennyes ruha.** Az abruzzi hegység egyik kis falujának, *Pescocostanzan* polgármestere elhatározta, hogy nyugati civilizációt telepít be a falujába. Azzal kezdte reformjainak sorozatát, hogy kiadott egy rendeletet, aminek értelmében szigorúan tilos a szennyes ruhát a falu kútjánál kimosni. A nép persze fűtyült a rendeletre s tovább is vigan szapultak az asszonyok a falu kútja mellett. A hatóság pedig följegyezte a rendelet ellenségeit s egy csomó bírság következett. Azt pedig semmiféle se szeretik. Össze is állott tehát egy deputáció, amelynek az volt a főadata, hogy a polgármester uralmát megtárgyalja a kut dolgát, de ennek a munkája se igen ment simán. Míg benn tárgyaltak, künn az utcán, de különösen a bíró ablakai alatt nagy gomolygában forrongott a nép s iszonyu zsvajjal követelt, hogy fűggeszszék föl vagy a polgármestert, vagy a tilalmat. Mindenféle az szokott erre elkövetkezni, ami *Pescocostanzán* elkövetkezett. Carabinierek jöttek, oszlásra szólították fel a publikumot, egy kicsit veszekedtek ők is, meg a tünetőt is s a carabinieri — akárcsak a magyar zsandártól tanulta volna el — beelőtt a tömegbe. A sortűz után tizenegy sebesült maradt a polgármester ur háza előtt meg egy halott. S még mindig kétséges, hogy vajjon szabad-e a sok vérs, szennyes ruhát a falu kútján kimosni. Az tudniillik a fontos.

**— A boerok katonája.** A Bulyovszky-utcai reáliskola második osztályának egyik tanulója, *Lövy Adolf* öt hete elment — mint levélben megírta — a boerokhoz. Két héttel ezelőtt *Sümege* n látta a boerhárom éves fiút, azóta azonban nyoma veszett. A kétségbeesett szülők kéri a jó embereket, hogy a fiút, ha valshol meglátják, küldjék haza *Lövy Bernáthoz Nagy-Mihályra*. Szeretettel fogják otthon fogadni, bátran hazamehet a boerok imádó iskolagyereke.

**— Halálozás.** Mint *Páparól* telegrafálják, gróf *Esterházy Mária* temetése ma délután ment végbe nagy díszszel és óriási részvét mellett. A holttest tegnap reggel érkezett meg *Pápára*. A ravaszt az elhunyt kegyurasága alá tartozó plébánia templom szentélyében ellátották föl, körülötte *Esterházy* vadászai s hajdui, valamint a vármegyei huszarak és városi hajduk álltak sorfalat. Délután 1 órakor elzárta a templomot s megkezdődött a küldöttségek felvonulása a részükre fenntartott helyekre. A család tagjai kivül az arisztokrácia szép számmal volt képviselve. Ott voltak a tatai és ebrei uradalom összes tisztjei és erdészei, továbbá *Veszprém* vármegye közbírsága *Fenyvessy Ferenc* főispán vezetése alatt. Délután két órakor kezdődött az egyházi szertartás, melyet *Néger Agoston* veszprémi apátkanonok celebrált a patronatusbeli plébánosok segédkezesével. Mikor a dalarda befejezte megható gyszénekét, megindult a halottas kocs Gannára, ahol az elhunytat a családi sírboltban örök nyugalomra helyezték.

**— A Times a párisi magyar kiállításról.** A *Times* párisi levelezője lapjának a párisi világkiállítás magyar pavillonjában tett látogatásáról a többi közt a következőket írja:

Ma reggel meglátogattam Magyarországot történelmi kiállítást a kormánybiztos és a magyar Szépművészeti Múzeum igazgatójának szives kalauzálása mellett. Eltekintve attól az általános érdektől, amelylyel ez a kiállítás művészi szempontból bír, el voltam ragadtava attól a filozófiai és politikai képtől, amelyet e kiállítás elem tart. Ezuttal első alkalommal látja maga előtt a modern világot a független Magyarországot a maga jellemző egyéniségében. Ez a kiállítás több a kuriozitásnál, ez éppenséggel nevezetes jelentőségű. Az a Magyarország, amely kiállításának modern részével kapcsolatban történelmi kiállítást is szervez, de mutatja, hogy művészi nevelése visszanyúl a múltba, bámulatos drágaságokkal, kristálypoharakkal, aranyal átvert intuíákkal és *Cellini* remekeire emlékeztető drágakékekkel vonja magára a világ csodákozását. Az arnyékvilágból támadt fel itt Magyarország és szilárdan megáll a helyét, igazolandó a művelt világ előtt törekvéseinek jogosultságát. Nem szeretnék jövőmondásban bocsátkozni arról, hogy mi vár még Magyarországra a jövőben és egyszerűen annak a ténynek konstataálására szorítkozom, hogy ezzel a kiállítással Magyarország magának igazi születési bizonyítványt állított ki, bizonyítványt ama nagy királyság új születéséről, amelyre nemzetekeken át ráborította arnyékat *Ausztria*.

**— Dühögő elítélt.** A bécsi esküdtszék előtt történt ma dében. *Páris* Ferenc kereskedőt a törvényesek öt évi nehez bürtönnre ítélte s az elnök már az ítélet megokolását olvasta, az esküdtek pedig készütek hazafelé s csak arra vártak, hogy az elnök megadja az engedelmet a távozásra, midőn az elítélt kereskedő felugrott a padról, védőjének az asztalról fölkapott két vastos törvénykönyvet s odahajította az esküdtek emelvénye felé, azt kiabálva az esküdtekre:

**— Gyilkosok!**

Alig tudták lefogni az őrjüngőt. Az ügyész nyomban vádat emelt ellene a törvényesek megsértése miatt.

**— Napfogyatkozás.** Május 21-én, hétfőn érdekes csillagászati esemény lesz. Teljes napfogyatkozást jösznek erre a napra, amelynek azonban csak egy része látható Budapestén. Délután 1 óra 29 perokor kezd az újhold eltakarni a nap korongját s a teljes sötétség 2 óra 30 perokor áll be. Esti 6 óra 52 perokor ér véget azután az érdekes tünemény. A napfogyatkozás Észak és Közép-Amerikában, az Atlanti óceán északi részén, az északi Jeges-tengeren, Kelet-Nyugat Afrikában, Európában és Nyugat-Ázsiában figyelhető meg. Budapestén az új hold korongja 4 óra 26 perokor érinti a napot és 6 óra 20 perokor távozik róla kelet felé. Ezen a napon 7 óra 43 perokor áldozik le a nap. — A mi a *Hungária* bolygót illeti, arról tudnivaló mindenekelőtt, hogy ez az egyetlen magyar égi test. 1898-ban fedezte föl *Wolf* Miksa asztronómus és minthogy ugyanabban az esztendőben volt az asztronómusok kongresszusa Budapestén, hálából vagy kegyeleltől *Hungáriának* keresztelte el az új aszteroidát. Ami aktualissá teszi a „mi“ bolygónkat, az a körülmény, hogy az idén ismét megjelent az ég boltján. Már a pályáját is ismerik. Valamennyi aszteroida körforgási ideje közül az övé a legrövidebb, 990 nap.

**— A sötétség hatalma.** *Lipsce*ből táviratozták, hogy a rendőrség erkölcsi okokból megtiltotta gróf *Tolsztoj* Leo darabjának, *A sötétség hatalmának* előadását. Gróf *Tolsztoj* darabja egyike ama szókimondó daraboknak, amelyek a megdöbbentő igazságokkal hatnak s amelyeket a berlini *Freie Bühne* is csak matinén mert előadni. Az orosz paraszt életének tragédiája ez s az iszákosság és bujálkodás benne a drámai motívum. Németországban pedig jelenleg dühög az erkölcs s talán az álerkölesnek több áldozatot hoznak ott, mint az igazságnak. A sötétség hatalmát különben egyik fővárosi színházunk is színe fogja hozni a jövő színházi szezonban.

**— A bejelentő hivatal jubileuma.** A fővárosi államrendőrség bejelentő hivatala ma ünnepet ült. Ma husz éve, hogy a hivatalt megalapították s a személyzet felhasználta ezt az alkalmat, hogy szeretetének és ragaszkodásának kifejezést adjon *Potoczky* Pál rendőrfogalmazó iránt, aki már két évtizede érdemes munkása s most helyettes főnöke a hivatalnak. Az ünnep ma délelőtt volt a hivatalban. *Benedek* József rendőrségi napidíjas üdvözlő beszédet mondott társai nevében a jubilánshoz, aztán díszes irókészletet s egy emlékiratot nyújtott át neki. *Potoczky* Pál mélyen meghatva köszönte meg az ovációt. A két korona-szóllóban este lakoma volt a bejelentő hivatal vezetői, *Laszner* Gusztáv rendőrtanácsos és *Potoczky* Pál rendőrfogalmazó tisztelőre.

A bejelentő hivatalt 1880-ban alapították. Személyezte az első időben csak tizenöt emberből állt s főnöke *Dóczy* János volt. Helyisége a mostani *Finnek* kávéház helyén volt, három évvel később pedig a *Kalap-utca* és a *Zöldta-utca* sarkán. Később dr. *Farkas* Lajos, a bünyői osztály mostani vezetője került a bejelentő hivatal élére. Ő is, valamint *Orincsey* László rendőrtanácsos kezében volt a bejelentő hivatal főnöke. A mikor a főkapitányosság a *Hatvani-utca*ból a *Zrinyi-utca*ba költözött, a bejelentő hivatal is oda helyezték át. 1892-ig a tragikus véget ért *Majthényi* Dezső rendőrtanácsos vezette az intézményt, majd *Lukács* Emil rendőrkapitány s 1896 óta *Laszner* Gusztáv rendőrtanácsos. A tizenöt főnyi személyzet a főváros lakosságának rohamos gyarapodásával szemben természetesen csakhamar elégtelen volt s ma már hét hivatalosít és ötvennégy napidíjas dolgozik a bejelentő hivatalban. A közönség 1898 tavaszáig ingyen kapta az értesítést, de azóta tizenöt krajcárt kell fizetni minden tudakozásért. Ez évi tízezer forintot jövedelmez a hivatalnak, a mit fejlesztésére fordítanak. A hivatal ma már igazán jó s tanulmányozására még a külföldi hatóságok is szakértőket küldenek ide.

**— A párisi sakkturna.** *Párisból* táviratozza tudósítónk: Holnap kezdődik a nemzetközi sakkturna verseny, amelyre ma sorsolták ki a résztvevőket. A következő mesterek mérkőznek: *Lasker*, *Mieses*, *Pilsbury*, *Showalter*, *Maróczy*, *Brody*, *Marco*, *Schlechter*, *Tschigorin*, *Burn*, *Mason*, *Martiner*, *Marshall*, *Sterling*, *Janowski*, *Didier* és *Rosen*.

**— A Klotild-Szeretetházról** hosszabb cikkeket közöl, amelyben azt írja, hogy *Magyar László*, az intézet igazgatója öngyilkossági kísérletet követett el s az így támadt zűrzavarban nyolc növendék megszökött. Mindebből csak annyi tény, hogy *Magyar László* igazgató az intézet fizikai laboratóriumában meg akart szagolni egy üveg sósvat és e közben ajka hozzáért az üveg száájához. Egészen jelentéktelen kis égesi sebet szenvedett és ma már csak egy kis tapasz mutatja a baleset nyomát. Tegnap reggel pedig nyolc növendék elhagyta ugyan engedély nélkül az intézetet és ezért délután jelentést is teittek a rendőrségnek, azonban estére mindannyian visszatértek. A Zugligeti-ut közelében levő tetségen lapdáltak.

**— Elítélt antiszemita lap.** Az *Anti-Juif* című párisi hetilapot, amely negyvenköt zsidó kereskedő ellen izgatott s boykottolásra szólította fel a lakosságot, a törvényesek ma 500 frank kártérítésre ítélték.

— A Malomó titka. Emellettük, hogy e hó 11-én Ó-Budán az úgynevezett Malomóban egy úszóló cseceemő holttestét találták. A kis holttestet bevitték a temető halottasházába, ahol az orvosszak-értők ma délelőtti boncolást fél. A boncoló orvosok a kis holttest nyakán a csigolyákig hatoló, késsel ejtett sebet találtak, s úgy minden valószínűség szerint a lelketlen szülők megölték az ártatlan teremtést, azután dobták a vízbe, ahol az mintegy két hétig lebegett, amennyiben teljesen oszlásnak indult. A boncolásról szóló iratokat áttették a rendőrséghez, amely erélyes nyomozást indított a gyilkosok kipunholására.

(x) Ninosz párja a Norma pipere és szépítőszereknek! Hölgyeknek nélkülözhetetlen! Meglepő hatás! Norma-arcfenécs 1.20 kor. Norma-zsappan 80 fill. Norma-poudre (3 színben) 2 kor. Kapható Steiner Mihály városi gyógytárban Temesvár, Papnövelde-tér 23. Főraktár Budapest: Török József gyógytára.

(x) Linhart Vilmos festő műtermében készülnek: Arcképek, szentképek, gobelin-dekorációk, aquarell stb. festmények művészi kivitelben. Festett fényképészeti hátterek és színpadok kölcsönbe kaphatók.

## A gyöngelábu futó.

Egy estilapban ma a következőket olvassuk: „Gallotsik Sándor tudvalegőleg Magyarország legjobb futója nagy távolságra és jelenleg is ő tartja a két és három angol mérföldes országos rekordot. A sportkörök bizonyára álmélkodva fogják tudomásul venni, hogy Gallotsikot a most május hónapban tartott utóállításon katonai szolgálata alkalmatlannak találták — gyöngye lába miatt.”

A gyöngelábu futónak ez az esete most már a sport világában is meghonosítja a magyar anekdotakiosnok azt a fajtáját, amely a nagy embereknek kis dolgokban való ügyetlenségéről szól.

Hányszor olvashattunk például ilyeneket:

### Goethe és unokahuga.

Kevesen tudják a nagy Goetheről azt az esetet, amelyet egy német folyóirat nyoman az alábbiakban közölnek. Goethehez egy ízben elatogatót kis unokahuga. Látszott rajta, hogy valamit akar nagybátyjától s valóban elő is rukkolt nemsokára kérésével:

— Arra kérném nagybácsit — szólta a Faust szerzőjéhez — hogy írjon nekem egy négysoros üdvözetet papám nevenapjára...

— Szívesen, kicsikém, — felelt a Hermann és Dorottya szerzője — s azonnal tollat fogott, hogy kis rokona kívánságának eleget tegyen. De bármennyire kíndótt is, nem tudott összehozni négy üdvözlő sort. Végre is nevetve csapta földhöz tollát s így kiáltott fel:

— Faustot még csak meg tudtam csinálni valahogy, de ez a négy sor semmiképp se sikerült!

Persze erre a kaptára aztán könnyen megy a többi is. Például:

1. A vezércikkíró, aki nem tud egy halálóziási hirt megírni.

2. A híres építész, aki fia építőköveivel nem tud banni.

3. A nagynevű szobrász, aki ceruzáját nem tudja csinosan meghegyezni.

4. A versenyló, amely nem válik be konflionának.

4. A világbírói feltaláló, aki iskolásfú korában megbukott a fizikából.

Stb.

Most ezekhez új zsáner járul: az ország legjobb futója, akit kiszuperálnak, — mert gyöngye a lába.

A jövő század Magyar Anekdotakiosnokának szerkesztői felhasználhatják a kiszuperált bajnok esetét.

— o. —

## FŐVÁROS.

(\*) A főváros közgyűlése. A napirend előtt Rényi Dezső főjegyző előterjesztette Kolozsvár város köriratát, amely a törvényhatóságok támogatásával, fiatal művészek segélyezésére szánt Munkácsy-alapítvány létesítését célozza. A köriratot kiadták a tanácsnak. Aztán a polgármester választott Csillag Benő és Stipánics Elek interpellációjára, a budai közúti közlekedés javítását sürgetve. Figyelmet kellett Eulenberget Salamonnak az indítványa, hogy a kikötőt lével felmondás jogával élve, a tanács haladéktalanul mondjon föl a hajtó és állatbolygó teendőkre szerződött pénzintézeteknek. A polgármester megígérte, hogy a felmondás meg fog történni, annál is inkább, mert a vásárpénztári bizottság is ily értelemben nyilatkozott. A napirend során a tanács javaslatára 10.000 koronát szavaztak meg Munkácsy Mihály emléksobrára. Meglehetősen izgatott szövtetés folyt Kornai István ügyé-

ben a polgármester és Hecht Ernő közt, aki védelmére kelt a felfüggesztett és a fegyelmi választmány által dorgálásra ítélt számgyakornoknak. Kornai segélydjait ugyanis a polgármester csak a visszahelyezés idejétől fogva folyósította és Kornai ez ellen a közgyűléshez felebbezett, kérve a felfüggesztés tartama alatt visszatartott fizetések kiutalványozását. Hecht Ernő bírálva a polgármesteri határozatot, helytelennek mondogta eljárását, ami ellen a polgármester tiltakozott és védte a maga álláspontját. Megjegyezve e közben a polgármester, hogy a szigorúságnak nagyon is helye van a fővárosi tisztviselők között, mert, sajnos, a fegyelem nagyon hiányos s igen sok kivánnivalót hagy hátra. Végül kijelenti a törvényt célzással szemben, hogy ő, akkor, a midőn a törvény alkalmazásáról van szó, politikát nem ismer s politikai nézeteket, álláspontokat s célokat soha figyelembe nem vesz. (Élénk helyeslés.) A közgyűlés nagy többséggel elfogadta a polgármester álláspontját s így a föllebbezést elutasította. Még utasították a tanácsot, hogy gondoskodjék a decemberi Vörösmarty-ünnepben való részvétel módjairól és a koronázási alapítványból 1500—1500 koronát juttattak Weisz Dávid kereskedelmi alkalmazottnak és Schüller Zsigmond kereskedőnek.

## SZÍNHÁZ, ZENE.

„Mia moglie non ha chio. Utolsóelőtti vendégjátékát tartotta meg ma este Ermete Novelli, a Vígsházban. Egy komédiában irt francia bohózatban lépett föl. A darab címe: *A feleségem nem sikkes*. Írták: *Bernard és Valbrègue*. Nalunk ezt a francia bohóságot még nem adták sehol, se a fővárosban, se a vidéken, pedig mulatságosabb és kevésbé erkölcsötlen, mint a magyar színpadok sok repertoár-darabja. Vagy talán azért tetszett olyan mulatságosnak, mert Novelli játszott benne és az egész olasz társulat is friss, gyorsan pergő, élvezetes ensembelt adott? Novellit ma láttuk először modern bohózatban és tiszta vigjátéki szerepben. *Lebonnard* papa, *Petruccio* és a *Flautus* főszerepe egészen más alakok, másfajta komikumot képviselnek, mint *Chaponet*, a francia nyárspolgár, a kisvárosi borkereskedő. Az előbbi szerepek komikuma súlyos kaliberű, nagy kőrök keze nyomát viselik magukon, sőt *Lebonnard* szerepében megrázó tragikomikum vegyül. *Chaponet* az első szerep, ahol elejétől végig a könnyű, kedélyes hang dominál s ahol Novelli tisztán vigjátéki színészként áll előtünk. *Chaponet* szerepe minden bizonynyal hálás; mások is megnevetettek benne a közönséget; de Novelli egészen elragadótt mindenkit, annyi kedély sugárzott ki belőle, annyi baj volt abban e bombommiában, amivel *Chaponet* papát fölruházta. *Szigeti József*, a mi genialis színészünk volt ilyen kedélyes esbájosan pajkos a maga ifjkorában. Ez a sugárzó kedélyesség, az enyelgő humor az a melegség, ez az, ami *Zaccani* regiszteréből hiányzott s amit eddig egyetlen kiváló olasz virtuóznál sem találtunk meg. Novelli ma úgy játszott, mintha igazolnai akarta volna azokat, akik azt állítják, hogy legkiválóbb a vigjátéki szerepekben. Művészetét nem vetjük alá banális osztályozásnak, de annyi bizonyos, hogy komikumával föltétlenül uralodik még azokon is, akik kételkedni mernek benne, amikor új és eredeti csapáson halad a tragédia mezéjén s akik bevallják, hogy egy-egy tragikus alakban nem ad nekik teljes illuziót. Ha megvonjuk a mérleget, talán oda konkludálhatunk, hogy Novelli jellemző ereje, roppant tudása és gazdag egyénisége egyformán nagy dolgokat alkot a szomorú és vig zsánerben; hogy változatosságban felülmúlja minden vetélytársát; hogy kedélyességgel igéző; és hogy erről a grandiózus palettáról csak két jelentékeny szín hiányzik: a *féltékenység* és a *heróikusnak* a színei. Hogy visszatérjünk a mai estére: a közönség egy teljesen ismeretlen darabra jött el és mégis úgy nevetteit, úgy mulatott mindenkiben, mintha csupa olaszokból állott volna a Vígsház mai közönsége. A darab bolond eszelevénye nem érdemes az elmondásra. Egy jól nevelt, fiatal asszonykáról van szó, akit zajos multu férje elhanyagol, mert nincs benne sikk s aki ebből a tudományból egy párisi kokottól vesz leekét, hogy ő is hódító lehessen. A férj *Bouguivalban* randevut ad a kokottnak, oda megy a fiatal asszony is, meg *Chaponet* papa is. *Chaponet* berug a vendéglőben, udvarol a saját leányának és egész sereg bolondság után általános békével végződik a darab. De nem is *Valbrègue* bohózatán kacagott a közönség, hanem a Novelli játéknak. Ennek a játéknak az volt a koronája, amikor Novelli a mámoros borkereskedőt mutatta be. Mulatságosabban, élethűbben és több művészi mérséklettel a részeg embert még senkisémet játszották nálunk. (d. e.)

\*\* Népszínmű a Vígsházban. A Vígsház igazgatósága, mint biztos forrásból értesülünk, a jövő évadban szintén besorozza a népszínművet műsorába. Ha nem is a népszínművet, mint műfajt általában, de egy bizonyos népszínművet, a *Peleskei nótáriust*. A Vígsház igazgatósága a darabot *Jászai Mari* kérésére adta elő, aki a *Peleskei nótáriusban* a Tóti Dorka szerepét fogja eljátszani. A Vígsházban ez a népszínmű-estéje kétségtelenül egyike lesz a legérdekesebb színházi estéknek. *Jászai Mari* különben, mint már említett is tettünk róla, a *Magdolna* címszerepét is el fogja játszani a Népszínműben. A nagy művészfőnök ez a fellépése szintén a jövő évadnak lesz egyik érdekessége.

\*\* Népszínház. A Népszínházban ma este o'yan debut volt, amely nem minden érdekesség nélkül való: *Fedák Sári* kisasszony, a *pozsonyi* színház szubrett-primadonnája lépett fel vendégképpen a *Toledad* operett címszerepében. A fiatal vendégművésznő, — ezt mindjárt előre bocsáthatjuk — tehetség, akiről érdemes beszélni s aki hamar észrevételei az emberrel, hogy *valaki* a színpadon. Valaki, akinek a középszerűség mértékét meghaladó kvalitásai vannak. Ezek a kvalitások birnak arra bennünket, hogy komolyabban foglalkozunk *Fedák* kisasszony debütjével. Hirtelenében nem tudnók jobban jellemezni a kisasszonyt, mint egy — turf-hasonlattal. A gyepen találkozunk néha napján olyan kétéves csikókkal, amelyekből hozzáférő turf-emberek, mindjárt első galopjuk után, Derby-cracket jósolnak. *Fedák* kisasszonyt, a mai debütje után, ilyen színpadi erekeknek tartjuk. A hasonlat, amelyet használtunk, talán erős egy kicsikét, — de nemcsak azért talakodott a tollunk hegyére mert épen benne vagyunk a turf-évadban, hanem különösen azért, mert a pozsonyi szubrett egyéniségének, hogy úgy mondjuk, a féltelensége kényszerítet rá bennünket. *Fedák* kisasszony ma még legtávolabbról sem ismeri az operett-színpadnak művésziileg kipécézett határait; féltelensége ragadja előre, mindjárt csak előre a cél felé, amelyet maga előtt lát s ennek a célnak csak egy neve van: *tetszeni*! Tetszeni minden áron! S ebben a törekvésében felhasznál művésziileg megengedett és meg nem engedett egyaránt. Alig tudja még, hogy mi és mennyi *szabad* a színpadon, mi és mennyi nem. Alig láttunk még színpadon karriérének neki induló kezdőt, akinek a játéka annyira egyenetlen volna: hol meglepően zseniális, hol meg teljesen üres; hol csupa báj és graciozítás, hol bántóan szögletes; hol csupa finomság és elegancia, hol pedig megdöbbenően léha és durva. Mindezek a vonások kaleidoszkopszerűleg váltakoznak ennek a „színpadi-crack”-nek egyéniségében. Áttérve a kvalitásaira, *Fedák* kisasszony színpadi termete olyan, hogy növés és ruganyosság dolgában párját ritkítja. Ehhez képest, természetesen első sorban a tánc és a női testnek az a ritmikája az erőssége, amelynek kétségtelenül fontos szerepe van az operettben; temperamentuma is a legkiválóbb szubrett-temperamentumok közül való, s már megmondtuk róla, hogy művésziileg fékezni nem képes. Leggyöngyöbb a mi „crack”-ünk hang dolgában: alsó hangjainak van valamicske kellemesen csengő érc, de felső hangja erősen fátyolos. Sok minden mondani valónk lenne még a Népszínház mai fiatal vendégművésznőjéről, de minthogy e hét folyamán még szerencsénk lesz hozzá egy másik illusztris szerepben, a *Baba* címszerepében, mai első debütje után elegendőnek tartjuk, ha erről a magyar operett-színpad jövője szempontjából érdekes tehetségről, így általánosságban, megmondtuk a véleményünket. Erről az első debütéről még csak annyit, hogy hangos lelkesedéssel tömjéneztek neki, különösen a felsőbb régiókból, a honnét sokszor kellemetlenül tette magát észrevehetővé egy tulbuzgó klakk. Olyan tehetségnek pedig, mint a milyen *Fedák* kisasszony, nincs szüksége klakkra. Reméljük, hogy a *Baba* előadásán tisztán fogjuk megfigyelhetni azt a hatást, amelyet ez az érdekes fiatal vendégművésznő magára a közönségre gyakorol.

Hogy az előadásról magáról is megemlékezzünk: *Blaža Sárka* második felvonásbeli, csinosan énekelő kis kuplóját megismételtették és *Kapoinai Juliska*, mint min íg, ma is ügyes volt *Mélie* szerepében.

Betétképpen *Fedák* kisasszony nagy hatásal, egy pompás kuplót énekel a *Gummikerekűről*, amelynek öltetes szövegét *Merkl Adolf*, zenéjét *Huszka Jenő* írta. (M—s.)

\*\* El Párisba! (A Magyar Színház bemutatkozó-előadása.) A Magyar Színház ma előadta a maga nyári darabját. Az *El Párisba!* című bohózat — zenével, táncal hat képből: írták *Makai Emil* és *Heltai Jenő* — a kánikula nivóján szemlélteti Osztopán Valér gyógyszerésznek a családjával együtt átélte párisi kalandjait. Mulatni lehet a jámbor vidékieken. A szin-

padon a párisi kiállítás néhány szép képe látható s a színház sok régi kosztümje és muzsikája élvezhető. Sziklai, Boros, Füredi, Láng Etel, Margó, Gombaszögi és Varga Anna a szerzőkkel együtt tapsokot kapott. (H—u.)

**\*\* Bródy Sándor az Uránfiában.** Ma este Bródy Sándor vagy egy óra hosszat csevegett a „nagyasságos Nemzetiről”, a „tekintetes Népszínházról” és a „tisztelt című Vígyszínházról”. Azzal kezdte, hogy másodszor gyengébbnek érzi magát, mint először. Súlyosabb azért a helyzete — ugymond — mert nemcsak nagyközönség néz vele farkasszemét, de egyuttal egy barátságos képet is lát maga előtt, a legnagyobb magyar csevegőnek, Mikszáth Kálmánnak az arcát. Bizony szívesen helyet cserélne vele... Duseről, majd az operétról beszél ezután. Ki a legnagyobb magyar operett-színész? Az, aki soha sem játszik operettet: Konti József. Konti életfözfőjét nagy derűltség közt fejtegette, aztán rátért a magyar színészet öregjére. Nem az asszonyok a leghibbaként nálunk, hanem Nádya és Ujházi. Nádya mint főkévéházát leplezte le, bár délelőtti próbján van, mégis négy óra felé azt mondja a kávéházban: — „Az már nem járja, hogy mindig ebben a kávéházban virradunk, menjünk egy másikba...!” Novellonos derűltség között csevegett még Bródy Folyerről, Küry Kláráról és előadása után sokszor birták a lámpák elé.

**\*\* Hangverseny a Park-Klubban.** A városi-gei Park-Klubban gróf Eszterházy Minálné és gróf Szapary Pal által a tüdőbetegok szanatóriuma javára rendezendő hangverseny pénteken lesz. A hölgyek estélyi öltözetben jelennek meg. Feljárt a Park-Klub pálya-utcai vestibulájából. A hangverseny iránt, már jóideje óta a miatt is nagy az érdeklődés. Jögyek *Közösölgyei és Társa* zeneműkereskedésében, továbbá a Park-Klub tikáránál (deután 4—7 óráig) és a Szanatórium Egyesületi hölgybizottsági tagjainál kaphatók. Egyben megemlítjük, hogy a Szanatórium Egyesületi építő-bizottsága Müller Kálmán elnöklet alatt tagnap foglalkozott az építkezés terveiivel, amelyeket Czizler Győző műegytemi tanár mutatott be.

**\*\* Ki a kut és a vadmacska?** Olyan kérdés ez, amelyből ki fognak alakulni a nyári Szulamit-afférek, pedig alig simulnak még el a téliak. És valamiképpen a téliak melegágya a Kisfaludy-Színház volt, azonképpen a nyáriak is Ó-Budának ez a kies muzsatemploma. Ime, a reménybeli afférek...

### Három szerző.

Holnap este megjelen a Kisfaludy-Színházban egy darab, amely Szulamit kisasszony sorsán csufolódik: *A kut és a vadmacska*. A Szulamit-paródia szerzőiről a szinlap a következőképp emlékszik meg:

### A kut és a vadmacska.

(Szulamit-paródia.)

Énekes bohózat 3 felvonásban. Írta: MIRLÓS IMRE. Az énekeszövegeket és a coupletát írta: KÖVESSY ALBERT. Zenejét részben írta, részben összeállította: VARADI ALADÁR.

### Másik három szerző.

*A kut és a vadmacska* azonban még van három szerzője. Róluk a *Felsőmagyarország* című kassai lap többek között ezt mondja:

Arra számít Kövessy, hogy mivel a Szulamit is a Kisfaludy-színházról került diadalmas körútra, a Szulamit paródiája *A kut és a vadmacska* is ugyanazt a körutat fogja megtenni az ország minden színházában. A kassai közönséget a darab sorsa annyival inkább érdekelteti, mert *A kut és a vadmacska* című paródiát három kassai újságíró ember, szerkesztőségünk tagjai: Miklós Gyula, dr. Mitzger Imre és Lengyel Menyhért írták. Holnap csütörtökön este lesz a darab bemutatás előadása a Kisfaludy-színházban.

### A kérdések kérdése.

A kérdések kérdése pedig ezek után az, hogy tulajdonképpen kié is a kut meg a vadmacska? Kövessy szinlapja is más három nevet mond, meg a kassai újság is. On, mennyi affér lesz ebből... A csatározások terepe Kassa és Óbuda.

**\*\* Novelli bucsufellépése.** Novelli Ermete, a nagy olasz színművész holnap, csütörtökön lép fel utóljára a Vígyszínházban. A velencei kalmár Shylock szerepében bucsuzik a budapesti közönségtől, amely szerepében legnagyobb sikerét aratta s amelyet sok oldalról nyilvánult óhajára ismételt meg. Novelli bucsuelőadására a Vígyszínház mérsékelte a helyárat.

**\*\* A Szép Heléna jubileuma.** Holnap, csütörtökön lesz a Népszínházban a Szép Heléna mostani, harmadik reprezentáció 25-ik előadása, teljesen az első előadás személyzetével. Küry Klára Heléna mellett Páris szerepét Gábor József, Crestest Bojár Teruska játssza. A többi szereplő, mint az eddigi előadásokban állandóan, Németh József, Tollagi Adolf, Kovács Mihály, Kiss Mihály, Ujvári Károly, Szerdahelyi Ferenc.

**\*\* Vizsgálati hangverseny.** Az Országos Zenakadémia ma tartotta második vizsgálati hangversenyét. Bach Cantatáját az ének- és zenekar egybevégezték, finoman árnyalt előadásban mutatta be Köessler tanár vezetése mellett. Mozart zongoránegyüttesben Durio

Dona vált ki dískrétt játékával. Az iskola legkiválóbb tehetsége Réffy Gizella, aki Liszt Próféta ábrándját bravúrral adta elő. Réffy Románka Lakmából énekel egy magándalt csengő hangon, Vikol Róza, Wolsky Emilia, Gál Virginia, Grünhut Anna, Szijeti Dezső működték még közre. A hangversenyen díszes közönség volt jelen.

**\*\* Artista! ünnepsége.** A Budapesti Artista Egyesület zászólentelést ünnepélyének fénypontja az ünnepi hangverseny lesz, amely a Somossy-mulatóban 20-án este 9 órakor lesz. Több, a fővárosi színházak kötelékébe tartozó elsőrangú művész és művész fog a hangversenyen közreműködni. Az estén színe kerül egy operett is, amelynek főszerepeit Komáromy Mariska és Sziklai Kornél játsszák. Az előadás prólogát kezdődik, melyet a Vígyszínház jeles művésze Henckis Gyula irt és ad elő. A milánói Scala-színház prima-ballerinája Soro kisasszony Holzer balletmesterral pas de deux-táncol. Hatásos számnak izérekzik Szilágyi Arabella operadánkesző és Gyöngyi László. Az Opera énekkarával erősített dalegyesület több koránket ad elő. Jögyek, amelyek a hangversenyre és az azt követő elite-balra is érvényesek, a dohánytözsdékben és a Somossy-mulatóban kaphatók.

**\*\* A Faba.** Holnapután, pénteken lép föl másodsor a Népszínházban Fedák Sári, a pozsonyi színház primadonnája Alézia szerepében. Lancelot szerepét, mint mindig, Hegyi Aranka, Hilarisuszt pedig Kreszdny Sarolta játssza. A többi főbb szereplő: Vidor, Németh József, Solymosi, Tollagi, Horváth Vince, Ujvári.

**\*\* Gyermekhangverseny a Telefon Hírmondóban.** A Telefon Hírmondó zenélő gyermekűjsége a csütörtöki gyermekhangverseny alakjában ma délután is mint rendezés 5 órakor jelenik meg, illetve veszi kezdetét. Lesz cigánymuzika, ének, zongora, mese meg sok minden, hogy kellemes órákat szerezzen Zörgő bácsi a kis előfizetőknek. A gyermekek szórakoztatására rendezendő a hangversenyen közreműködnek: Leopold Franciska és Vidor Laura urnök, Latabár Kálmán, a Nemzeti Színház és Strósz Árpád, az Operaház tagjai, és Réz Laci zenekarával. — Este a Telefon Hírmondó a Magyar Kir. Operaházban színe kerülő Carmen operát előadást hozza. Az Operaház előadásának közvetítése után érdemes hírsorozat olvasása következik, majd felváltva 11 óráig katonai- és cigányzene lesz hallható a Hírmondó kagylóin keresztül.

## Az új kurzus.

— A Nemzeti Színház dolgairól. —

Budapest, május 16.

Amikor Beöthy László, a Nemzeti Színház fiatal igazgatója elfoglalta helyét, kijelentette, hogy nem mond programbeszédet, mert irányzata és tervei eléggé fognak kitűnni cselekedeteiből. Nagyon természetes volt tehát, hogy a közvélemény, amely a mult hagyományainak kedvéért még mindig érdeklődik a Nemzeti Színház iránt, feszült kíváncsisággal várta, hogy merre felé fog tartani a Nemzeti Színházban az új kurzus.

Azóta két hét mult el. És ez alatt a rövid idő alatt éppen elegendő történt, hogy beláthassuk, minő méltatlan, művésziellen és frivol zizitéma fenyegeti a Nemzeti Színházat.

Ez alatt a rövid két hét alatt éppen kétszer tudta foglalkoztatni a sajtót a műintézet fiatal igazgatója. Először is a famózus Nóra-előadásal.

Kommunikék és kommunikék hírcették, hogy Ibsen darabját „új befejezéssel” fogják előadni. Erről az új befejezéstől, amely tudvalevőleg abban áll, hogy Nóra otthon marad, több cikket írtak a lapok, mint a hány sorból az „új befejezés” áll. Beöthy Lászlónak erről a reformjáról ritka egyhangúsággal mondott ítéletet a kritika. Ibsen, aki több, mint husz év előtt, amikor Kopenhágán és Stockholmon kívül nem engedték szóhoz jutni, általa is helytelenített engedményképpen csak azért változtatott a darab végén, hogy egy északnémet impresszió szegedelmével a német szinpadra jusson — és aki ezért úgy vezekel, hogy soha többé művészi dologban konocsziót nem tett, — nem érdemelte meg a Nemzeti Színházról, hogy rossz ízű reklám kedvéért eddigelő megfelelő alakban adott művét eltorzítsák. De még kevésbé érdemelte meg a magyar publikum, hogy neki az ilyesmít aztán, mint „új befejezést” adják be. Am csalogassa a közönséget a vásári bódékba az ilyen természetű reklám, de a Nemzeti Színház, a legelső műintézet, amely eszmék ápolására van hivatva, nem lehet élelmes iurfang által fenntartott üzleti vállalat. A Nóra előadás volt a Beöthy-regime első hetének a szenzációja.

Ugyancsak nagyhangzú művészi jelszavakkal veszi igénybe tegnap óta a publicitást a regime második hetének reformja: úgy látszik, be van osztva a munka. Beöthy László terjedelmes memorandumot dolgozott ki és adott át gróf Keglevich István intendánsnak „a népszínműnek a Nemzeti Színházba való visszahonosítása tárgyában” — és végül arra kéri az intendáns, hogy a Népszínház műsorából azokat a népszínműveket, amelyeket a Nemzeti Színház huszonöt évvel ezelőtt átengedett, visszaállíthassa a műsorba.

Az a cél vezet az igazgatóságot, — mondta ma Beöthy László egy újságírónak, — hogy a népszínművet, amennyire lehet föllendítse és hogy rábírja a magyar szinpadai írókat, tekintésék társadalmi alaknak a magyar parasztot is. (1?)

Ime ez a hangzatos, üres frázis, szomorúan jellemzi az új kurzust. Nincs ebben az országban ember, aki bízhatna ennek a szándéknak a komolyságában. Azt a műfajt, amelyet mi népszínműnek nevezünk, nem lendítheti föl a Nemzeti Színház, mert erre semmiféle alkalmas embere, se eszköze, se ereje nincsen, — amennyire pedig lehet, ugyanis már bent van a műsorában a népszínmű. A cigány, A sztrájk állandóan rajta volt a Nemzeti Színház műsorán Paulay Ede idejében, Ujházi nagy sikereket aratott ezekben a darabokban. Hát nem kell kezdeményezni semmit. És ha mostan a műsor applomball hirdetek és ígérnek olyasmít, a íböl, ami jó, már megvan, a másrészo pedig nem is lehetséges, ismét olyan reklámmal élnek, amely csak az üzletvilág vásári alfajában számíthat elnézésre.

— A Népszínház — mondja továbbá Beöthy László — ezentul is is adhatja a visszakért darabokat, ha erre esetről-esetre kikéri az intendáns engedélyét.

Ez a mondat mutatja, hogy miért tetszik ez a kis játék az intendánsnak, akinek szenvedélye, hogy tőle „esetéről-esetre kérjenek engedélyt”. Nos, a Népszínház semmit se fog kérni az intendánstól, és az egész reformnak csak Szilágyi örökösai fogják kárát vallani.

Mindezek után pedig van egy szavunk Beöthy Lászlóval, akinek programja cselekedeteitől álláron kezd kibontakozni.

Abban az állásban, ahová ő — amint azt a Nemzeti Színház hivatalos szónoka beigtatásánál mondta, — születése és neveltetése révén jutott, nem fogja megtarthatni az amerikai impresszióra valló élelmesség, csak a komoly munka és az alapos tudás. Apró fogások, a semminek akként való csoportosítása, hogy valaminek lássék, kidobott jelszavak, amelyek vásári reklámot takarnak, kellemetlen ügyesség és a boulevard-színháza való élelmesség nem való arra a helyre, amelyet elfoglal — és nem méltó ahhoz a tehetséghez, amelyet benne sejtünk.

A Magyar Színház igazgatójából lehetett a Nemzeti Színház igazgatója.

De azért a Nemzeti Színház nem Magyar Színház. Legalább egyelőre nem.

X.

## Az én elsikkasztott darabom.

— Szerző a darabjáról. —

Budapest, május 16.

Vannak mindenkinek ábrándjai, a melyeket féltve rejt el szíve mélyén. Jön azután valami széles-lyes völelten avagy emberi kajánság, amely lerántja a leplet az ovatosan őrzött titokról, a mi alattomban ápolat reménységünkről, bohó ábrándunkról, — és ott állunk a világ előtt, amely a maga teljes meztelenségében látja magányunk misztériumát.

Igy sült ki rólam is, hogy — titkos drámairó vagyok. Ugy szégyelem magamat. Ne nézzenek rám, kérem.

Mentségemül elmondva, miképpen történt meg a dolog, — mert én nem vagyok oka semminek. Mindenekelőtt azonban most már bevallom nyiltan, hogy a titkos drámairók üldözött szektájához tartozom és hogy már évek óta, valahányszor mint színész a lámpák előtt megköszöntem az énező közönség tapsait, fölillant elmémben a büszke gondolat:

— Tapsolnak még nekem, mint szerzőnek is!

Éveken át íródeákja voltam a néhai nagy Csiky Gergelynek és nem egy pályaművét én tisztáztam le, amely azután az Akadémia aranyaihoz jutott. Némi tulzással tehát azt is mondatnam, hogy íráso mért már adtak aranyat is, sőt nagyobb tuizással akár azt is, hogy íráso mat „pályakoszorúzták”. Oh, mit nem érezt a gyereke mbert, amikor a mester munkáit másolta? Akkor kezdődött a búbajos ábránd, hosszu éveken át titkos, de most már leplezett lakója szívennek: Próbálok majd én is drámát írni!

A premiéreken különös érdeklődéssel figyelem meg a szerzőket. Csiky Gergely többnyire az első kulissza mögüll figyelte meg hosszu kábátjában a darab hatását és kissé izgaitottan simogatta a szakállát, miután visszatért a kulisszák mögé a tapoelő közönség színe elé. Herczeg Ferenc nagyon nyugodt szerző és angol flegmával tér ki a lámpaláz izgalmai elől. Csak egy magyar szerzőnk van, aki flegma dolgozik még Herczeg Ferencen is tulesz: Murai Károly, aki még csak el se jön a színházba premierjének estéjén, nyugodtan vacsorázik otthon és a referátát a sikerről minden kíváncsiság nélkül hallgatja.

Van azután egy szerző-típus, amely nem is olyan



## KÜLÖNFÉLEK.

## Elment...

Elment, még hallom könnyű léptét,  
Amint a lépcsőn leszaladt.  
S élébe kapva kis motyóját,  
Tova suhant a fák alatt.

Még látom két szemét ragyogni,  
Míg pajkosan felém néget,  
S félig szomorún, félig vigán,  
Susogja halkán: ég veled!

Még szög-hajának illatját  
Erzem köröttem lengeni,  
És nem merek a pusztá, árva  
Szobában szóttekinteni...

Szentessy Gyula.

— **Divatújítások.** Fűző-ellenes korban élünk, pedig ha a mostani fűzőt a régi jó idők fűzőjével összehasonlítanánk, a legszelvidebb kifejezéssel élve is csak kinzúszköznek lehetne nevezni a régi hölgyeknek a kedvelt divatoikkát. Valóságos acélpáncélba szorították testüket, kezdve a csipőtől egész a vállig. Voltak hölgyek, akik két nő teljes testi erejét vették igénybe fűzőjüknek a befűzéséhez. A mai hölgyek, még a fűző legrajongóbb hívei is, képtelenek megérteni, hogy az ilyen tortúrát hogyan lehetett kibírni. És a régi hölgyek még táncoltak is ilyen állapotban. Az igaz, hogy az akkori orvosok nem vették számba, hogy hány nő nyomorodott meg e rut divat által. A találmányok százada ez annyira nélkülözhetetlennek tartott divatoikkat is átalakította. A legújabb fűzők (miracleuse) nem szorítják a belső szerveket annyira össze, mint a régi páncélszőrnyek és mégis szabályos fekvésükkel emelik a test karcsúságát. A felső test szabad mozgását nem gátolják, mert három részből állván, teljesen a test alakjához simulnak. Az új találmány még nagyon drága, egy-egy példány száz frankba kerül. Akik ennyit nem áldozhatnak egy fűzőre, azok várják be, míg olcsóbb lesz. Nem kevésbé érdekes újítást kezdtek most a női hajviselőlet terén is, ahol pedig eddig is bámulatos változatosság uralkodott. A hátracsuszott kontyot most nem fonott vagy sodrott hajból készítik, hanem úgy, hogy úgy fessen, mint egy gömbölyű fészek. Ez a divat ugyan még nem igen terjedt el, de csak azért, mert nem minden hölgy, sőt minden fűzőlő sem képes ezt a tudományt a fészekétől eltanulni. Az egyöntetű hajbóbiták a fej elején már kevésbé divatosak, annál inkább felkapták a homlok-haj sajtáságok hullámzatos letéveslését. Mennél mesterkéletlenebbnek látszik a hajviselőlet, annál jobban megfelel a divatnak. A nyári keztyűkben az ilyen a

nagymama korabeli divat kerül felszínre. Félkeztyűket és látyolszerű keztyűket viselnek, amelyeket selyemszalagokkal díszítenek. Sétakeztyűknek azonban az idén is az egész keztyűket kedvelik majd legjobban.

— **A Notre-Dame orgonája.** A Notre-Dame-templom orgonája gazdátlan lett. A napokban meghalt Sergent, a híres templom orgonistája. Sergent tizenhárom éves volt, amikor a templom szolgálatába lépett és tizenhét éves korában már orgonistának nevezték ki. Ötvennégy évig játszott a Notre-Dame orgonáján és sokan csak azért jártak a templomba, hogy az ő játékát hallgassák. Érdekes az is, hogy a Notre-Dame-templomnak ebben a században mindössze három orgonistája volt: 1802—1834-ig Deslandes; 1834—1846-ig Pollet; 1846—1900-ig Sergent. Sergent halála után azonnal pályázatot hirdettek a megüresedett állásra. A pályázaton részt fognak venni Franciaország összes valamire való orgonistái és az elhunyt ősz orgonista bizonyára méltó utódot fog kapni.

— **Férházam.** Speidelhez, a bécsi kritikushoz, aki nemrégiben ülte meg hetvenedik születése napját, beállított egy napon egy költő, hogy felolvassa neki első vigjátékát.

— Ön tudja — kezdte a költő — hogy Bauernfeld az ő új darabjait mindig felolvasta az ő öreg Rézjének abban a meggyőződésben, hogy ami jeleket az öregek megkacagatja, a közönségre is okvetlenül ugyanazzal a hatással lesz. Ezért határozta el magát arra, hogy a darabomat felolvassam önnek, mert tudom, hogy ami önnek tetszik, az a közönségségnek is fog tetszeni.

— Ön nagyon kegyes, uram, — felelte Speidel — de mindaddig, amíg ön nem lesz Bauernfeld, meg fogja nekem engedni, hogy ne legyek az ön felesége.

A vigjáték ifjú tulajdonosa megsemmisülten távozott.

— **A konyhasó — méreg.** Nemrégiben azt a felfedezést tették, hogy a tiszta desztillált víz mérgező hatással van a gyomorra. Most pedig egy Leeb Jakab nevű német biológus Amerikában a konyhasó károsító mérgező hatását állapította meg. Tiszta konyhasó-oldatot készített, amelyben éppen csak annyi klorinátrium volt, mint hasonló mennyiségű tengervízben és kis tengeri halcskákat tett ebbe az oldatba. Tizenkét óra múlva a halcskák nem éltek. Kicső hígította a sóoldatot, — akkor a halcskák tovább éltek: negyven órahosszat. Ha az oldat felszínre volt csak olyan sós, mint a tengervíz, a halak hetvenkét óráig éltek benne és úgy tovább. Kétségtelen ezek

után a kísérletek után, hogy az állatokra nézve a tiszta klorinátrium mérge, s hogy a tengervízben éppen csak azért nem ártalmas, mert valami ellenmérget lerontja a hatását. Ez az ellenmérget Loeb vizsgálatai szerint kloralkáliumból és kloráliumból áll. Ha ezekből az anyagokból hozzá tett egy keveset tiszta sóoldathoz, akkor a halcskák megélték, még ha kétszer annyi só is van az oldatban, mint a tengerben. Mas tengeri állatokra nézve is bebizonyíthatók ezek a körülmények. Loeb véleménye szerint a tiszta só mérgező hatása abban keresendő, hogy fém elemi bontólag, illetve átalakítólag hat a protoplazmára, amelyből az élőlények teste áll.

— **Analfabéta színházigazgató.** Karl Boszwinkler vándorszínész társulata sok osztrák és bajor várost bejár, de mert egyszer csak kiiltották a direktort osztrák területéről, a felesége, Emilia vezette tovább az üzletet. Április egyik napján a száműzött férjnek valami beszélő valója akadt a feleségével, azért bajor területől átment az osztrák területre, ahol a tilalom megszegése miatt elfogták. A direktorné éktelen haragra gerjedt s olyan kifejezéseket használt az osztrák igazságszolgáltatás ellen, hogy a zsandárok felségserűst láttak bennük, a szitkozódó asszonyt elfogták és Linzbe kísérték. A bíróság előtt aztán a következő dialógus fejlődött ki:

Elnök: Tud írni és olvasni?

Vádlott: Nem!

Elnök: Ön csak igazgató?

Vádlott: Ó nem, első hős is vagyok.

Elnök: Hát akkor, hogy tanulja meg a szerepeit?

Vádlott: A sugó olvassa fel őket, vagy más valaki, akinek éppen ideje van s addig olvassák, amíg kívülről nem tudom.

Az már szinte mellékes is, hogy a védő argumentálására aztán a direktorné szabadon bocsátották.

— **Női katonai zenekar.** Boston városában tavaly óta egy női katonai zenekar működik, amelynek ez a hangzatos címe: Talma Ladies Military Band and Orchestre. Miss Helen May Butler, egy huszonöt éves fiatal yankee szépség dirigálja. A banda tagjai szoknya-nadrágot, katonai díszkabátot (magas gallér ezüst lírával) s helyes kis csákót viselnek, úgy hogy a hölgyeknek egészen katonás a megjelenésük. Huszonhatan vannak, akik mindannyian értenek a vonó-hangszerekhez, hogy alkalomadtán szimfonikus zenekarban is szerepelhessenek. Hanem mint katonai muzsikuskok, fuvó hangszert, dob, cintányért kezelnek. Olyan nagy a népszerűsége ennek az orkesternek, hogy most körutra mennek az Egyesült-Államokban.

## REGÉNY.

## ÚJ FÖLD

Írta: KNUT HAMSUN

(87)

Azt mondd: helyes? Hát az helyes, hogy mihelyt beesteledik, odasompolyog hozzám s majd elfullad, majd elakad a lélekzete, mikor felőled meg a gyerekek felől kérdezősköddik? Hát azt hiszed, hogy egy pár hónapig csupa udvariasságból kérdeztem meg mindennap tőled, hogy hogyan érezd magad s hogyan érzik magukat a gyermekek? Hát nem értetted, hogy Hankának kellett referálnom? En miattam ugyan elvihetett volna az örög, érted? Igen. Hát nem látod, hogy bänkodik utánad s elsorvad bánatában? Itt láttam az irodád előtt, éjjel volt s felnézett az ablakokra s hallottam, mikor suttogva kívánt neked is, a gyermekeknek is jó éjszakát. Bizonyos, hogy sirt is s a kezével hintett csöket Idának és Johannának, aztán bizonyos az is, hogy fölment a lépcsőn s megsimogatta azt a kilinest, melyet a kezeddel érintettél, mikor betetted magad után az ajtót. Mintha a kezdet simogatta volna, mikor a kilinest simogatta. Így mondott jó éjszaka! Hát erre is azt mondd, hogy: helyes? Ostoba fajánkó vagy ugyan, de azért ne vedd rossz néven, amit mondtam, nem akartam fájdalm okozni; becsás meg, hogy goromba voltam, nem ez volt a főcélom. De különben is ismerem engem és...

— Én nem akarom a sírba vinni — mondta Tidemand megtörve — én szabad kezét hagytam neki. Kért és megadtam.

— Igen, igaz. De ez már régen volt s azóta

százszor is megbánta már s most vissza akar jönni hozzád.

— Adja Isten, hogy így legyen. De arra is gondoltam már, hogy nagyon nehéz lesz mindazt elfeledni, ami itt történt; tudod, hogy sok minden történt. Tudod azt is, hogy minden erőmből küzdöttem, hogy visszanyerjem régi nyugalmaimat; nem akartam, hogy a gyermekek hiányt szenvedjenek valamiben s hogy ez sikerült, mindent elfeledtem. De nem volt egyetlen egy nap sem, amelyen ő rá ne gondoltam volna. Egyetlen egy sem.

Hiszen én magam is úgy akartam, magam is oda kívánoztam Hankához, le akartam borulni előtte, könyörögni akartam tőrdén állva, könyörögni, hogy jöjjön vissza. De hogyan jött volna? Hogyan jött volna?... Maga mondta... semmi rossz nem történt, de mégis. Nem, ne hidd, hogy valami rossz történt; remélem, nem is gondolod ezt Hankáról?... Nagyon nehéz dolgom tartottam mégis, mikor meggondoltam, aztán attól is félttem, hogy Hanka nem jön vissza, mert hiszen az sínesen kizárva, hogy nem jön. Vagy te azt hiszed, hogy visszajönne, talán hogy tudod is, — igen, lehet, te többet tudsz mint én.

— Belátom, hogy hibáztam, a mikor a dolgokba ártottam magamat — mondta Ole — de mégis meg kellene gondolnod, kedves András; fontold meg és jól jegyezd meg. Azonkívül pedig becsásd meg a vétkeket, a toladódomomat, ne haragudjál érte, én azt hittem, hogy ez kötelességem. Rosszat semmi esetre sem akartam. Egy pár év óta nagyon heves lettem, magam sem tudom, hogy mi az oka... De te azért gondold meg a dolgot, éppen úgy ismerlek, mint... Addig pedig Isten veled! Igaz! Az opera! Egy óra múlva ott lehetsz, ugy-e?

— Várj csak, — mondta még Tidemand. — Tehát Hanka a gyerekek felől kérdezősköddött? No tessék! Igen... Egy óra múlva? Azt kérdezted? Igen, igen!

## VIII.

Néhány nappal utóbb Henriksen Ole a raktárhelyiség melletti irodában álldogált. Délután három óra volt, tiszta és csendes idő; a kikötőben a szokásos nyüzsgő élet.

Ole az ablakhoz lépett és kinézett a kikötőre; egy hatalmas szénszállító hajó ezvezt be éppen. Mindenütt hajók, árbocok és vitorlák; a hidakon árukat göngyölték. Hirtelen összerenzen; az Agota yacht, a kis hajó nincs már a kikötőben. Nagyon néz s nem tudja kitalálni, hogy mit jelent ez a dolog. Száz árboe látható. Mi ez?

Ki akart szaladni s a végére akart járni a dolognak. Az ajtóban megállt. Visszament a helyére, fejét a kezébe hajtotta s gondolatokba mélyedt. A hajó már nem volt az övé, Agotának ajándékozta, Lynum kisasszonynak. Valóságos, jogszerűtlen ajándék volt, az okmányok a kisasszony kezébe voltak letelve. Ezeket az okmányokat azonban nem küldte vissza Lynum kisasszony akkor, mikor a gyűrűt visszaküldte, ezt elfeledte vagy — ki tudja? Szó sincs róla, a yacht már az övé volt. Ole nem törődhetett a hajó sorsával s elvégre nagyon mindegy volt neki, hogy most hova vitorlázott. De hátha ellopták? Nos, ez sem tartozik ő reá.

Ole újból kezébe vette a tollat, de mindössze egytárp pillanatig írt s újból letette. Istenem, ott, azon a kis pamlogon ült, mikor a kajüt kis párnáit himezte. Előre hajolt s olyan szorgalmasan himezett, hogy fel sem pillantott munkájáról. Es milyen esinos kis vánkocokat himezett, valóságos csoda volt! De ott ült, mintha most is ott volna...

Ole megint írt egypár sort...

Aztán nagy sebesen kinyitja az ajtót, kikiált a raktárba, hogy a yacht, az Agota yacht eltűnt. Hallatlan!

(Folytatása következik.)

Napirend.

Naptár. esütörtök, május 17. — Római katolikus: Paskál hv. — Protestáns: Paskál. — Görög-örök: (május 4.) Pelágia sz. — Zsidó: Ijár 18, Lag boomer. — A nap fél 4 óra 5 percek. — Nyugszik este 7 óra 15 percek. — A hold két este 10 óra 5 percek. — Nyugszik reggel 6 óra 9 percek.

Királyi kihallgatás délelőtt 10 órakor a budavári királyi palota trónteremében. A miniszterelnök és belügyminiszter fogad délután 4 órakor.

Az igazságügyi miniszter fogad délután 4 órakor. A közoktatásügyi miniszter fogad d. u. 4 órakor. A honvédelmi miniszter fogad déli 12 órakor. A képviselőház elnöke fogad délután 2 órakor. Tavasszi lövészek hetedik napja. Kezdeté délután 3 órakor.

Az osztályorszájkák húsdona délelőtt 9 órakor a Vigadó kis termében. Horváth Zoltán színezésköltőjének vizsgálódása este fél 8 órakor a régi Löwöde dísztermében.

Nemzeti múzeum: Állattár nyitva d. e. 9 órától délután 1 óráig. A többi tára: 1 korona belépődíj mellett megtekinthető. Tavasszi dírtal a városligeti Múzeumokban, nyitva délelőtt 9 órától délután 6 óráig. Bolépdíj 12 korona.

Nemzeti Szalon tavasszi dírtala nyitva délelőtt 9 órától esti 9 óráig. Bolépdíj 40 fillér. Iparművészeti Múzeum és az Iparművészeti Társulat állandó hazája nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Országos képtár zárva. Technológiai iparmúzeum nyitva délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5 óráig.

Földtani múzeum (Stefánia-ut 14. sz.) nyitva délelőtt 10—1 óráig. Bolépdíj 12 korona. Mezőgazdasági múzeum (Kerepesi-ut 72.), nyitva d. e. 9 órától 1 óráig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig. A m. kir. központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképtárája (II. Osztály-utca) nyitva délelőtt 10—1 óráig.

Értelem könyvtár nyitva délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5 óráig. Iparművészeti múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 10—12 óráig és este fél 7 órától fél 9 óráig.

Múzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—5 óráig. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10 óráig délután 2 óráig. Tudásközpont és Kereskedelmi szakbizottság: VII. kerület, Kerepesi-ut 22. szám alatt. Hivatalos órák délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig.

A hazai termékek állandó kiállítása. A Keleti mintatár és kereskedelmi-történelmi gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melvben az élelmiszerbiztonság árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcserkényben nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külföldi kiállítást a központi igazgatóság (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap. Somogyi Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szórakozás másor. Polos Caprio. VI., Révay-utca 18. Naponta fényes másor.

Stefánia-szálloda, Murányi-utca 53. Budapest legolcsóbb szállodája. Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás kertipárterem.

Petanovits Metropol szállodája. Naponta hangverseny (lásd hirdetés). Ujjonnan berendezett fényes étternek.

Futár-pince Deák-tér naponta a pince éttermekben Dobronyi Géza 1-es rangú zenekarának hangversenye.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

As új koronajáradék. A mint a Bud. Tud. értesül, az új koronajáradéka való aláírás felhívás e hó 18-án fog közzétételni.

Az állami gazdaságok. Dardányi földművelési miniszter az állami birtokokon működő gazdaságok felügyelői, intézői (három osztályba sorozva) és a gazdasági segédői állás szintén három osztályban, végül a rendszeresített létszámra nem tartozó gazdasági gyakornoki állás. Darányi földművelési miniszter most hatlele állást szervezett és pedig jószágigazgatói, felügyelői, intézői (két osztályban), ellenőri, szorgalmazói állásokat, ezeket a VI—IX. fizetési osztályba osztotta be. Az egyes állások javadalmazása a törvényszerű fizetési osztályokkal egybevetéssel illetmények alapján van megállapítva, minnek következtében javadalmazásuk emelkedett, előléptetésük kedvezőbbé vált.

Magyar terménystatisztika címmel Aczel Géza és Szalai Béla közgazdasági írók új lapot adnak ki. A szerkesztők által kiadott program szerint célul tűzték ki, hogy folyóiratukat tartalom és szakzerűség szempontjából egyaránt fejleszessék, tudósítói hálózatát belsőidőn és külföldön egészen újraszervezők s tetemesen gyarapítsák, valamint arra is különös gondot fordították, hogy közléseik megbízhatóságát az alaposítás és pontosság dolgában is az elérhető legnagyobb mértékben biztosítsák. A közlemények anyagát az összes gabonafajták és örmények kivül a cukor- és szeszital, valamint a terményekszakmával kapcsolatos egyéb üzletágak adataival is fokozatosan szaporítják úgy, hogy statisztikájuk a gabonakereskedelem és a terményüzlet valamennyi ágát kiterjedően, és érdeklését bírálólagi igényeit minden irányban tökéletesen kielégítsék. A hasznos folyóirat új szerkesztői a vetések állásáról és

a mezőgazdasági állapotról való hírszolgálat rendkívüli fontosságához mérten nagyobb számban szervezett létesítettek Magyarország gubonatermő vidékein, Romániában, Szerbiában, Bulgáriában és Oroszországban. Mindeme területek fontosabb piacairól állandó tudósítók jelentése alapján pontos és megbízható értesítéssel fognak szolgálni. Aból a célból pedig, hogy a Magyar terménystatisztika elterjedtségét minél nagyobb mértékben biztosítsák s az üzleti élet és szükséges tényezőinek mindenki részére való megszerezhetőségét lehetővé tegyék, a hatenként háromszor megjelenő statisztika előfizetési díja évi 80 korona lesz.

A Nemzeti Élelmezési-Biztosító Részvénytársaság áprilisban 1013 drb balest-biztosítási kötvényt állított ki, amelyek balalesetre 7,114,594 K., rokkantság esetére 11,789,144 K., és mulékony keresetképtelenség esetén 6512 K. napi kártalanításra biztosított összegről szólnak. Ugyanez időszakban összesen 629 balestet és pedig 6 balalesetet, 12 rokkantsági esetet és 611 mulékony keresetképtelenségi esetet jelentettek be a társaságnál.

Közgazdasági Szemle. Az e havi szám is érdekes tartalommal jelent meg. Körösy József folytatja cikkét a részvénytársulati statisztika reformjáról. Vizaknai Antal a zónatarifa reformjáról és a vasúti személyforgalom fejlesztéséről ír. Ez a tanulmány különösen fontosnak is megjelent. A folyóiratba még Köllner Károly, Telkes Simon írtak.

Fizetési képtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetési képtelenségeket jelenti: Sklenarz László szabó Eibenschitz, Ascher Rudolf vegyeskereskedő Troppau, Seidmann Süsmann kereskedő Rohatyn, Rosenberg Mór kereskedő Budapest (István-ut 38.), Deutsch Ignác kereskedő Voosin.

Szészárak. A kontingens nyersszesze ára Budapestben 38.50 korona, áruban 39.— korona, — Bécsben a nyersszesze ára 41.80 korona pénzben, 42.20 korona áruban.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő szűkes-fővárosi sertés-konzumvásár arjegyzése 1900. évi május 15-én. Kiszlet 359 darab. Érkezett 667 darab. Összesen: 1026 darab. — Eladott 574 darab. Maradt 452 darab. — Napi árak: 120—180 kgr. sulyban 94—101 koronáig, 220—280 kgr. sulyban 95—106 koronáig, 320—380 kgr. sulyban 96—106 k.-ig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilós 88—94 koronáig, Malacok 76—80 koronáig kilónként. A vasár hangulata lanyha.

A budapesti gabontözsde.

Budapest, május 16.

Mérsékelt kínálat és korlátozott vételkérny mellett 15,000 métermáza buza kelt el nyugodt irányzattal.

Eladott: Buza, Tiszavideki: 200 mm. 80 k. 5 K. 30 f., 400 mm. 79.5 k. 8 K. 30 f., 400 mm. 79.3 k. 8 K. 25 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 25 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 80 f., 1000 mm. 76.8 k. 8 K. 15 f.

Pest megyei: 300 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 75 k. 7 K. 70 fillér.

Hódmezővásárhelyi: 1500 mm. 77 k. 8 K. 17.5 f.

Fehérmegyei: 750 mm. 76 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 70.5 k. 6 K. 60 f.

Bácskai: 2000 mm. 76.4 k. 7 K. 97.5 f., 2000 mm. 74 k. 7 K. 75 f.

Verbász-Kulai: 2170 mm. 73 k. 7 K. 80 f. Bihar: 100 mm. 77 k. 7 K. 80 f. Zentai: 2580 mm. 73.7 k. 7 K. 72.5 f. Raktár áru: 1250 mm. 74.5 k. 7 K. 55 f.

Mind 8 hónapra. Rozs: 100 mm. 6 K. 85 f., 400 mm. 6 K. 85 f., 100 mm. 6 K. 85 f. Köles: 8000 mm. 5 K. 60 f.

Készpénzfizetés mellett. A készru hívalomsi jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerinti, készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns for 'Buza', 'Kilós', 'K-10l', 'K-1g', 'Kilór', 'K-10l', 'K-1g'. Rows include 'Tiszavideki', 'Fehérmegyei', 'Bácskai', 'Hódmezővásárhelyi', 'Verbász-Kulai', 'Bihar', 'Zentai', 'Raktár áru', 'Rozs', 'Köles'.

Table with columns for 'Egyéb gabonafajták', 'Kilós', 'K-10l', 'K-1g'. Rows include 'Bors', 'Arpa', 'Zab', 'Tengeri', 'Ropce', 'Köles'.

A határidőslet folyamán a következő kötések történtek:

Table with columns for bond names and values. Rows include Buza májusra, Buza októberre, Rozs májusra, Rozs októberre, Zab májusra, Zab októberre, Tengeri májusra, Tengeri júliusra, Répce augusztusra.

Déli egy órakor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tözsden:

Table with columns for bond names, 'pénz', and 'ár'. Rows include Buza májusra, Buza októberre, Rozs májusra, Rozs októberre, Tengeri májusra, Tengeri júliusra, Zab májusra, Zab októberre, Répce augusztusra.

Délután fél 5 órakor zárul:

Table with columns for bond names, 'pénz', and 'ár'. Rows include Buza májusra, Buza októberre, Rozs májusra, Rozs októberre, Zab májusra, Zab októberre, Tengeri májusra, Répce augusztusra.

A budapesti értéktözsde.

A mai értéktözsde irányzata kezdettől végig lanyha volt, dacára hogy a külföldi irányzata tegnapi kedvezőbb volt. Az itteni spekuláció fél azonban a berlini bányapiac mozgalmaitól s siet simára bonyolítani ügyleteit.

Az összes értékek lefelé irányultak, de tartóttan zárultak.

A helyi piac ehhez mérten szintén gyenge volt, Rima és Közúti is lanyhábbak voltak.

A déli tözsde kis változások mellett esendesen és kedvtelenül folyt le.

A helyi piac, főleg közúti és városi villamos gyenge magatartást tüntettek fel s jobban olosóbban zárulnak.

Valuták és érváltók változatlank. Az előzsde: kedvtelen.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 724.25—725.50. Osztrák hitelrészvény 722.—723.—. Osztrák-magyar államvasut 634.50—637.50. Városi villamos vasut 315.—320.—. Rimamurányi vasúti részvény 579.—591.—. Ipar és kereskedelmi bank 188.—. Jelzálogbank 451.—452.—. Közüti vasut 620.—625.— korona.

A déli tözsde: változatlank. Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 724.—725.50. Osztrák hitelrészvény 722.20—722.80. Osztrák-magyar államvasut 635.75—637.75. Jelzálogbank 451.50—452.—. Leszámlító bank 487.—487.50. Közüti vasut 618.—621.— korona.

Forgalomba került: 4%-os magyar koronajáradék 92.—92.10. Országos központi takarékrészvény 1390.—. Magyar aszfalt részvény 352.—. Magyar kerámiai részvény 210.—. Magyar cukoripari részvény 2100.— korona árfolyammal. Utózsde. A 4 órai záratkor maradt: Osztrák hitelrészvény 723.—. Magyar hitelrészvény 725.—. Leszámlító bank 487.50. Leszámlító bank 487.50. Rimamurányi vasúti 580.—. Osztrák-magyar államvasut 637.—. Közüti vasut 618.—. Villamos vasut 315.— korona árfolyammal.

A hivatalos záratok a következők voltak:\*)

Table with columns for 'I. Államadósság', 'Magyar Államadósság', 'Pénz', 'Áru', '100 kor.-kint', '100 kor.-kint'. Rows include 'Aranyáradék', 'Koronajáradék', 'Kélti vasúti részvény', 'Államadósság aranykölcsön', 'Államadósság önkölcsön', 'Vasközlekedési részvény', 'Magyar nyerménykölcsön', 'Egyes papíráradék', 'Egyes esztárjárdék', 'Aranyáradék'.

c) Idegen Államadósság. Pénz Áru 100 kor.-kint 100 kor.-kint. Szerb 100 frankos sorozat 77.— 78.—.

II. Más kölcsönök. Budapest fővárosi községi 92.75 92.75. Budapest fővárosi községi 92.75 92.75.

IV. Előzsde kőtvények. Folyamhajtási és lenprehajtási 98.— 100.—. Magyar-galliai I. közb. 5% 100.— 100.—. Borshajási községi ar. 4% 100.25 101.25.

\* Az I—V. alatt jegyzett papírok árfolyamai 100 koronánként értendőek, a VI—XVI. alatt jegyzetelők pedig darabonként koronákban.

III. Zaloglevelek és kölcsönkötvények.

Budapesti intézetek kibocsátása.

Table with 2 columns: Instrument name and value. Includes items like 'Belvárosi lakások', 'Egyes. fős társas.', 'Közbiztosító társ.', etc.

V. Bankok részvényei.

Table with 2 columns: Bank name and value. Includes 'Bankjegyzet', 'Fővárosi bank', 'Magyar bank', etc.

VI. Takarékpénztárak részvényei.

Table with 2 columns: Institution name and value. Includes 'Belvárosi', 'III. kerületi', 'Egyes. fős társas.', etc.

VII. Biztosító társaságok részvényei.

Table with 2 columns: Insurance company name and value. Includes 'Bécsi biztosító', 'Bécsi élet- és járadék', etc.

VIII. Gőzmalomok.

Table with 2 columns: Mill name and value. Includes 'Gönczöld', 'Első budapesti', 'Egyszerű', etc.

IX. Bányák és tőzeglazárak részvényei.

Table with 2 columns: Mine/Company name and value. Includes 'Egyes. bányák', 'Budapesti tőzeglazár', 'Egyes. fős társas.', etc.

X. Vasútvételek és pályavállalkozások részvényei.

Table with 2 columns: Railway/Company name and value. Includes 'Gödöllői pályav.', 'Danubius', 'Gaus', etc.

XI. Könyvnyomdák részvényei.

Table with 2 columns: Printing house name and value. Includes 'Athensium', 'Frasztkönyvnyomda', 'Közhaszn.', etc.

XII. Különböző vállalatok részvényei.

Table with 2 columns: Company name and value. Includes 'Ált. vasút-társas.', 'Bécsi villamos', 'Első magyar vasút', etc.

XIII. Közlekedési vállalatok részvényei.

Table with 2 columns: Transport company name and value. Includes 'Adria tengertől', 'Bécsi kerületi vasút', 'Egyszerű', etc.

XIV. Sorozások.

Table with 2 columns: Series name and value. Includes 'Bécsi', 'Bécsvárosi', 'Budapesti', etc.

XV. Pénzmekek.

Table with 2 columns: Currency type and value. Includes 'Váltó arany', '20 frank arany', '20 márkás', etc.

XVI. Külföldi váltások (látár).

Table with 2 columns: Location and exchange rate. Includes 'Amsterdam', 'London', 'Német piac', etc.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezon szerinti hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzék bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzék: Héremag: lucerna magyar korona, vörös aprószemű korona, vörös erdélyi korona, vörös bányási korona, középszemű korona, nagyszemű korona. Disznósír: budapesti 57,50-58, korona, vidéki korona. Tűfalasanna: légszárított vidéki korona, városi 4 darabos 46-47, korona, 3 darabos 50-51, korona, füstölt korona, Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 18,75-19, korona, 120 darabos korona, 100 darabos 24,50-25, korona, 85 darabos 29,50-30, korona azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 16,75-17, korona, 100 darabos 23-23,25 korona, 85 darabos korona, 100 darabos 18,50-19, korona, szerbiai 16,50-17, korona azonnali való szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, május 16. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A külföldi lantya árfolyamjelentések az itteni tőzsdén nem hatottak nyomással, mert a folyton tartó zord időjárás, amely Magyarországon káros volt a vetések állására, vásárlásokat idézett elő. Az üzlet szilárdan indult, az irányzat a magyarországi fagyról jött jelentések következtében erősbödött s később az üzlet élénkebb lett. Zárliatok buza 9, rozs 7 fillérrel emelkedett, zab ellenben csak 2 fillérrel javult, tengeri a tegnapi árfolyamon maradt. Buza észre 8,20-8,28. Rozs észre 7,44-7,50. Zab észre 5,61-5,62. Tengeri május-juniusra 5,71-5,73. Tengeri július-augusztusra 5,85-5,82. Tengeri május-juniusra 8,10-8,12. Rozs május-juniusra 7,32-7,35. Zab május-juniusra 5,42-5,44. Repce augusztus-szeptemberre 13,30-13,40 koronán állott. A készárú piacán a fogyasztás résztvevőisége következtében az üzlet jelentéktelen volt, az irányzat tartott. Nyugodt külföldi jelentésekre a tőzsde gyöngében zárult. Buza észre 8,22. Rozs észre 7,44. Tengeri május-juniusra 5,72. Tengeri július-augusztusra 5,83 koronán állott.

A bécsi értéktőzsde.

Külföldi jelentésekre az eltőzsdén javult az irányzat. Déli tőzsdén is tartott a jó irány. Zárlat azonban gyenge, Berlinre bányádt.

Bécs, május 16. (Magyar értéktőzsde zárata.) 4% aranyjárdék 115,90. Tiszai és szegedi kölcsön sorozój 137,75. Magyar vasúti kölcsön elűstben 89. Magyar keleti vasúti állami kötvény 117,25. Magyar leszámított és pénzváltóbank 483. Rimamurányi vasműrészvény 579. Magyar koronajárdék 91,80. 4% magyar földterem. kötvény 92,30. Magyar hitelbank részvény 725,50. Magyar nyeregmény kölcsön sorozój 158. Kassa-oderbergi vasúti részvény 353. Magyar kereskedelmi bank

Bécs, május 16. (Osztrák értéktőzsde zárata.) 4% papírjárdék 97,85. 4% osztrák aranyjárdék 116. 1860-iki sorozój 135,25. Osztrák hitelrészvény 398. Angol-osztrák bank 266,50. Bécsi bankjegyzet 513,80. Osztrák-magyar bank. Déli vasút 109. Dunagőzhajózási részvény 697. Dohányrészvény 296. Csehszéri és királyi arany 11,38. Német bankváltók 118,25. 4% osztrák járdék 97,65. Osztrák koronajárdék 97. 1864-iki sorozój 202,20. Osztrák hitelintézet részvény 722,75. Unióbank 589. Osztrák Länderbank 444. Osztrák-magyar államvasút 637. Elbavölgyi vasút 469. Alpesi bányarészvény 518. 20 frankos arany 19,28. Londoni váltóár 242,62. Bécsi Tramway. Az irányzat tartott.

Bécs, május 16. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni mácsiforgalomban a zárliatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 723. Magyar hitelrészvény 726. Angol-Osztrák bank 286. Bécsi bankjegyzet 514. Unien bank 519. Länderbank 445,50. Osztrák-magyar államvasút részvény 637. Lombard 109. Elbavölgyi vasút 470. Északmagyar vasút részv. 461. Dohányrészvény 296,50. Rimamurányi vasút 581. Alpesi bányarészvény 518,50. Májusi járadék 97,85. Magyar koronajárdék 99,80. Török sorozások 114,75. Német birodalmi márká 118,32-118,34. Napoleon d'or 19,27.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, május 16. (Tiszai tudósítói.) Kohászrészvényekben nagyobb kereslet nyilvánult állítólag fűdések következtében, aminek következménye az volt, hogy ezek az értékpapírok magasabb árfolyamokkal indultak, ami később a bányarészvényekre is kedvezően hatott. A második tőzsdében a bányarészek piaca általában lanyhult az iparértékek erős kínálata következtében. A többi értékpapír el volt hanyagolva, de azért körülbelül megtartották árfolyamukat. A vasutak közül a svájci központi vasút részvényei szilárdak, a dortmund-gronauiak javultak, lübeckiek nyomottak. Magánleszámitási kamatláb 4%.

Berlin, május 16. (Zárlati.) 4% osztrák papírjárdék. 4% osztrák aranyjárdék 98. Elbavölgyi vasút. Magyar koronajárdék 91,40. Osztrák-magyar államvasút 135,75. Kassa-oderbergi vasút. Bécsi váltóár 84,45. Magyar vasúti beruházási kölcsön 131,25. Alpesi bányarészvény. Disconto-Commandit 185,50. Általános villamosítási Edison 243. Gelsenkirchen 212,40. Laura-kohó 256,90. 4% osztrák járdék 97. 4% magyar aranyjárdék 97. Osztrák hitelrészvény 225,40. Déli vasút 25,90. Károlyi Lajos vasút. Orosz bankjegy 216,30. 4% új orosz kölcsön 98,80. Török dohányrészvény 155. Olasz járdék 94,80. Magyar hitelbank. Dynamit Trust 160,50. Harpeni 223,30. Az irányzat szilárdabb.

Berlin, május 16. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Négyzázalékos magyar aranyjárdék 97. Magyar koronajárdék 91,40. Osztrák hitelrészvény 225,25. Osztrák-magyar államvasút 135,60. Déli vasút 25. Északmagyar vasút. Elbavölgyi vasút. Orosz bankjegy középszen 216,30. Buschtelradai. Orosz bankjegy (Ultimo) Lombard.

Hamburg, május 16. (Zárlati.) 4% osztrák járdék 96,65. 1860. sorozój 138. Déli vasút 25,75. 4% osztrák aranyjárdék 99. Osztrák hitelrészvény 225,10. Osztrák-magyar államvasút 135,25. Olasz járadék 94,60. 4% magyar aranyjárdék 97,30. Az irányzat szilárdult. Frankfurt, május 16. (Zárlati.) 4% osztrák papírjárdék. 4% osztrák aranyjárdék 98,25. Magyar koronajárdék 91,15. Osztrák-magyar bank 126,30. Déli vasút 26,10. Elbavölgyi vasút 118,60. Londoni váltóár 205,02. Bécsi bankjegyzet 129,40. Villamos részvény 137,80. 8% osztrák magyar aranykölcsön 78,30. 4% osztrák járdék 97,10. 4% magyar aranyjárdék 97,05. Osztrák hitelrészvény 225,20. Osztrák-magyar államvasút 135,60. Északmagyar vasút 116. Bécsi váltóár 84,45. Párisi váltóár 814,16. Unióbank. Alpesi bányarészvény 257. Az irányzat gyengült. Frankfurt, május 16. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok januári. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 225,25. Osztrák-magyar államvasút 135,50. Déli vasút 26. Osztrák aranyjárdék. Olasz járdék 95. Laura-kohó 256,50. Harpeni 224. Discont 185,90. Alpesi. Bécsi bankjegyzet. Szilárd.

Páris, május 16. (Zárlati.) Osztrák-magyar államvasút. 4% osztrák aranyjárdék 97,75. Osztrák Länderbank. Francia járadék 101,12. Ottománbank 573. Déli vasút. Magyar aranyjárdék. Párisi bankrészvény 1180. Olasz járdék 95,05. Francia törleszt. járadék. Osztrák földhitelezési részvény. Török dohányrészvény 322. Az irányzat szilárd.

Budapest-közbiztosító társaságok jelentése.

Május 16. A szerződéselt írványzat változása. Óreg nehéz (áronként 400 kilogramm feletti sulyban) 102-104 fillérig. Óreg közep (áronként 300-340 kilogramm terjedő sulyban) krajeicrig. Fialat nehéz (áronként 320 kilogramm feletti sulyban) 106-108 fillérig. Fialat közep (áronként 251-320 kilogramm terjedő sulyban) 105-106 fillérig. Fialat könnyű (áronként 250 kilogramm terjedő sulyban) 104-105 fillérig. II. Magyar szedett: Nehéz (áronként 280 kilogramm feletti sulyban) krajeicrig. Közép (áronként 240-260 kilogramm sulyban) krajeicrig. Könnyű (áronként 240 kilogramm terjedő sulyban) krajeicrig. III. Romániai: Nehéz (áronként 820 kilogramm feletti sulyban) fillérig. Közép (áronként 250-320 kilogramm terjedő sulyban) fillérig. Könnyű (áronként 250 kilogramm terjedő sulyban) fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (áronként 240 kilogramm terjedő sulyban) fillérig. Könnyű (áronként 250 kilogramm terjedő sulyban) krajeicrig. V. Szerbiai: Nehéz (áronként 280 kilogramm feletti sulyban) 104-106 fillérig. Közép (áronként 240-260 kilogramm terjedő sulyban) 103-106 fillérig. Könnyű (áronként 240 kilogramm terjedő sulyban) 102-103 fillérig.

Szerződéselti szám: 1900. máj. 16. napján volt készlet 42887 darab, 1900. május 16. napján felhajtott 161 darab, 1900. évi május 15. napján elszállított 237 darab, 1900. május 16. napjára maradt készletben 42811 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

Május 16.

Kinevezések. A kereskedelemügyi miniszter a magyar királyi statisztikai hivatal személyzeti létszámába dr. Pauner Frigyes napidíjast fizetés nélküli miniszteri segédfogalmazóvá, ifjabb Nagy Béla gyakornokot és Retthey Kálmán napidíjast, utóbbit ideiglenes minőségben, a XI. fizetési osztályba sorolt statisztikát tisztá. A soproni pénzügyigazgatóság Piry József sírvári díjtalan adóhivatali gyakornokot a felső-pulyai adóhivatalhoz ideiglenes minőségű segélydiyas gyakornokká. A kolozsvári ítéltábla elnöke Mencia Sándor ajtónálól I. osztályú ajtónálól és Konez György kapust II. osztályú kapussá. A szatmárnémeti törvényszék elnöke Tóth József mátszalkai királyi járásbírósi napidíjas szolgát az ugyanottani járásbíróshoz III-ad osztályú hivatalosolgá. A karánsebesi törvényszék elnöke a karánsebesi királyi törvényszékhez III-ad osztályú hivatalosolgá Puskás Demeter aradi törvényszéki napidíjas szolgát nevezte ki.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter kinevezte Endre budapesti I. ker. állami főgimnáziumi rendes tanárt ugyanezen minőségében saját kérelmére a budapesti VI. ker. főgimnáziumhoz helyezte át.

Pályázatok. Iraditást és gyakornokot a kolozsvári pénzügyigazgatóságnál június 15-ig. Segédtitkár a lugosi pénzügyigazgatóságnál 14 nap alatt. Végrehajtó a lugosi pénzügyigazgatóságnál 14 nap alatt. Pénzügyi fővizsgáló és több vizsgáló a nagyvárdai pénzügyigazgatóságnál 14 nap alatt. Telekkönyvvizsgáló a szatmárnémeti törvényszéknél két hét alatt.

Időjelzés.

A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése.

Budapest, május 16.

A magas északról le egészen Itáliáig egy megzörgült, keskeny, alacsony nyomású sáv húzódik, melynek területén legkivált Felső-Olaszországban bő, zivataros esők voltak. A maximum egyrészt északnyugaton, másrészt keleti Csongrád megyében van. Nyugat- és Közép-Európában a hőmérséklet alacsonyabb a normálisnál.

Hazánk északi részén tegnap délután zivatarok voltak, helyenként erős zánorral és Losoncon jégesővel. Verscefél és Mramoroknál érkezett tudósítás szerint Temesvármegye déli részén heves jégzivatar okozott nagy károkat. A hőmérséklet maximuma tegnap Erdélyben megközelítette a 30 C°-ot.

Küldés. Hűvös idő várható helyenként esővel (zivatarral).

Víz állás.

Table with 3 columns: Location, Date, and Water level. Includes locations like Inn, Dunna, Moson, Vág, Rába, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Lászlóca, Laborca, Ung.

# Színházak, szórakozó helyek.

## M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1900. május hó 17-én.  
Arnoldson Sigríd assz. vendégfelleléptével.  
**Carmen.**

Opera 4 felv. Zenéjét szerezte Bizet. Szövegét írták Meilhac és Halévy L. Fordította Ábrányi Emil.  
Személyek:  
Don José Kertész Lilla Pastia Gonda  
Escamillo Takáts Carmen Arnoldson  
Dancaire Váradi Micaela Rottler  
Remendado Kiss Erzsuzita Berts M.  
Zuniga Kornai Mercedes Payer M.  
Morales Mihályi  
Kezdeté 7 óraker.

## NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. május hó 17-én.  
**Az agglagények.**  
Vigjáték 5 felvonásban. Irtá Sardou Victorien. Fordította Ambrus Zoltán.  
Személyek:  
Mortimer Nádai Troénes Zilahi  
Nantya Mihályi Du Bourg Mészáros  
Veaucourtois Vizvári Antoine Narcisz  
Clavières Herényi Antoinette Csillag  
Chavenay Hetényi Rebecca Gerő L.  
Kezdeté 7 1/2 óraker.

## VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. május hó 17-én.  
Novelli Ernő és társulatának vendégjátékával.  
**A velencei kalmár.**  
Dráma 4 felvonásban. Irtá Shakespeare.  
Kezdeté 7 1/2 óraker.

## NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. május hó 17-én.  
**Szép Helena.**  
Operette 3 felvonásban. Irták Meilhac és Halévy Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerezte Offenbach.  
Személyek:  
Páris Gábor Achilles Kiss M.  
Menelaus Kovács 1. Ajax Ujvári  
Helena Kürty 2. Ajax Szerdahelyi  
Agamemnon Tollagi Orestes Bojár  
Calchas Németh Leona Rózsa  
A 3-ik felvon. Páris almája. Táncoz némajáték.  
Kezdeté 7 1/2 óraker.

## Ős-Budavára.

Ma csütörtökön, nyitás este 7 óraker  
Lockhardt Geo 3 csoda elefántjával  
Hegelman csoport a világ legjobb legtrónászal  
**The 3 Dandy**  
angel énekes- és táncosok.  
és a teljes májusi műsor.  
Méréskelt árú belépőjegyek az összes dohánytőzsdéken és a földalatti villamos állomásain.



**Heckenast Gusztáv**  
Budapest, most IV., Gizella-tér 2. sz.  
A legjobb bel-és külföldi zongorák füraktára  
**Legnagyobb kölcsönző intézet.**  
Árjegyzék ingyen. Árjegyzék ingyen.

**KÖRUTI FÜRDŐ**  
és  
**GOSZMOSÓ**  
Erzsébet-körút 51.  
Göz- és porcellánkádfürdők.  
Fedett uszoda.  
Hidegvíz-cura, villamos fürdők.  
A gőzmosó gyorsan és pontosan teljesíti megbízásait.

Gabonakömenypálinka E. Lichtwitz & Comp.  
Tiszta párlat 1 literje 270 kor. cs. és kir. szállít. Troppan.  
Kápiató az összes nagyobb üzletben és csemegeüzletekben.

## NÉMETFÖLDI KIRÁLYI

# CARRÉ-CIRKUSZ

Carré Miksa igazgató.

Ma csütörtökön, 1900. május 17-én este 1/8kor:

## nagy külön disz előadás

különlegesen kiváló műsorral, fölvaltva lovaglás és elővezetése a legjobban idomított lovaknak, valamint csakis elsőrangú művészek, hölgyek és urak fölépte, köztük között a japán csoport Akimoto és Brothers O'Brian.  
Holnap, pénteken este fél 8-kor: **nagy előadás.**

## Somossy Mulató

(Nagymező-utca).  
Albrecht Ferenc, igazgató.

Pénztárnítás 7 1/2-ker. Kezdeté 8 1/2-ker.  
**Méréskelt nyáriidény helyárák. Ma Először Európában!**  
**Miss Amelia Stone**  
vendégjátéka  
Amerika legnagyobb csillaga, a jelenkor legérdekesebb operett énekesnője.

## LA BELLE SOPHIA

transzformációs táncosnő.

**La Jolie Nanon Lucia**  
párisi excentrikus énekesnő.  
**LE FOLLET**  
fantasztikus némajátékosok táncos és átváltoztatásokkal.  
Továbbá fellépte az újonnan szerződött operett-és bohózat-társulatnak. Ma:  
**„Heirath auf Probe“.**  
Bohózat 1 felvonásban.  
Jegyek a nappali pénztárnál és elővetelben Weiss A. nagytőzsdé Károly-körút 26.  
A mulató villamos világítása saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok által készíti tettek.

## FOLIES CAPRICE

Ma nagy ujdonsági est!!  
11 óraker:  
**Die Hochstaplerin.**  
Bohózat Leitner H.-től.  
Megelőzőleg 10 óraker. Megelőzőleg 10 óraker  
**Szenzációs ujdonság!**

## A csonkafülv ember.

Bohózat. F. de Croiset eszméje után írta Etienne. Rendező Rott S.  
Személyek:  
Baehruch Jeremiás zabnagyszerkeskedő Pfeifer M.  
Cézia, neje ..... Schindlermá G.  
Hajnalka, leányuk ..... Ferenczy Zs.  
Dr. Kazár Ede ügyvéd, mellesleg ..... Rott S.  
Dr. Spitz Gerő, ideggyógyos ..... Steinhart G.  
Szimathy Leó hírlapíró ..... Füst B.  
Gedeon, Dr. Kazár szolgája ..... Peterdi Gy.  
Adonyi Mariska műlovárnő ..... Jungwirth C.  
Lili, szobaleány egy budapesti nagyszállóban ..... St. Lengyel G.  
James, főpincér ..... Echten K.  
Újságáros, távirószolga.  
Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagyszállóban, Dr. Kazár külön lakosztályán.

## PETANOVITS Metropole-szállója.

Ma Ifj. Oláh Józsi kedvelt zenekara játszik. Színház után teljesen friss vacsora. A gyönyörű tóli kerten kívül a mulatószobák, lakodalmak, bankettek megtartására igen alkalmas díszes fehérterem és elegáns kftlőszobák állanak a vendégek rendelkezésére.

**Vendéglő megnyitás.**  
**A Szt.-Lukácsfürdőben a nyári vendéglő**  
az igazgatóság saját üzemében megnyit. Izletes ételek és italok, olcsó árak. Új étterem az udvarban (zárt helyiség). Gyönyörű terrász a Dunaparton.  
**Egész nap katonazene.**



**Zongora-terem és kölcsönző-intézet**  
A. Thierfelder, Wien, 7/3. Burggasse 71/c.  
Legnagyobb zongora, piano- és harmonium-raktár. Készpénz és részletfizetés mellett való eladás.  
Olcsó kölcsönzési díjak. Zépus árjegyzék ingyen.

**Diszes ingaórák**  
5 évi jótállás mellett részletfizetésre kaphatók  
**Polgár Kálmán**  
órák- és ékszer-üzletében  
Budapest, Erzsébet-körút 29. sz.  
Videkre árjegyzék bérmentve.

**Radó Antal: Költők Albuma**  
Jelenkori magyar költők verséből. Harminceöt magyar festőművész képeivel. 28 forint helyett 18 forint.  
Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában József-körút 18.

**Sternberg Árnin és Testvérszeryár.**  
cs. és kir. udvari hangszeryár.  
Központi füraktárában: **Kerepesi-ut 36.**  
**Cimbalmok**



szép, erőteljes és csengő hanggal kaphatók 35 frtól felj. 500 frtig.  
Külön zongora-termek: hol a leghírnevesebb zongorák jutányosan beszerelhetők: Kossuth Lajos-utca 22. sz. (Károly-körút sark) Zenepalota. Árjegyzék egészen díjmentes.

# GOLIÁT MALÁTA SÖR

Kiváló üdítő ital és gyógycélokra szolgál.  
Ajánlják:  
**Dr. Korányi és Dr. Kétyly**  
egyetemi tanár urak.  
Idegbajokban, vérszegénységben, emésztési zavaroknál, gyengeségben stb. kitűnő sikerrel használhatók.  
Árak vidékre kőbányai vasút állomásra szállítva  
1 láda 30 nagy palack ..... 17 K. 50 f.  
1 ..... 30 kis palack ..... 13 K.  
a fogyasztási adót is beleértve.  
A láda és üres palackok 4 hónapon belül bérmentes visszatérítésre 5 korona visszaszolgáltatják.  
Budapestben kapható minden fűszer- és csemegekereskedésben és poharanként a „Quisiana Automata Buffet”-ben is.  
**Dupla maláta sör és világos márciusi sör ládánként 1 koronával olcsóbb.**  
Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig ellátnak.  
**MEGRENDELÉSI HELY:**  
**Királysöröző Budapest-Kőbánya.**

**Magyar találmány!!**  
Művészi kivitelű  
Aquarell (kőzi) festés  
fára \* fára  
Fa-levelező-lapok,  
a legizlésesebb  
kivitelben.

**Magyar festés!**  
**Magyar fa!**  
**Magyar munka!**  
10 drb ára 2 kor.  
A pénz előleges beküldése után bérmentve.  
Megrendelhető a kiadóhivatalban.  
**Egészen új!**  
Gyűjtőknek meglepetés!

Óriási mértékben felhalmozott raktáram miatt nagy  
**szőnyeg eladást**  
rendezek. — Dus választék előnyös árak mellett mindennemű  
**Szőnyegek**  
Szövött függönyök  
Csiptekfüggönyök  
Utazótakarók  
Applicatív függönyök  
stb. a szakmába vágó elsőrendű minőségű cikkek. Egyes egy és asztaltéri, függönyök és maradékok igen jutányos árakon.  
**JOANNOVITS DÖME**  
IV., VÁCI-UTCA 25. szám. (Városház-tér sarok.)  
Alapított 1820-ban  
Valódi Perce és Szervusz szőnyegek.





Minden szó egyszeri beiktatása post... Kérem a kiadóhivatalban...

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetőkre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levélbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szűkegés bélyegzet kell mellékelni.

APRÓ HIRDETÉSEK

ELŐFIZETÉSEK

BUDAPESTI NAPLO

József-körút 18.

Breuer névker. Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarkán.

Nemesek-féle tőzsde Pótfő-tér.

Benda Józsefne, Andrásy-utca 50.

Sopronyi V., dohány-nagy-tőzsde, Kerepesi-ut 1.

Deutsch Miksa, Andrásy-utca 33.

Szántó Mór tozsdájában, Kecskeméti-utca 14.

Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.

Blöckner J. hirdetői iroda IV. Sütő-utca 6.

Elek Bernát hirdetői iroda V. Furdó-utca 4.

Fischer J. D. hirdetői iroda IV. Zsibáros-utca 7.

Goldberger A. V. hirdetői iroda IV. Váci-utca 8.

Haasenstein és Vogler hird. iroda V. Dorottya-ut. 9.

Leopold Gyula hirdetői irodája VII. Erzsébet-körút 14.

Messe Rudolf hirdetői iroda VII. Károlykört 9.

Schwarz József hirdetői iroda V. Marokkó-ut. 4.

Táiser Gyula hirdetői iroda IV. Szerviz-tér 8.

Édesem

bocsás meg kérek, de apám várságnal megérkezésé miatt nem lehettem. Alid. 2928

Magyar-utcai

kék ruhás, fekete-fürtű édes hölgyet, aki az ablakban olvasta e lapot, ingengéri szöke vis-à-visja, írja meg titoktartás jeléül azt, hol és mikor találkoztunk? 2929

Nőülmi éhajt

egy 29 éves ír. fiatalember, ki egy nagyobb vidéki gőzmalom üzletvezetője. Ismeretségi hiányában ezonon volna halandó egy jó esáladból való intelligens leányval házasságra lépni, kinek 20-25 ezer korona hozomány van. Cim a kiadóhivatalban. 6245

Ruha-varróné

kitűnően jártas, olcsón vállal munkát, melyet a saját lakásán készít el. Renovációkat is végez kitűnő ízléssel. Cim a kiadóhivatalban. 2927

Israellita

bonne, ki a háztartásban és ruhavarrásban alapos jártással bir, magyarul és németül helyesen beszél, állást keres. Levéleket „360” jellegével a kiadóhivatal továbbít. 6248

Egy szeszifőző

és gépész mint szeszgyárvezető legmagasabb fokúval melett állandó állást keres, szünetben célszerűt is kezel. Cim a kiadóhivatalban. 6242

Ügyes szabóné

házhöz keresek. Cim a kiadóhivatalban. 2926

Pénzbeszedőnek

felügyelőnek, raktárnoknak vagy más iktatás alá alára ajánlkozok egy veit kereskedő, értelmes jó megjelenésű, esetleg biztosítót is nyujt. Cim a kiadóhivatalban. 2910

Egy 12

személyre való kina-ézfist evőeszköz, tokban, maide-nem új, jutányosan eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2922

Könyvművész és

lithográf, ki jól felszerelt géppel és mindennemű a szakmához tartozó anyaggal rendelkezik, óhajt egy hivatalban, takarékpénztár vagy biztosítótársaságnál évi vagy havi bérösszegért (Pauschale) foglalkoztatni (Nyusli). Ajánlatokat „Könyvművész” címen a kiadóhivatal továbbít. 2923

Középiszkolai

tanfolyamokból elismert legjobb módszer szerint tanít kitűnő philológus és matematikus. Előkészít egyéves önkéntességi szolgálatra jogosító vizsgára, kereskedelmi, reáliskolai és gymnaziumi érettségire. — Goitein Henrik, Budapest, V. Csengery-utca 52, I. emelet 8.

Pénzbeszedői

raktárnoki felügyelői vagy más megfelelő állást keres egy jelenleg vidéki kereskedő (esetleg biztosítékkal.) Cime a kiadóhivatalban. 2898

Nagyon jó

formalú fehérvörös, himző és előnyömda-intézet élénk helyen, több év óta fennáll, családi ok miatt esetleg azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2906

Eladó.

Budapesthez közel, egészséges, gyönyörű szép helyen, remek kilátással, permentes levegővel, jó és bővíti kúttal, gazdasági épületekkel: egy nagy gyümölcsös, a legnemesebb fajta fiatal gyümölcsfákkal és 3 hold beültetett amerikai oltott szőlővel, és egy nagy kényelmes lakóházakkal vagy anélkül. Csak válasz-bélyeggel ellátott levelekre adatik válasz. Cim a kiadóhivatalban. 6123

Több szoba

butort óhajtok venni alkalmi vagy olcsó áron. Ajánlatok a kiadóhivatalba „Tisza butor” jellegű alatt kérek az ár és birtokdarak megjelölésével. 2915

Férfi-, női-divat

és rövidruha-üzlet vidéki város főterén, olcsó boltból, azonnal eladó, az üzlet értéke berendezéssel együtt körülbelül 8000 korona. Cim a kiadóhivatalban. 2899

Kiadó szoba

a Kerepesi-úton a Népszínház mellett egy kínosan burtozott kétálmás főregmentes utcai szoba, tágas előszobával, külön fürdővel a lépcsőházból azonnal kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 2900

Jobb

israellita esáladból való tanuló teljes ellátást kaphat distingált esáladnál, a Kerepesi-út közelében. Cim a kiadóhivatalban. 2888

Írásbeli munkát,

cimszalagot, másolatokat stb. elvállal jó írásbeli bíró hölgy. Cim a kiadóhivatalban. 2857

Cukorka- és

csesemő-üzlet más vállalat miatt azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2925

Kerékpár,

jókarban, kényelmes ülésel, eladó. Cim a kiadóhivatalban. 6248

Jókal díszkiadása

olcsó eladó. Cim a kiadóhivatalban. 6243

Csinos

fiatal intelligens úrnő ajánlkozok jobb szlethe pénztárosnőnek, elárúsnőnőnek, szép írással bír, iróháza is alkalmas, esetleg biztosítékkal is rendelkezik. Cim a kiadóhivatalban. 2857

Teljes ellátást

kaphat egy tisztességes úriember, egy intelligens úrnőnél a Dohány-utca-ban, a két színház közelében. Cim a kiadóhivatalban. 2889

A kereskedelmi

szakfolyamok tanításával kapcsolatos mindenféle rendszerű gép és gyorsírási tanfolyamon (Andrásy-utca 51. II. em.) a tanuló felvételére mindennap eszköz-vételre mindennap eszköz-vételre, d. e. 11-2-ig és szöletik, d. e. 11-2-ig és este 6-9-ig. Telefon 812.

Magy. kir. Államvasutak.

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a Ruttká állomáson létező felvételi épület bővítéséhez és átalakításához szükséges építési munkák végrehajtására.

A tervok, a költségvetés, az egyetértevények, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek Budapestben, a magyar királyi államvasutak igazgatósága magasepítmenyvi ügyosztályában (VI. Teréz-körút 56. szám III. emelet 14. szám) és Miskolcon az üzletvezetőség pályafenntartási osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatok legkésőbb 1900. évi június hó 6-án, déli 12 óráig nyújtandók be a alulírott igazgatóság építési főosztályánál (VI. Teréz-körút 56. szám II. em. 10. ajtó).

Az ajánlatok egy koránás, az ajánlatok mellékletei iventknt 30 filléres bélyeggel ellátva, lepecsételve és kövekező felirattal nyújtandók be:

„Ajánlat a ruttkai felvételi épület bővítésére és átalakítására.”

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fogának figyelembe vételini.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1900. évi június hó 5-én, déli 12 óráig 4400, azaz négyezeröttszáz korona bántépenz teendő le a magyar királyi államvasutak főpénztárnál (VI. Andrásy-út 75. sz. földszint) akár kérszépben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban.

A bántépenzről szóló letétegy az ajánlatához nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számítatnak, de névértékben felül számításba nem vétetnek.

Csak idejekorán beérkezőt írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául.

Posta útján beküldött ajánlatok és bántépenzért írtvevénynyol adandók el.

Budapest, 1900. évi május hóban.

És igazgatóság. (Utánnyomás nem díjazt.)

Zálogházi

cédulákat vessek. Eladó 12 lates ezüst evőeszközleket, grammja 6 kr., girandolók, grertvartókat, hantlakat, tálcákat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evőeszköz 6 frt 50 kr., teljes 12 személyre való teljes evőeszközleket 128 frtolt kezdve, az alábbiak mindennemű ezüst műtőes tárgyakban, arany ferlikének köllőggóval, grammja 85 kr. masszív arany grük 2 frt 40 frtolt, tula remonloir órák 6 frt. Grünberger Armin Edla örökélet Budapest, Erzsébet-körút 9., I. em. 23. Harisbazar. Képes árjegyzékkel bérmentve és ingyen. Rézleltetésére is.

Építkezés

miatt azonnal eladó

15 méteres veranda, 35 méter lambérinfürdőház és kályhaberendezés, 2 cserépkályha, több aranyozott modern butor, tükör, olajfestmény stb. Cim: VIII., Hunyadi-utca 27. sz.

ERÉNYI-féle

kitűnített „NERVIN” nagy füveggel 80 krajcar. Legjobb: esz, köszvény, esontbántalmak, derékfájás és szaggatás ellen.

Kiadó.

Egy burtozott szoba és konyha a Hermína-úton, a villanos vasuti megállóhely közvetlen közelében, gyönyörű helyen, jutányosan kiadó a nyári időnyre. Cim a kiadóhivatalban. 2869

Magy. kir. Államvasutak.

Hirdetmény.

Justitz Leopold, lodenruha-specialista BECS, IX. Währingerstrasse 48. Telefon 7248. sz.

a tanítókat egytelle hazának az esztr. touristá, a touring club és tourisma keresékrépgylet stb. szállítója.

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

Építkezés

miatt azonnal eladó

15 méteres veranda, 35 méter lambérinfürdőház és kályhaberendezés, 2 cserépkályha, több aranyozott modern butor, tükör, olajfestmény stb. Cim: VIII., Hunyadi-utca 27. sz.

ERÉNYI-féle

kitűnített „NERVIN” nagy füveggel 80 krajcar. Legjobb: esz, köszvény, esontbántalmak, derékfájás és szaggatás ellen.

Kiadó.

Egy burtozott szoba és konyha a Hermína-úton, a villanos vasuti megállóhely közvetlen közelében, gyönyörű helyen, jutányosan kiadó a nyári időnyre. Cim a kiadóhivatalban. 2869

Magy. kir. Államvasutak.

Hirdetmény.

Justitz Leopold, lodenruha-specialista BECS, IX. Währingerstrasse 48. Telefon 7248. sz.

a tanítókat egytelle hazának az esztr. touristá, a touring club és tourisma keresékrépgylet stb. szállítója.

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

LODEN

szabadalmakat

Értékesítő Vállalat

Bpest, Erzsébet-körút 17.

Kieszközölt szabadalmakat, financozr találmányokat és belajstromoz védjegyeket és mustrákat. Felvilágosítás díjtalan.

Hallatlan

árleszállítás.

Betyárok. Történetek az alföldi rablóvilágból gr. Ráday korában. Előbb 2 K. most 80 fillér.

Bródy: Leher könyv. Új regény és egyéb dolgozatok. 1-ső kötet. Előbb 2 K. most 1 K.

Darwin: Az ember származása és az ivari kiválás. Előbb 3 K. most 1 K.

A szabadság vértanúi. Regényes korrajz. Előbb 2 K. most 1 K.

Egy szegény ifju története. Feuillet Octave-tól. Regény. Előbb 2 K. most 60 fill.

A világ vége. Plammarion Camillótól 43 képpel. Előbb 2 K. most K. 1.10

A háromszoknyás leány. (Kock Pál). Előbb 2 K. most 50 fill.

Mámoritó történetek. (Maupassant.) Előbb 1.60 most 60 fill.

Jó madarak. (Ujdonság) (Gutius) Ujjab törvényszéki karok at. Előbb 2 K. most 60 fill.

Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, utánvétellel vagy a pénz beküldése ellenében. 2 koronán alóli rendelések csak az összeg előzetes beküldése ellenében eszközölhetnek.

Magy. kir. Államvasutak.

Hirdetmény.

A kézbesíthetetlen és fölös szállítmányok a vasuti üzletszabályzat 70. § értelmében nyilvános árverés útján d. e. 9 órakor az alább felsorolt állomások teheráru raktáráiban a következő napokban kerülnek eladásra, melyhez a t. közönség ezennel meghívatik.

Budapesti Dunapart állomáson f. 6. máj. hó 17.

Budapest Józsefváros áll. t. 6. május hó 21.

Budapest nyugoti p. u. áll. f. 6. május 22.

Budapest, 1900. évi máj. havában. Az igazgatóság.

Ujdonság!

MAKAI EMIL:

Tudós

professzor

Hatvani.

Verses vigjáték 3 felvonásban, előjátékkal.

Ára 1 korona.

Kapható a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában.

József-körút 18.

Ujjbó!

Bevezettem a szezon hóáltával, hogy 1 darab elegánsan kidolgozott Makaragyságú képet is 1 frtért lehet készíttetni. Vidéki kis képek utáni nagyított jutányos árban lelkismeretes kivitelben, pontosan eszközöltek. Waltner fényképeszt műintézetben Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. I. em.